

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню магістра

студента Манукян Ангеліни Гегелівни

(ПІБ)

академічної групи 072М-22з-1 (заочна форма навчання)

(шифр)

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю

підприємства (на прикладі ПП «Профгруп АД»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	Букреєва Д. С.			
Рецензент	Анацький М. І.			
Нормоконтролер	Федорова О. Г.			

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

Д.С. Букресва

(підпис)

(прізвище, ініціали)

«_____» _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню магістра

студенту Манукян Ангеліні Гегелівни академічної групи 072М-223-1
(прізвище, ініціали) (шифр)

Спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(код і назва спеціальності)

На тему: «Управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства

(на прикладі ПП «Профгруп АД»)»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **06.11.2023р. №1354-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	01.09.2023-09.09.2023
Розділ 1	Теоретико-методичні основи формування фінансової стійкості та платоспроможності підприємства	10.09.2023-30.09.2023
Розділ 2	Аналіз фінансового стану підприємства «Профгруп АД»	01.10.2023-20.10.2023
Розділ 3	Методичні підходи до підвищення управління фінансовою стійкістю підприємства	21.10.2023-10.11.2023
Розділ 4	Удосконалення напрямів управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства	11.11.2023-30.11.2023-
ВИСНОВКИ		01.12.2023-04.12.2023
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	05.12.2023-08.12.2023

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

Д. С. Букресва
(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання **03.07.2023 р.**

Дата подання до екзаменаційної комісії **11.12.2023 р.**

Завдання прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

А. Г. Манукян
(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Манукян А. Г. Управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства (на прикладі ПП «Профгруп АД»). – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування (ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»). – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2023.

Робота присвячена вивченню теоретичних, методичних та практичних аспектів управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємств. Проведено детальний аналіз сучасних підходів до трактування та аналізу фінансової стійкості підприємств. Розглянуті основні стратегії ефективного управління фінансовою стійкістю та її забезпечення в умовах невизначеності.

Докладно проаналізована фінансова стійкість приватного підприємства «Профгруп АД». Висвітлено його рівень рентабельності, ліквідності та фінансової стійкості. Зроблено акцент на виявленні ключових чинників, що впливають на фінансовий стан підприємства. Запропоновано заходи щодо впровадження «зеленої» економіки в діяльність підприємства. Проведено обґрунтування збільшення власного капіталу на основі розробки економіко-математичної моделі шляхом рефінансування його дебіторської заборгованості, яка призведе до збільшення фінансової стійкості. Одержані результати кваліфікаційного дослідження можуть бути використані ПП «Профгруп АД» для підвищення фінансових результатів своєї діяльності.

**ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ,
«ЗЕЛЕНА» ЕКОНОМІКА, ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ, ВІЙСЬКОВИЙ
ЧАС.**

ANNOTATION

Manukian A.H. Managing the financial stability and solvency of an enterprise (based on the example of PE "Profgroup AD"). – Qualification work on the rights of the manuscript.

Master's qualification work in specialty 072 Finance, banking and insurance. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2023.

The paper is dedicated to the exploration of theoretical, methodological, and practical aspects of managing the financial stability and solvency of enterprises. A detailed analysis of contemporary approaches to interpreting and analyzing the financial stability of enterprises has been conducted. The main strategies for effective management of financial stability and its provision in conditions of uncertainty are considered.

The financial stability of the private enterprise «Profgroup AD» is thoroughly analyzed. Its level of profitability, liquidity, and financial stability is illuminated. Emphasis is placed on identifying key factors influencing the financial state of the enterprise. Measures for the introduction of «green» economics into the enterprise's activities are proposed. The justification for increasing equity capital is presented based on the development of an economic-mathematical model through the refinancing of its accounts receivable, leading to enhanced financial stability. The results of the qualification research can be utilized by PE «Profgroup AD» to improve its financial performance.

FINANCIAL STABILITY, SOLVENCY, LIQUIDITY, «GREEN»
ECONOMY, ACCOUNTS RECEIVABLE, MILITARY TIME.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають	10
1.2. Методи аналізу та оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.....	16
1.3. Методичні підходи до управління фінансовою стійкістю підприємства.....	23
Висновки до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ПП «ПРОФГРУП АД».....	34
2.1. Характеристика підприємства ПП «Профгруп АД».....	34
2.2. Аналіз основних показників фінансового стану приватного підприємства «Профгруп АД» за 2020-2022 рр.	35
2.3. Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства за 2020- 2022 рр	46
2.4. Аналіз фінансової стійкості ПП «Профгруп АД» за 2020-2022 рр.	53
2.5. Аналіз ймовірності банкрутства приватного підприємства «Профгруп АД» за допомогою існуючих економіко-математичних моделей	59
Висновки до розділу 2	67
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	69
3.1. Традиційні підходи до підвищення фінансової стійкості підприємства.....	69

3.2. Обґрунтування вибору стратегії забезпечення фінансової стійкості ПП «Профгруп АД» на основі SWOT та SPACE-аналізів.....	78
3.3. Підходи до підвищення фінансової стійкості підприємства на основі використання принципів «зеленої» економіки.....	84
3.4. Економіко-математичні підходи до забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.....	88
Висновки до розділу 3.....	92
РОЗДІЛ 4. УДОСКОНАЛЕННЯ НАПРЯМІВ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	95
4.1. Застосування «зелених» технологій на приватному підприємстві «Профгруп АД».....	95
4.2. Підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства шляхом зростання рівня їх оборотності	100
4.3. Визначення фінансового стану приватного підприємства «Профгруп АД» після застосування відповідних заходів щодо його підвищення фінансової стійкості та платоспроможності	106
Висновки до розділу 4.....	109
ВИСНОВКИ.....	111
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність даної теми в сучасний період визначається тим, що платоспроможність та фінансова стійкість стали невід'ємними складовими успішної діяльності підприємств. Стабільність цих аспектів визначає реальні можливості фінансування підприємств, їх здатність вчасно та повністю виконувати фінансові зобов'язання. Підприємство вважають платоспроможним та фінансово стійким, якщо воно має збалансовані грошові потоки та достатньо активів.

Актуальність обраної теми для кваліфікаційної роботи полягає у тому, що забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості є ключовим завданням розвитку та успішного функціонування будь-якого підприємства.

Великий внесок у розвиток теоретичних та методологічних основ визначення сутності платоспроможності та фінансової стійкості, а також у формуванні та плануванні цих аспектів, зробили вчені-економісти вітчизняного рівня, такі як Заюкова М.С., Кремень В.М., Щепетков С.Я., Юрій Е.О., Бербек Л.А., Безуглова Т.В., Щербань О.Д., Ганущак Т.В., Солотва В., Косарев І.П., Козлова О.С., Дорошенко А.П., Котляр М.Л. та інші.

Мета і задачі кваліфікаційної роботи. Метою кваліфікаційної роботи є розробка та практичне обґрунтування найбільш ефективного підходу щодо підвищення фінансової стійкості та платоспроможності ПП «Профгруп АД».

Для досягнення основної мети були сформульовані та розв'язані наступні теоретичні та практичні завдання:

- розкрити сутності понять «фінансова стійкість» та «платоспроможність» та методи їх оцінки;
- визначити фактори зовнішнього та внутрішнього середовища, які мають вплив на фінансову стійкість підприємства;
- проаналізовано ефективність управління фінансової стійкістю підприємства на прикладі ПП «Профгруп АД»;

- обґрунтовано вибір стратегії забезпечення фінансової стійкості ПП «Профгруп АД» за основи SWOT та SPACE-аналізів;

- доведено доцільність застосування «зелених» технологій на ПП «Профгруп АД» з метою підвищення ефективності його функціонування.

Об'єктом дослідження є процес удосконалення управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти оцінки та управління фінансовою стійкістю підприємства.

Методи дослідження. Методологічна основа дослідження ґрунтується на зборі загальнонаукових та спеціалізованих методик дослідження. Зокрема, використовується діалектичний підхід для розкриття причинно-наслідкових зв'язків між різними явищами та процесами в економічній сфері. Також застосовується системний підхід для аналізу сутності фінансової стійкості підприємства.

Для вивчення сучасного стану фінансової стійкості підприємства та дослідження управлінських процесів використовуються методи аналізу і синтезу, індукції і дедукції, аналогій, узагальнення, а також статистичні, табличні та графічні методи. Крім того, застосовуються економіко-математичні методи для більш точного вивчення економічних процесів.

Інформаційна база дослідження включає теоретичні та науково-практичні дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених, законодавчі акти України, нормативно-правові документи та статистичні матеріали, а також фінансові та бухгалтерські звіти ПП «Профгруп АД».

Інформативною базою кваліфікаційної роботи є загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо процесу управління фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, аналітичні дані та фінансові звіти ПП «Профгруп АД» за 2020-2022 рр.

Наукова новизна одержаних результатів. В результаті досліджень, автором удосконалено методичний підхід до управління фінансової стійкістю підприємства. Запропоновано шляхи їх підвищення за допомогою «зеленої»

економіки та за рахунок підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства шляхом зростання рівня їх оборотності.

Практична цінність. Теоретичні та практичні положення роботи, сформульовані висновки та пропозиції, розроблені методичні рекомендації щодо управління фінансовою стійкістю, можуть бути використані в роботі підприємства.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Робота виконана в рамках науково-дослідної держбюджетної роботи ЕФ-173 кафедри економічного аналізу і фінансів «Трансформація національної фінансової моделі післявоєнного відновлення України відповідно до Європейської зеленої концепції».

Основні результати дослідження та їхнє практичне значення опубліковані в електронному науковому фаховому виданні «Економіка та суспільство» Випуск № 56/2023 (рекомендовано до поширення в мережі інтернет Вченою радою наукового відділу економічних досліджень Видавничого дому «Гельветика» 31.10.2023 р., протокол № 10). Бібліографія статті: Букреева Д. С, Коваленко Т. Е, Манукян А. Г. «Зелені» стратегії для сталого розвитку підприємства та підвищення ефективності його діяльності. Економіка та суспільство. 2023. № 56.

Особистий внесок. Наукові висновки та рекомендації є результатом самостійно проведеного автором дослідження щодо оцінки управління фінансової стійкості та платоспроможності підприємства та визначення ефективного методичного підходу щодо його управління в оперативному періоді.

Структура й обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Її загальний обсяг складає 124 сторінок комп'ютерного тексту, у тому числі 56 таблиці, 17 рисунків, список використаних джерел з 43 найменувань, 1 додаток.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають

Фінансова стійкість підприємства є критичним фактором для його життєдіяльності, зростання і забезпечення високої конкурентоспроможності. Ця стійкість відображає ефективність операційного, інвестиційного та фінансового розвитку підприємства і містить важливу інформацію для інвесторів. Вона також показує, наскільки підприємство в змозі виконувати свої фінансові зобов'язання. З практики видно, фінансово стабільні підприємства мають переваги перед іншими компаніями цієї галузі в залученні інвестицій, у виборі постачальників, у підборі кваліфікованого персоналу. Крім того, вони не конфліктують з державою щодо перерахування податків і неподаткових платежів, а також із суспільством, щодо виплати заробітної плати та дивідендів [1].

Доцільно одразу розмежувати сутність понять «економічна стійкість» та «фінансова стійкість».

Сучасні наукові джерела не дають єдиного визначення терміну «економічна стійкість».

В даний час існує безліч точок зору різних авторів на визначення поняття «економічна стійкість підприємства». Найбільш розповсюджені з них представлені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 - Визначення поняття «економічна стійкість підприємства»

Автор	Поняття
1	2
Н.В.Алексєєнко [2]	Стан його матеріальних економічних і трудових ресурсів, їх розподіл і використання, які забезпечують розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризиків

Продовження табл. 1.1

1	2
О. Зайцев [3]	Такий стан підприємства, при якому зберігається здатність ефективного функціонування і стабільного прогресивного розвитку при негативних впливах зовнішнього середовища
Ю. Сімах [4]	Це потенційні можливості підприємства повернутися у стан рівноваги, в якому підприємство має позитивну динаміку функціонування, або не виходить за межі встановлених границь
Е.Д. Чикина [5]	Здатність підприємства під впливом різних факторів продовжувати функціонувати з достатньою ефективністю. В іншому випадку підприємство виявляється нестійким і не здатним до розвитку
С.Г. Єзерська [6]	Здатність в певний момент зберігати свою цілісність та ефективно функціонувати і одночасно створювати передумови для прогресивного (ефективного) розвитку навіть в умовах негативного впливу факторів зовнішнього середовища (внутрішня опірність підприємства)
О. В. Зеткина [7]	Здатність протистояти загрозі банкрутства
О. Ареф'єва, Д. Городянська [8]	Сукупність взаємообумовлених та взаємопов'язаних складових, які за будь-яких умов забезпечують здатність до ведення діяльності підприємств, запас ресурсів (ресурсного потенціалу) та збалансований процес функціонування
В.А. Гросул [9]	Ототожнює економічну стійкість підприємства з його економічною стабільністю та визначає її як „здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігаючи рівновагу своїх активів і пасивів у внутрішньому та зовнішньому середовищах, які змінюються, що гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах припустимого рівня ризику". Але розвиток передбачає, насамперед, руйнування рівноваги й зміну внутрішнього стану підприємства, що можливо здійснити, насамперед, за рахунок інноваційної діяльності. Крім того, основним критерієм інвестиційної привабливості є прибутковість, а як відомо, отримати надприбуток можливо за рахунок реалізації нової продукції, що дає можливість отримати тимчасове монопольне (лідуюче) становище.
Либа В. [10]	Здатність підприємства протистояти дестабілізуючим впливам і змінам зовнішнього та внутрішнього середовищ завдяки ефективному використанню ресурсів, а також уміння підприємства адаптуватися до цих змін, зберігаючи при цьому свій стійкий потенціал, цілісність структури, рентабельність і ліквідність у довгостроковій

Щодо трактування категорії «фінансова стійкість» за визначенням Заюкової М. С., «фінансова стійкість - це такий стан підприємства, за якого обсяг його власних коштів достатній для погашення зобов'язань у довготерміновому періоді, кошти, які вкладені в підприємницьку діяльність, окупаються за рахунок грошових надходжень від господарської діяльності, а отриманий прибуток забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів» [11].

Москалець К. М. вважає, що «фінансова стійкість – це комплексне поняття, яке перебуває під впливом різноманітних фінансово-економічних процесів, тому їх слід визначити як такий стан фінансових ресурсів підприємства, результативності їхнього розміщення й використання, при якому забезпечується розвиток виробництва чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів при збереженні платоспроможності й кредитоспроможності та досягненні незалежності від зовнішніх джерел фінансування» [12].

Кремень В. М. та Щепетков С. Я. зазначають, що «фінансова стійкість підприємства означає здатність господарюючого суб'єкта функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у мінливих умовах внутрішнього і зовнішнього середовища» [13].

Юрій Е.О та Бербека Л. А. вважають, що «це такий стан фінансових ресурсів підприємства, який гарантує йому безперервність процесу виробництва та реалізації продукції, а також фінансування витрат на розширення підприємства, платоспроможність та конкурентоспроможність, зберігаючи при цьому задовільну структуру капіталу та динамічну фінансову рівновагу активів і пасивів в умовах ринкової нестабільності та мінливості зовнішнього середовища; це комплексна характеристика фінансового стану підприємства, яка дозволяє проаналізувати ефективність використання капіталу підприємства» [14].

Основними індикаторами фінансової стійкості є:

- Забезпеченість підприємства постійними джерелами фінансування.
- Оптимальна структура капіталу (активів), що забезпечує ефективне фінансування підприємства.
- Ефективний процес формування, розподілу і використання фінансових ресурсів підприємства.
- Збільшення прибутку порівняно з витратами та забезпечення легкості в управлінні грошовими коштами.
- Забезпечення необхідного рівня готівкової наявності для виконання фінансових зобов'язань.

- Забезпечення високого рівня прибутковості підприємства.
- Постійність виробничих та збутових процесів на підприємстві.
- Мінімізація підприємницького ризику.

Якщо підприємство є фінансово стійким і платоспроможним, то воно має численні переваги перед іншими підприємствами у тому ж секторі. Ці переваги включають отримання кредитів, привертання інвестицій, свободу у виборі постачальників і здатність приваблювати висококваліфікований персонал. Чим вищий рівень стійкості підприємства, тим менше воно піддається впливу несподіваних змін на ринку, і, отже, зменшується ризик фінансових проблем, включаючи банкрутство.

Багато дослідників об'єднують поняття "економічної" та "фінансової" стійкості, але це, на наш погляд, неправильно, оскільки забезпечення економічної стійкості передбачає управління всіма ресурсами, в той час як фінансова стійкість обмежена грошовими коштами та фінансовими еквівалентами.

Проаналізуємо характеристики економічної та фінансової стійкості в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 - Порівняння понять економічної та фінансової стійкості

Економічна стійкість	<ul style="list-style-type: none"> - Економічний розвиток підприємства - Приріст інвестиційного капіталу вірогідність зростання заробітної плати - Залежить від зовнішніх та внутрішніх факторів - Пошук нових варіантів господарської діяльності - Пошук ділових партнерів і укладання угод
Фінансова стійкість	<ul style="list-style-type: none"> - Розвиток фінансових відносин - Приріст фінансових ресурсів - Рух фінансових ресурсів - Залежить від внутрішніх чинників - Пошук нових джерел фінансування - Налагодження ділових взаємовигідних зав'язків з фінансовими інститутами ринку

Розглянемо основні фактори, які можуть впливати на фінансову стійкість підприємства. Досягнути консенсусу серед вчених та дослідників стосовно факторів, які впливають на фінансову стабільність, непросто. Деякі вважають,

що такі фактори включають в себе позиції підприємства на ринку, взаємовідносини з партнерами, ефективну виробничу логістику та впровадження сучасних технологій. Інші ж вважають, що такими факторами є стан активів, рівень гнучкості системи управління та інше [15].

Важливо зауважити, що фінансову стійкість підприємства можна розглядати як з точки зору зовнішніх, так і внутрішніх аспектів. Зовнішній аспект пов'язаний із стабільністю економічного середовища, в якому підприємство діє, і це досягається завдяки відповідному державному макроекономічному регулюванню ринкової економіки.

Внутрішній аспект фінансової стійкості відображає стан ресурсного потенціалу та його динаміку, що забезпечує стабільно високі фінансово-економічні показники підприємства. Ця специфікація старається виокремити і аргументувати доцільність розділення факторів, які впливають на фінансову стійкість підприємства, на дві групи: внутрішні та зовнішні (рис. 1.1).

До внутрішніх необхідно віднести інноваційні, виробничі, фінансові, виконавчі, а до зовнішніх – законодавчо-розпорядчі, політичні, соціально-демографічні фактори впливу. Якщо конкретизувати, то внутрішніми факторами є обсяг підприємства, рівень гнучкості системи управління; рівень відповідності продукції вимогам споживачів до якості та ціни, стан матеріально-технологічної бази підприємства, новизна технологій, стан майна та фінансових ресурсів, ступінь залежності від зовнішні кредитори та інвестори, ефективність господарсько-фінансових операцій, рівень управління та забезпечення висококваліфікованої репутації підприємства; баланс внутрішніх можливостей з впливом зовнішніх загроз.

Зовнішні фактори – соціально-економічна та політична стабільність в країні; рівень платоспроможного попиту; рівень конкуренції; податкова, кредитно-фінансова, бухгалтерська, інвестиційна політика; зовнішньоекономічна політика держави, ефективність економічних відносин, зміна умов експорту та імпорту, антимонопольна політика, ситуація на ринку постачальників; інвестиційний клімат, галузеві характеристики, тип ринку,

кредитна політика, валютна політика, рівень страхових ставок, науково-технічний прогрес.

Рис. 1.1 – Чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства

На сьогоднішній день найбільш впливають на фінансову стійкість підприємства – економічні та фінансові фактори. Вони можуть викликати кризи, банкрутство та ліквідацію підприємства. Слід зазначити, що на етапі розвитку української економіки фінансова стійкість багатьох підприємств значно погіршилася [16].

Основними факторами є світова фінансово-економічна криза, зростання інфляції, нестабільна податкова та кредитна політика уряду, війна.

Зростання фінансової стійкості підприємств залежить від багатьох факторів. Темпи зростання показників фінансової стійкості залежать від рентабельності продажів, оборотності капіталу, фінансової активності щодо залучення коштів, швидкості розподілу доходів на інвестиційні потреби. В умовах формування ринкових відносин кожне підприємство повинно мати достовірну інформацію про фінансову стійкість як власного підприємства, так і партнерів. Оцінка фінансової стійкості дозволяє зовнішнім суб'єктам аналізу (банкам, договірним партнерам, контролюючим органам) визначити фінансові можливості компанії в майбутньому, оцінити фінансову незалежність від зовнішніх джерел, зробити загальний прогноз майбутнього фінансового стану [17].

Отже, фінансова стійкість підприємства є однією з ключових характеристик його фінансового стану, яка формується внаслідок виробничої та фінансово-інвестиційної діяльності. Аналіз чинників, що впливають на фінансову стійкість підприємства, дозволяє визначити рівень фінансового ризику. Процес забезпечення фінансової стійкості повинен спрямовуватися на зниження негативного впливу як зовнішнього, так і внутрішнього середовища на діяльність підприємства.

1.2. Методи аналізу та оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства

При проведенні аналізу фінансового стану підприємства основним завданням стає вибір методології, за допомогою якої обчислюються ключові показники оцінювання фінансової стійкості та платоспроможності.

Аналіз фінансової стійкості дозволяє прогнозувати фінансові можливості підприємства в майбутньому та є одним з основних етапів ефективного управління фінансовою стійкістю.

Мета управління фінансовою стійкістю підприємства досягається через дотримання конкретних принципів управління, серед яких основними є:

1) Комплексність вирішення завдань і досягнення мети управління стійкістю у різних сферах діяльності, функціях управління, різних аспектах стійкості, а також на різних етапах управління.

2) Оптимізація темпів росту підприємства та обсягів залучення позикових коштів, а також оптимальний баланс між власним та позиковим капіталом як показник забезпечення фінансової стійкості на всіх етапах управління.

3) Системність в оцінці та прогнозуванні стійкості, враховуючи вплив системи внутрішніх і зовнішніх факторів, ризикових ситуацій, змін у виробничому процесі, що визначають напрямки розвитку фінансово-економічної діяльності.

4) Прибутковість господарської діяльності виступає як гарантія своєчасних і повних розрахунків з кредиторами, стабільності в поточному періоді, незалежності від негативного впливу зовнішнього середовища та непередбачуваних внутрішніх подій, пов'язаних з виробництвом продукції, таких як простої, несвоєчасне постачання сировини, відсутність запчастин для ремонту обладнання і т. д.

5) Ефективне управління фінансовою стійкістю досягається завдяки обґрунтованості рішень щодо управління різними аспектами та процесами діяльності на всіх рівнях функціональних підрозділів, їх взаємодії на кожному етапі виконання, послідовності виконання розроблених напрямів функціонування відповідно до поточних, тактичних і стратегічних завдань. [18]

Ознаки, за якими можна визначити тип фінансової стійкості, включають такі речі: коли проводиться оцінка, наскільки добре забезпечені резервами джерела їх формування, як виражена фінансова стійкість, які зміни відбуваються з часом і конкретний фінансовий стан.

Послідовність аналізу фінансової стійкості підприємства наведено на рис. 1.2.

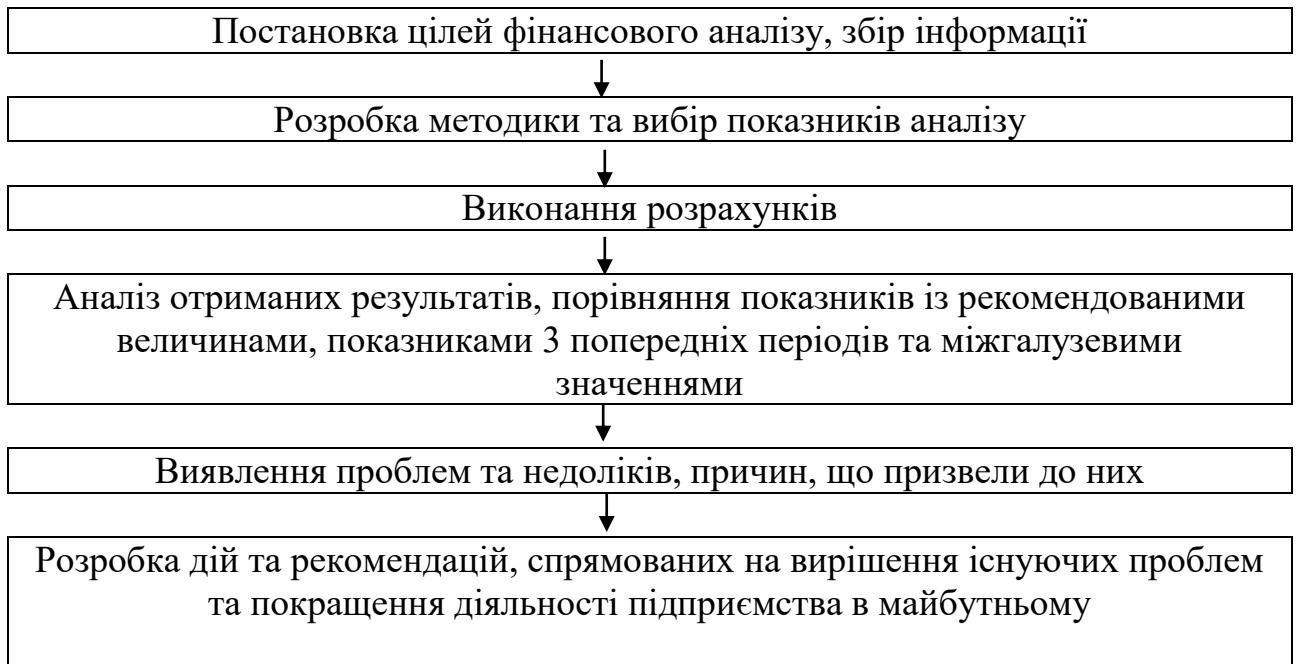

Рис. 1.2 – Послідовність аналізу фінансової стійкості підприємства

Існують наступні основні системи фінансового аналізу, які допомагають оцінити фінансову стійкість підприємства. Кожний з них допомагає виявити тенденції та фактори, які можуть вплинути на фінансову стійкість та допомагає в ухваленні управлінських рішень.

1. Горизонтальний (або аналіз трендів): Цей метод аналізу базується на вивченні того, як окремі фінансові показники змінюються з часом. Під час використання цього методу обчислюють темпи росту або спаду окремих фінансових показників протягом різних періодів і визначають загальні тенденції цих змін і тренди.

Метою цього виду аналізу є виявлення тенденцій у зміні окремих показників, які описують результати фінансової діяльності підприємства (визначення лінії тренду у динаміці).

Використання цього виду аналізу дозволяє взяти дані і показники, які ми вивчаємо, і представити їх у зручній формі. Результати такого аналізу допомагають створити моделі, які враховують зміни в часі і різні фактори. Ці моделі потім використовуються при плануванні окремих фінансових показників.

Переваги та недоліки горизонтального фінансового аналізу наведені у табл. 1.3 [19].

2. Вертикальний (структурний) фінансовий аналіз базується на структурному розділенні окремих показників фінансової звітності підприємства. В процесі здійснення такого аналізу розраховується питома вага окремих структурних складових фінансових показників [20].

Таблиця 1.3 - Переваги та недоліки горизонтального аналізу підприємства

Переваги	Недоліки
- Допомогає визначити, які фінансові показники змінюються з часом.	- Вимагає змін у формах звітності та відображення даних у позитивному форматі.
- Дозволяє аналізувати зміни у бухгалтерських звітах компанії.	- В умовах інфляції дані можуть бути несумісними для порівняння. - Для висновків потрібно мати однакові за природою дані протягом часу.

Переваги та недоліки вертикального фінансового аналізу наведені у табл. 1.4.

Таблиця 1.4 - Переваги та недоліки вертикального аналізу підприємства

Переваги	Недоліки
- Допомогає аналізувати фінансові показники та їх зміни.	- Не дозволяє порівнювати різні варіанти рішень.
- Проводити порівняльний аналіз, враховуючи галузеві особливості.	- Обмежене урахування інфляції.
- Допомогає оцінити важливість кожного елемента структури.	- Результати можуть бути неточними через нерівномірну розподіленість активів на підприємстві.

Різниця між горизонтальним та вертикальним аналізами наведена у табл. 1.5.

Таблиця 1.5 - Порівняльна таблиця горизонтального та вертикального аналізів

	Горизонтальний аналіз	Вертикальний аналіз
Опис	Порівнює обсяги фінансової інформації по часу.	Кожна позиція виражена у відсотках відносно інших статей.
Мета	Порівняння змін з часом.	Порівняння змін у відсотках.
Застосування	Корисний для порівняння з попередніми фінансовими роками.	Корисний для порівняння з іншими компаніями.

Горизонтальний аналіз допомагає визначити, як розвивається компанія з часом, тоді як вертикальний аналіз допомагає порівнювати частки різних статей у фінансовій звітності. Вони доповнюють одне одного. На практиці складають аналітичні таблиці, де одночасно використовують прийоми вертикального та горизонтального аналізів.

3. Трендовий аналіз: Це порівняння кожної статті фінансової звітності зі значеннями з попередніх періодів, щоб виявити основний напрямок змін цих показників. Ми шукаємо загальну тенденцію без впливу випадкових або одноразових явищ.

4. Аналіз відносних показників (коефіцієнтів): Це обчислення відношень між різними статтями фінансової звітності або різними фінансовими формами для визначення, як вони пов'язані між собою. Фінансові коефіцієнти є основою для подальшого аналізу фінансового стану підприємства.

5. Факторний аналіз: Це визначення впливу окремих факторів (причин) на показник результативності або ефективності, і це може бути аналізом, коли ми розглядаємо окремі складові результативного показника, або синтезом, коли ми комбінуємо окремі елементи в загальний результативний показник [21].

6. Порівняльний фінансовий аналіз: Це порівняння значень різних груп схожих показників між собою. У процесі цього аналізу ми розраховуємо розміри абсолютних і відносних відхилень між порівнюваними показниками [22].

Важливість порівняльного фінансового аналізу не можна заперечувати, адже порівняння – основа не тільки суто аналізу, але й покращення будь-якої діяльності.

Всі ці аналізи допомагають розуміти, як підприємство працює та як його фінансовий стан змінюється з часом.

Аналіз фінансової стійкості підприємства дуже важливий. Він допомагає людям, які вивчають фінансові звіти компаній, приймати рішення про те, як краще управляти компанією. Мета фінансової діяльності полягає в тому, щоб збільшити активи компанії. Для цього важливо тримати фінанси на плаву,

забезпечити, що компанія завжди може платити свої борги вчасно, і мати оптимальну структуру своїх фінансів.

Платоспроможність компанії - це основна частина її фінансової стійкості. Вона вказує, наскільки готова компанія виконувати свої фінансові зобов'язання, особливо ті, які мають бути виплачені найближчим часом [23].

Платоспроможність означає, що компанія може сплачувати свої борги вчасно, навіть у той самий день, коли борги мають бути оплачені. Це означає, що у компанії завжди є достатньо грошей або активів, які можна швидко перетворити на гроші (наприклад, акції або облігації), щоб розрахуватися з кредиторами [24].

Коли у компанії фінансово все гаразд, це означає, що вона має стабільну платоспроможність.

Рівень платоспроможності компанії визначається багатьма факторами, тому розглянемо основні з них:

1. Кількість готівки: Підприємство повинно мати достатньо грошей на банківських рахунках, але не забагато. Занадто багато грошей на рахунках може свідчити про неефективне управління грошима.

2. Здатність генерувати грошові потоки: Підприємство повинно бути в змозі забезпечити потоки грошей, які відповідають його зобов'язанням та фінансовим потребам.

3. Управління дебіторською і кредиторською заборгованістю: Підприємство повинно контролювати, коли сплачують йому гроші та коли воно повинно сплачувати іншим. Важливо дотримуватися графіків платежів та уникати заборгованостей. Також, зменшення часу, який займає оплата від клієнтів, є позитивним фактором.

Ці фактори впливають на платоспроможність підприємства і важливі для його стабільності та успіху.

Платоспроможність підприємства визначається як його здатність впоратися з фінансовими зобов'язаннями і забезпечити стабільний фінансовий стан. Ця платоспроможність формується в процесі управління підприємством та

залежить від різних чинників, таких як економічне середовище та фінансова продуктивність.

Оцінка фінансової стійкості підприємства включає такі завдання:

1. Вивчення того, як розміщені фінансові ресурси та чи ефективно вони використовуються.

2. Оцінка загальної стабільності фінансового стану та факторів, що впливають на його зміну.

3. Визначення можливостей для підвищення фінансової стійкості.

4. Прогнозування фінансової стабільності в майбутньому.

Під час оцінки рівня фінансової стійкості важливо дотримуватися прозорості, розглядаючи це питання з різних боків та бути об'єктивним [25].

Головними інструментами оцінювання фінансової стійкості підприємства-фінансові показники (табл. 1.6).

Таблиця 1.6 - Формування показників для розрахунку коефіцієнтів щодо оцінки фінансової стійкості [26]

Показник	Порядок розрахунку	Джерело інформації	Характеристика показника
1	2	3	4
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	власний капітал / загальна валюта балансу	р. 1495 / р. 1900	показує, яка частка активів підприємства сформована за рахунок власного капіталу
Коефіцієнт фінансової залежності	загальна валюта балансу / власний капітал	р. 1900 / р. 1495	показує, яка сума активів припадає на 1 грн. власних коштів
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	позикові кошти / загальна валюта балансу	(р. 1595 + р. 1695) / р. 1900	показує, яка частка позикових коштів припадає на одиницю капіталу, що використовується
Коефіцієнт поточної заборгованості	поточні зобов'язання / загальна валюта балансу	р. 1695 / р. 1900	показує, яка частина активів сформована за рахунок короткострокових позикових ресурсів
Коефіцієнт стійкого фінансування	власний капітал + довгострокові зобов'язання / загальна валюта балансу	(р. 1495 + р. 1595) / р. 1900	показує, яка частка активів сформована за рахунок стійких джерел

Продовження табл. 1.6

1	2	3	4
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	власний капітал / власний капітал + довгострокові зобов'язання	$p. 1495 / (p. 1495 + p. 1595)$	показує частку стійких джерел, сформовану за рахунок власного капіталу
Коефіцієнт фінансової залежності капіталізованих джерел	довгострокові зобов'язання / власний капітал + довгострокові зобов'язання	$p. 1595 / (p. 1495 + p. 1595)$	показує, яка частку стійких джерел, сформовану за рахунок кредитних ресурсів
Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом	власний капітал / залучений капітал	$p. 1495 / (p. 1595 + p. 1600)$	показує частку залучених коштів, яка може бути покрита за рахунок власного капіталу
Коефіцієнт фінансового левериджу (фінансового ризику)	залучений капітал / власний капітал	$(p. 1595 + p. 1600) / p. 1495$	показує, частку позикового капіталу, залучену підприємством у розрахунку на одиницю власного капіталу

Отже, фінансова стійкість підприємства визначається тим, наскільки добре підприємство володіє, розподіляє і використовує свої грошові ресурси, і які можливості в майбутньому у нього є.

1.3. Методичні підходи до управління фінансовою стійкістю підприємства

Управління фінансовою стійкістю підприємства - це спосіб робити рішення, які допомагають зробити підприємство більш прибутковим і забезпечити його здатність оплачувати свої зобов'язання і залишатися кредитоздатним. Головна мета - мати правильну структуру фінансування, яка забезпечить достатню готівкову ліквідність і збільшення прибутку в короткостроковій перспективі, а також фінансовий успіх підприємства та ефективність його господарської діяльності в майбутньому, при цьому приймаються прийнятні ризики і збільшується вартість бізнесу [27].

Забезпечення фінансової стійкості підприємства означає, що ми будемо добре працюючу систему управління і використовуємо ефективні інструменти,

які базуються на фінансовому менеджменті. Структурно-функціональна схема системи управління фінансовою стійкістю підприємства наведена на рис. 1.3.

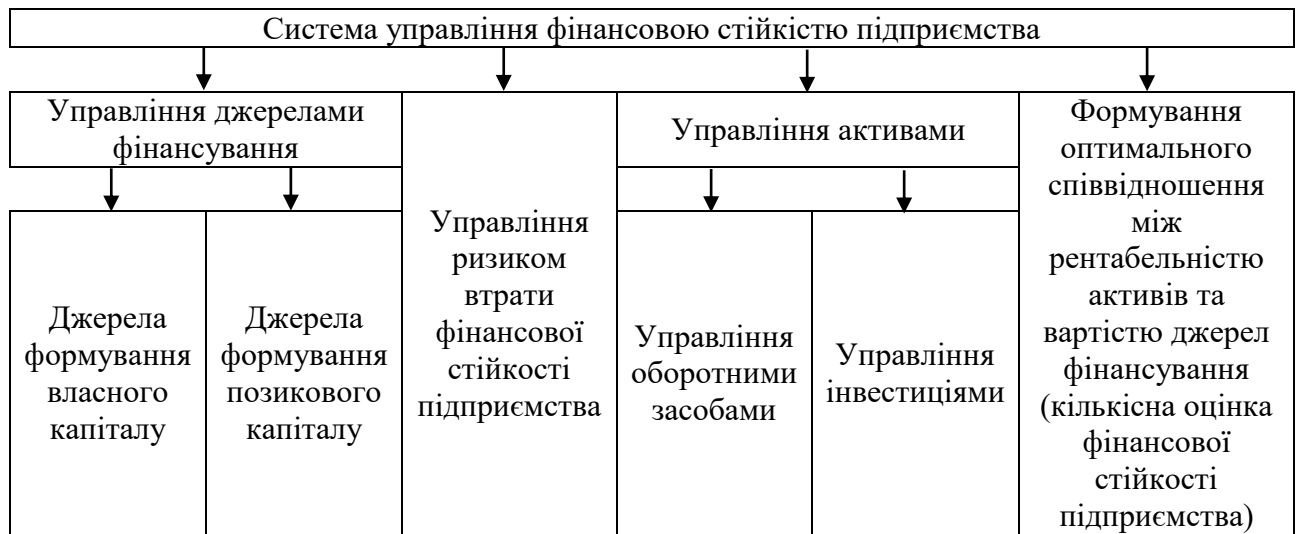

Рис. 1.3 – Структурні елементи системи управління фінансовою стійкістю підприємства

Система управління фінансовою стійкістю підприємства повинна гарантувати, що підприємство буде здатне зберігати свою стабільність та здатність розраховуватися з кредиторами як у короткостроковому, так і у довгостроковому плані. Основу такої системи складає управління грошовими потоками та забезпечення рівноваги між активами і пасивами, доходами і витратами.

Дослідження рівня фінансової стійкості допомагає визначити, наскільки успішно керується фінансами підприємства. Це не лише підтверджує, наскільки добре фінанси керуються на певний час, але і допомагає приймати дієві рішення щодо оптимізації джерел фінансування.

Для поліпшення фінансової стійкості підприємства можна зробити ряд заходів. Наприклад, збільшити частку власного капіталу в портфелі фінансування шляхом збільшення прибутку, отримання фінансової допомоги або переоцінки активів. Також можна ефективно управляти активами підприємства, щоб покращити показники фінансової стійкості [28].

Управління фінансовою сталістю підприємства це процес, який включає такі кроки:

1. Планування: Визначення, хто відповідає за цей процес і постановка мети.
2. Аналіз фінансової стійкості: Вивчення того, як внутрішні і зовнішні фактори впливають на фінансову стійкість підприємства.
3. Розробка та впровадження стратегії: Створення конкретного плану і його впровадження на практиці.
4. Моніторинг: Слідкування за тим, як виконується стратегія і чи досягаються цілі.

Управління фінансовою стабільністю підприємства важливо включає в себе всі аспекти бізнесу, від його старту до заробітку грошей. Всі ці процеси повинні гармонійно взаємодіяти між собою, оскільки вони впливають на фінансову стабільність компанії.

Фінансова стабільність - це важливий компонент успішного управління фінансами компанії і її подальшого розвитку.

Компанія повинна визначити рівень фінансової стабільності, який відповідає її потребам і конкретним умовам. Недостатньої фінансової стабільності може бути недостатньо, щоб вижити, а занадто великої може призвести до зайвих витрат.

Фінансова стабільність підприємства означає, що воно може продовжувати працювати без перерв завдяки стійким продажам і доходам від своєї діяльності. Ці доходи дозволяють виконувати всі свої фінансові зобов'язання перед бюджетом, постачальниками та кредиторами.

Фінансова стабільність включає в себе збалансований стан фінансових ресурсів та ефективне їх використання, що забезпечує безперебійну виробництво і продаж продукції та покриття витрат.

Детальний аналіз фінансового стану допомагає зрозуміти, наскільки стабільним є підприємство, оцінити його платоспроможність та структуру балансу. Такий аналіз важливий для розробки фінансового плану та виявлення причин і можливих шляхів поліпшення фінансового стану підприємства.

Управління фінансовою стабільністю через фінансовий механізм означає, що для досягнення задуманого результату потрібно, щоб всі частини цього механізму взаємодіяли правильно. Ось кілька вимог, які повинні бути виконані:

1. Кожна складова фінансового механізму має виконувати свої обов'язки так, як потрібно для досягнення завдань.

2. Управління повинно забезпечувати інтереси всіх сторін, які мають відношення до фінансових справ.

3. Верхній рівень механізму повинен реагувати на зміни, що виникають від дій нижчого рівня, негайно та вчасно.

Структура управління фінансовою стабільністю компанії представлена на рис. 1.4.

Перший крок у керуванні фінансовою стійкістю підприємства полягає в установленні чітких фінансових цілей та завдань. Це означає визначення основних фінансових показників, які мають вирішальне значення для досягнення успіху підприємства, таких як обсяг доходів, рентабельність, грошові потоки і доходність інвестицій. Після встановлення цих цілей і завдань, вони служать основою для ухвалення всіх фінансових рішень на підприємстві.

Наступним кроком є розробка комплексного фінансового плану, який визначає, як підприємство здійснить досягнення своїх фінансових цілей і завдань. Цей план повинен охоплювати всі аспекти фінансів компанії, включаючи потоки доходів, витрати, інвестиції і грошові резерви. Крім того, він повинен включати план для непередбачуваних ситуацій, в якому описано, яким чином компанія реагуватиме на фінансові труднощі або несподівані проблеми.

Для забезпечення ефективного виконання фінансового плану важливо впровадити надійний фінансовий контроль. Це означає створення фінансової політики та процедур, які регулюють всі фінансові операції на підприємстві, включаючи процес бюджетування, бухгалтерського обліку та звітності. Ці контрольні механізми розробляються з метою запобігання фінансовим шахрайством, марнотратству та недбалому управлінню фінансовими ресурсами.

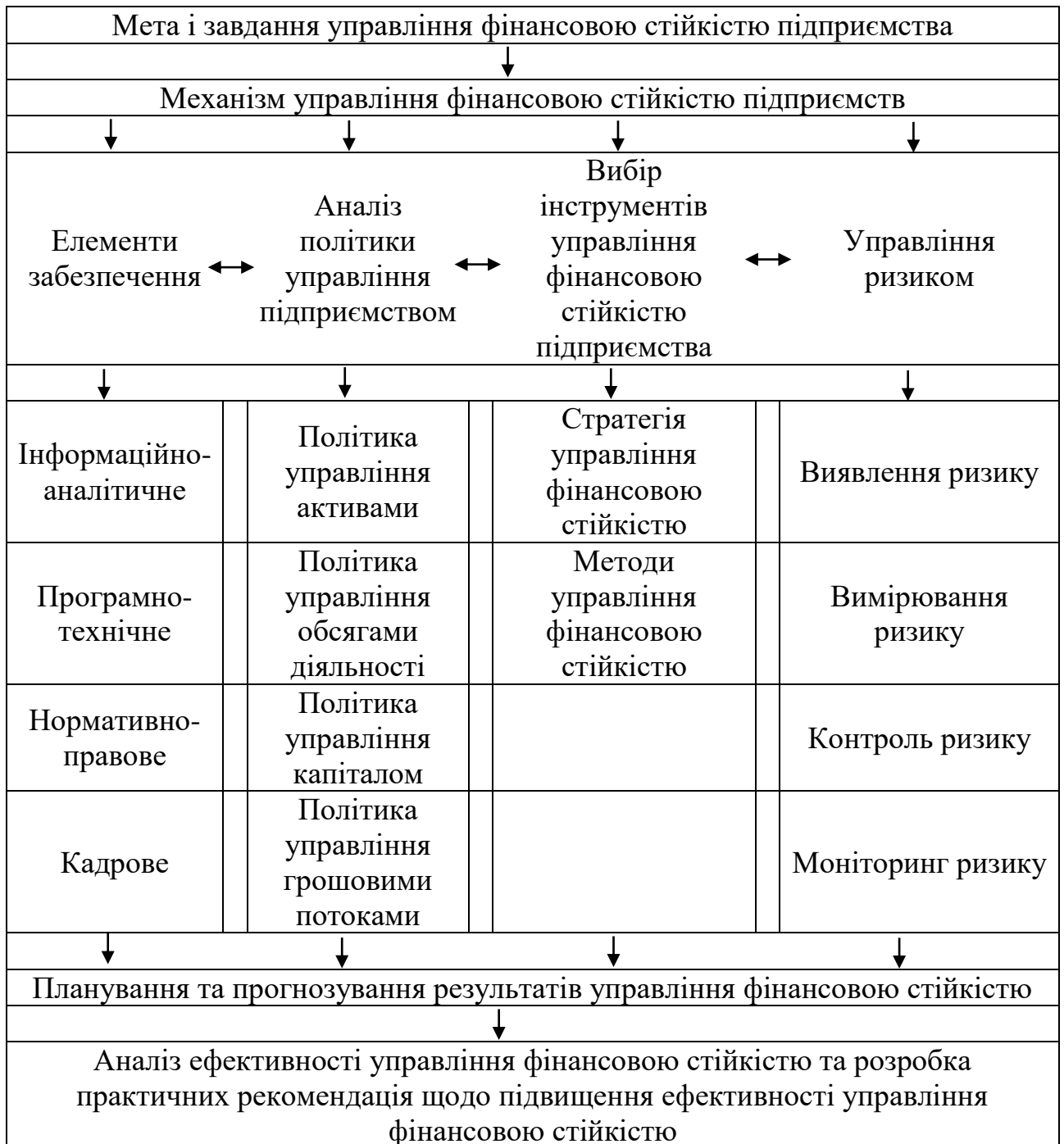

Рис. 1.4 – Складові механізму управління фінансовою стійкістю підприємства [29]

Після створення фінансового плану та впровадження фінансового контролю вельми важливо систематично відслідковувати фінансову діяльність. Це означає регулярний аналіз фінансових звітів та показників, щоб переконатися, що підприємство рухається в напрямку досягнення своїх фінансових цілей та завдань. Також це включає в себе виявлення можливих

фінансових ризиків чи проблем, які можуть виникнути, та негайне вживання заходів для їх швидкого вирішення.

Управління фінансовою стабільністю підприємства передбачає здатність адаптуватися до змін у економічному середовищі. Це може включати в себе коригування фінансових планів та контрольних механізмів з урахуванням змін на ринку або перегляду пріоритетів всередині компанії. Також це може вимагати використання нових можливостей або зміни бізнес-моделі компанії з метою підтримання конкурентоспроможності на швидкозмінному ринку.

Управління фінансової стабільності підприємства – це складний та безперервний процес, який включає в себе стратегічне планування, фінансовий управління та управління ризиками. Шляхом визначення чітких фінансових цілей, створення комплексного фінансового плану, запровадження надійного фінансового контролю, моніторингу фінансових показників та адаптації до змін у економічному середовищі, підприємства можуть гарантувати свій довгостроковий успіх і стабільність.

Фінансовий механізм має працювати як одно ціле, де всі частини доповнюють одна одну та спільно спрямовані на досягнення фінансової стабільності. Головна мета використання цього механізму - забезпечити фінансову безпеку, стабільність і можливість розвитку підприємства в майбутньому.

Управління прибутковістю підприємства під час війни. Важливо зазначити, що прибутковість підприємства під час війни має тісний зв'язок з платоспроможністю, бо:

1. Фінансова стійкість:

- Забезпечення прибутковості допомагає утримати фінансову стійкість підприємства, навіть у складних умовах війни.

- Платоспроможність важлива, оскільки вона визначає здатність підприємства виплачувати свої фінансові зобов'язання.

2. Ефективне управління ресурсами:

- Ефективне використання ресурсів для забезпечення прибутковості також може допомогти у вирішенні питань платоспроможності.

- Спрямовані зусилля на ключові галузі та проекти можуть підтримати готовність платити за необхідні ресурси.

3. Ліквідність та обігові кошти:

- Важливо забезпечити ліквідність, тобто наявність достатньої кількості обігових коштів для оплати поточних зобов'язань.

- Управління прибутковістю повинно враховувати також питання обігових коштів, щоб уникнути проблем з платоспроможністю.

4. Ризиковий менеджмент:

- Ретельний аналіз ризиків війни і їх вплив на фінансові результати допоможе забезпечити прибутковість і платоспроможність.

- Застосування стратегій зменшення ризику може бути ключовим елементом.

Таким чином, управління прибутковістю і платоспроможністю повинно взаємодіяти, щоб забезпечити стійкість підприємства в умовах військових конфліктів.

Рентабельність є ключовим показником, на який потрібно опиратися при побудові фінансової моделі в умовах воєнного стану. Багато компаній розуміють, що зупинка виробництва може призвести до втрати ринку, який вони створювали протягом багатьох років. Для бізнесу така ситуація є неприйнятною, тому багато з них вирішили продовжувати працювати, щоб забезпечити своє існування.

Життєдіяльність бізнесу під час війни передбачає можливість оплати зарплати працівникам і сплати податків і постачальникам. Дуже часто керівники підприємства відмовляються від отримання прибутку, аби надати допомогу армії, і тому працюють практично на рівні беззбитковості. Робота на межі рентабельності є прийнятною в умовах війни за умови збереження робочої сили та забезпечення належного обсягу продажів для виконання обов'язкових зобов'язань.

Узагальнимо особливості трактування показників фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану в табл. 1.7.

Таблиця 1.7 - Особливості трактування показників фінансової стійкості в умовах воєнного стану

Показник	Нормативне значення	Нормативне значення в умовах війни
Коефіцієнт покриття	> 1	> 1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,7	>1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	>0,7
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	> 0,5	> 0,8
Оборотність активів	Відсутнє, позитивною є зростання показника в динаміці	Відсутнє, позитивною є не суттєве зменшення показника оборотності
Оборотність запасів	Відсутнє, позитивною є зростання показника в динаміці	Відсутнє, позитивним є суттєве зростання показника в порівнянні із довоєнним періодом
Рентабельність продукції	Відсутнє, чим вище значення – тим краще	Допускається робота на межі нульової рентабельності

В умовах війни головною метою аналізу фінансової стійкості підприємства є забезпечення можливості розвитку компанії навіть в складних умовах війни. Для цього фінансові моделі повинні базуватися на чотирьох основних аспектах успішної роботи бізнесу в таких умовах, а саме:

- Формування резервів;
- Активація інноваційної та інвестиційної політики;
- Кооперація, як спосіб фінансування;
- Державна підтримка.

Під час війни урядом було впроваджено низку заходів, які допомагають підприємствам вижити та розвиватися. Від самого початку повномасштабного вторгнення уряд запровадив зміни до законодавства для підтримки економіки держави, зокрема:

1) Відмінили багато обмежень і ліцензій для різних видів бізнесу, що полегшило створення та ведення компаній.

2) Зробили трудові відносини більш гнучкими, що спростило звільнення та зменшення кількості працівників, а також звільнили підприємців від відповідальності за затримку зарплати у разі бойових дій.

3) Внесення змін до податкового кодексу (відміна ПДВ з операцій на території України, скасування обмежень щодо кількості персоналу, зменшення податку на прибуток з 18% до 2% для компаній, дохід яких становить не більше ніж 10 млрд. гривень і які стали платником єдиного податку 3-ї групи);

4) Відмінили перевірки та санкції через запізнення зі звітністю.

5) Дозволили відкладення виконання умов угод у випадку форс-мажорних обставин [30].

Умови воєнних дій впливають на фінансову стійкість підприємств, і основним чинником є нестабільність зовнішнього середовища. Підприємства повинні адаптувати свої бізнес-моделі, щоб працювати в цих умовах. Основні завдання включають забезпечення безпеки для працівників та клієнтів, збереження персоналу та здатність сплачувати свої рахунки постачальникам.

Підприємства, які не можуть користуватися зовнішніми фінансовими ресурсами, повинні працювати на власні кошти. В таких умовах фінансова стійкість та ліквідність підприємств стають важливішими, оскільки вони мають обмежену можливість отримання кредитів.

Це також впливає на показники фінансової стійкості. Вимоги до платоспроможності підприємств стають вищими, оскільки важливо мати достатньо готівки для погашення боргів і інвестицій у розвиток. У той же час, вимоги до прибутковості та швидкості обороту зменшуються, оскільки підприємства можуть зазнавати збитків і залишатися платоспроможними.

Висновки до розділу 1

Фінансова стійкість - це важливий аспект фінансового стану підприємства. Вона показує, наскільки компанія може витримувати зовнішні і внутрішні фінансові труднощі і як ефективно вона управляє своїми фінансовими ресурсами.

Існує багато різних способів розуміти фінансову стійкість, але загалом вона означає, наскільки міцними є фінансові відносини компанії. Фінансова стійкість визначається впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, ефективністю управління фінансами та способом, яким компанія розподіляє та використовує свої фінансові ресурси.

Для оцінки фінансової стійкості розглядають абсолютні та відносні показники, і також важливо враховувати ліквідність та платоспроможність компанії, оскільки вони пов'язані з фінансовою стійкістю.

Фінансова стійкість українських компаній в сучасних умовах нестабільна і залежить від зовнішніх факторів. Україна стикається з серйозними економічними та фінансовими труднощами через війну, політичну нестабільність і корупцію. Низькі інвестиції та високий рівень боргу також впливають на фінансову стабільність компанії.

Кризове явище загрожує фінансовій стабільності підприємств, але це закономірне явище розвитку економічного циклу. У зв'язку з цим необхідно виявити економічну кризу у фінансовій стійкості підприємства та своєчасно вжити заходів щодо подолання кризового явища. Складність полягає в управлінні фінансовою стійкістю.

Таким чином, планування в кризовій ситуації допомагає уникнути серйозних помилок при оцінці ринкових тенденцій і можливих дій конкурентів та партнерів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Для того, щоб підвищити фінансову стабільність, підприємствам важливо збільшити свої фінансові резерви та використовувати їх для забезпечення оборотного капіталу, який потрібен для ведення бізнесу. Крім того, компаніям потрібно ретельно

розподіляти свої гроші для підтримки виробництва та розподілу продукції, а також для розширення та витрат.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА
ПП «ПРОФГРУП АД»

2.1. Характеристика підприємства ТОВ ПП «Профгруп АД»

Приватне підприємство «Профгруп АД» проводить свою діяльність з 11 квітня 2008 року та створене з метою більш повного забезпечення суспільних потреб в товарах народного споживання, продукції виробничо – технічного та іншого призначення, роботах і послугах та реалізації на основі отриманого прибутку соціальних та економічних інтересів.

Основний вид економічної діяльності — 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля.

Інші види діяльності:

46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту

46.43 Оптова торгівля побутовими електротоварами й електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворення звуку й зображення

46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням

47.78 Роздрібна торгівля іншими невживаними товарами в спеціалізованих магазинах

Згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань код ЄДРПОУ ПП «ПРОФГРУП АД» — 35862657.

Статутний капітал підприємства дорівнює 600 гривень. На даний момент керівником компанії є — Анацький Микола Іванович.

Адреса: Україна, 49000, Дніпропетровська область, місто Дніпро, вулиця Масивна, будинок 6.

Фінансова звітність підприємства за 2020-2022 роки наведена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Фінансова звітність приватного підприємства «Профгруп АД»

Показники	2020	2022
Дохід	800 200 грн	1 153 100 грн
Чистий прибуток	33 100 грн	36 800 грн
Активи	981 900 грн	1 721 000 грн
Зобов'язання	0 грн	1 326 000 грн

2.2. Аналіз основних показників фінансового стану приватного підприємства «Профгруп АД» за 2020-2022 рр.

При проведенні аналізу балансу підприємства необхідно використовувати дві основні методики - горизонтальний та вертикальний аналіз фінансової звітності, які дозволяють порівнювати фінансові дані підприємства за декілька років у відносних і абсолютних вимірюваннях.

Горизонтальний аналіз фінансової звітності полягає у зіставленні фінансових даних протягом кількох років для виявлення тенденцій у зростанні або зменшенні цих показників. Це допомагає виявити динаміку розвитку компанії, спостерігати за змінами від певного часового періоду і виявляти ключові зміни.

Горизонтальний аналіз активів підприємства представлений у табл. 2.2.

З іншого боку, вертикальний аналіз балансу орієнтується на відносні показники. Мета вертикального аналізу полягає в обчисленні відсоткової ваги окремих статей балансу у загальному обсязі активів та пасивів. Ця методика дозволяє проводити порівняння між різними показниками, а також відслідковувати зміни в їх структурі з плином часу.

Вертикальний аналіз активів підприємства наведений у табл. 2.3.

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Гроші та їх еквіваленти	1165	49,1	52,8	45,9						
Інші оборотні активи	1190	4,8	9	10,4	4,2	1,4	5,6	47%	13%	117%
Усього за розділом II	1195	955,1	1393,8	1694,2	438,7	300,4	739,1	31%	18%	77%
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200									
Баланс	1300	981,9	1420,6	1721	438,7	300,4	739,1	31%	17%	75%

Таблиця 2.3 - Вертикальний аналіз активу балансу підприємства ПП «Профгруп АД»

Найменування статті	Код рядка	Абсолютні величини, тис. грн			Питома вага, %			Абсолютне відхилення, грн		Відносне відхилення, %	
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020-2021	2021-2022	2020-2021	2021-2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ											
Нематеріальні активи:	1000										
Основні засоби:	1010	26,8	26,8	26,8	100,0%	100,0%	100,0%	0	0	0,00%	0,00%
первісна вартість	1011	26,8	26,8	26,8	100,0%	100,0%	100,0%	0	0	0,00%	0,00%
знос	1012										
Усього за розділом I	1095	26,8	26,8	26,8	2,7%	1,9%	1,6%	0	0	-0,84%	-0,33%
2. ОБОРОТНІ АКТИВИ											
Запаси	1100	347,6	554,3	550,5	36,4%	39,8%	32,5%	206,7	-3,8	3,37%	-7,28%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	264,1	200	493,5	58,0%	55,8%	64,2%	-64,1	293,5	-2,17%	8,39%
з бюджету	1135	7,3	15,5	0	0,8%	1,1%	0,0%	8,2	-15,5	0,35%	-1,11%
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	282,2	562,2	593,9	29,5%	40,3%	35,1%	280	31,7	10,79%	-5,28%
Поточні фінансові інвестиції	1160										
Гроші та їх еквіваленти	1165	49,1	52,8	45,9	5,1%	5,5%	4,8%	3,7	-6,9	0,39%	-0,72%

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Інші оборотні активи	1190	4,8	9	10,4	0,5%	0,6%	0,6%	4,2	1,4	0,14%	-0,03%
Усього за розділом II	1195	955,1	1393,8	1694,2	97,3%	98,1%	98,4%	438,7	300,4	0,84%	0,33%
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200										
Баланс	1300	981,9	1420,6	1721	100,0%	100,0%	100,0%	438,7	300,4		

Проаналізувавши активи приватного підприємства «Профгруп АД» за допомогою горизонтального та вертикального аналізу можемо зробити висновок, що приріст активу свідчить про розширення діяльності підприємства.

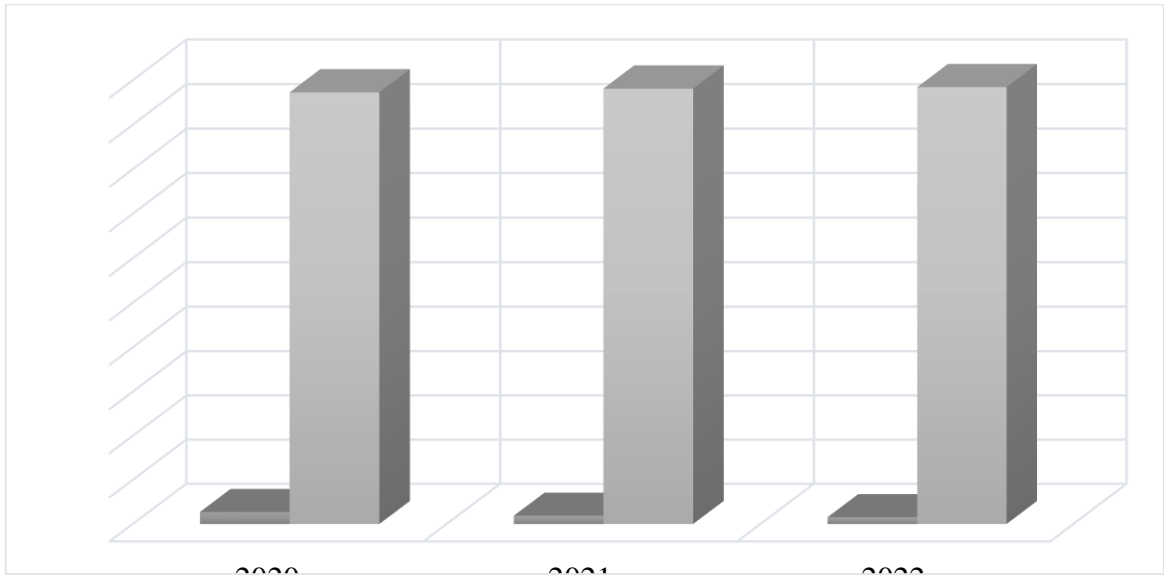

Рис. 2.1 – Доля оборотних та необоротних активів у балансі
ПП «Профгруп АД»

Рис. 2.2 – Структура оборотних активів ПП «Профгруп АД»

У структурі активів найбільшу частку займають оборотні активи яку в продовж досліджуваного періоду мають тенденцію до збільшення (з 97,3% у 2020 році до 98,4% у 2022 році), тоді як необоротні активи мають тенденцію до зменшення і займають в структурі активів: у 2020 році - 2,7 %, у 2021 році – 1,9 %, а у 2022 році -1,6%. Така структура активів є задовільною та позитивно характеризує діяльність підприємства, оскільки оборотні активи є високоліквідними на відміну від необоротних активів.

Така структура активів обумовлена діяльністю підприємства, яке займається оптовою торгівлею побутовими електротоварами, та не є виробничим підприємством.

Аналіз структури необоротних активів показав, що основні засоби займають 100% цього розділу. Їх вартість впродовж дослідженого періоду була незмінною та становила 26,8 тис. грн.

Аналізуючи структуру оборотних активів підприємства прослідковуються такі тенденції.

Рис. 2.3 – Структура оборотних активів у 2020 році

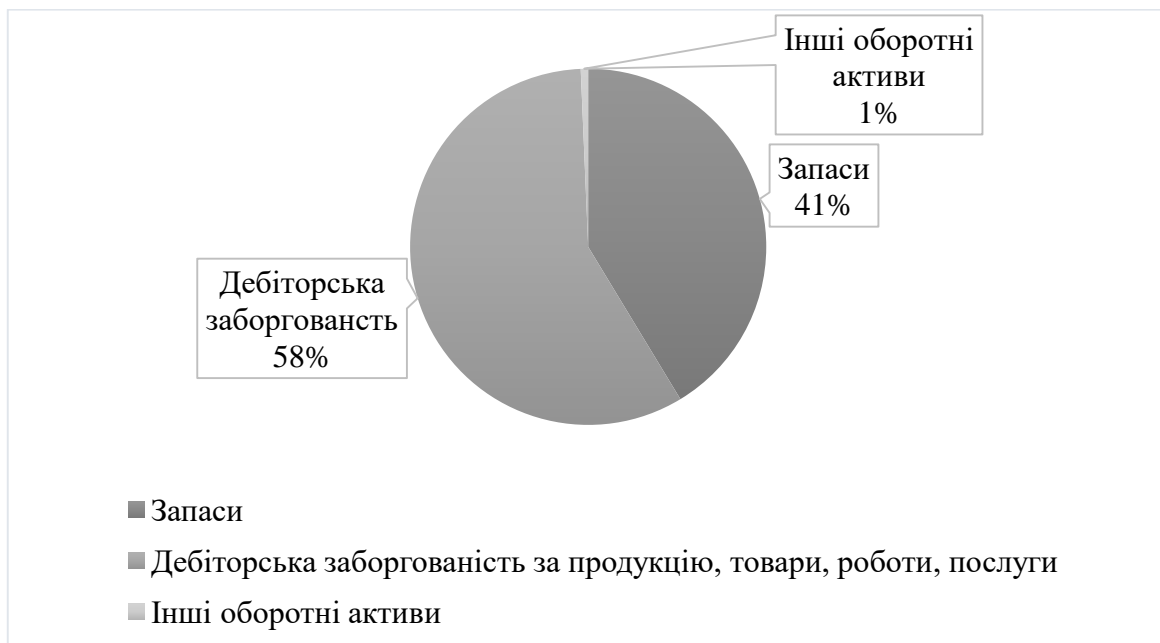

Рис. 2.4 – Структура оборотних активів у 2021 році

Рис. 2.5 – Структура оборотних активів у 2022 році

Найбільшу долю у структурі оборотних активів займає дебіторська заборгованість. У 2020 році вона склали 61 %, що на 3 % більше ніж у 2021 році (58 %). У 2022 році дебіторська заборгованість зросла на 8 % порівняно 2021 роком, та склала 66 %.

Доля запасів у 2020, 2021, 2022 роки склали відповідно - 38%, 41% та 33%.

Проведемо горизонтальний аналіз пасиву підприємства (табл. 2.4).

Вертикальний аналіз пасиву підприємства зображено в табл. 2.5.

Таблиця 2.4 - Горизонтальний аналіз пасиву балансу ПП «Профгруп АД»

Найменування статті	Код рядка	Абсолютні величини, тис. грн			Абсолютне відхилення, грн			Відносне відхилення	
		2020	2021	2022	2020-2021	2021-2022	2020-2022	2020-2021	2021-2022
1. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ									
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1	1	1	0	0	0		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	290,5	357,2	394	66,7	36,8	103,5	22,96%	10,30%
Усього за розділом I	1495	291,5	358,2	395	66,7	36,8	103,5	22,88%	10,27%
2. ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ					0	0	0		
Усього за розділом II	1595	0	0	0					
3. ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ					0	0	0		
Короткострокові кредити банків	1600			-	0				
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-	-					
за товари, роботи, послуги	1615	72,2	119,4	177,6	47,2	58,2	105,4	65,37%	48,74%
за розрахунками з бюджетом	1620	7,3	14,6	11,7	7,3	-2,9	4,4	100,00%	-19,86%
у тому числі з податку на прибуток	1621	7,3	14,6	8,1	7,3	-6,5	0,8	100,00%	-44,52%
Інші поточні зобов'язання	1690	610,9	928,4	1136,7	317,5	208,3	525,8	51,97%	22,44%
Усього за розділом III	1695	690,4	1062,4	1336	372	273,6	645,6	53,88%	25,75%
Баланс	1900	981,9	1420,6	1721	438,7	300,4	739,1	44,68%	21,15%

Таблиця 2.5 - Вертикальний аналіз пасиву балансу ПП «Профгруп АД»

Найменування статті	Код рядка	Абсолютні величини, тис. грн			Питома вага, %			Абсолютне відхилення, грн		Відносне відхилення, %	
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020-2021	2021-2022	2020-2021	2021-2022
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ											
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1	1	1	0,34%	0,28%	0,25%	0	0	-0,06%	-0,03%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	290,5	357,2	394	99,66%	99,72%	99,75%	66,7	36,8	0,06%	0,03%
Усього за розділом I	1495	291,5	358,2	395	29,69%	25,21%	22,95%	66,7	36,8	-4,47%	-2,26%
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ I ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ											
Усього за розділом II	1595	-	-	-	0,00%	0,00%	0,00%				
ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ I ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ											
Короткострокові кредити банків	1600			-							
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-	-							
за товари, роботи, послуги	1615	72,2	119,4	177,6	10,46%	11,24%	13,29%	47,2	58,2	0,78%	2,05%
за розрахунками з бюджетом	1620	7,3	14,6	11,7	1,06%	1,37%	0,88%	7,3	-2,9	0,32%	-0,50%
у тому числі з податку на прибуток	1621	7,3	14,6	8,1	1,06%	1,37%	0,61%	7,3	-6,5	0,32%	-0,77%
Інші поточні зобов'язання	1690	610,9	928,4	1136,7	88,48%	87,39%	85,08%	317,5	208,3	-1,10%	-2,30%
Усього за розділом III	1695	690,4	1062,4	1336	70,31%	74,79%	77,63%	372	273,6	4,47%	2,84%
Баланс	1900	981,9	1420,6	1721	100,00%	100,00%	100,00%	438,7	300,4	0,00%	0,00%

Зробивши горизонтальний та вертикальний аналіз пасиву даного підприємства можемо зробити висновок, що найбільшу частку у балансі пасиву складають поточні зобов'язання і забезпечення. Впродовж 2020, 2021 та 2022 років вони складають 70,31 % , 74,79 % та 77,63 % відповідно. На другому місті – власний капітал. Значення становлять 29,69 % , 25,21 % та 22,95 % відповідно у 2020, 2021 та 2022 роках. Спостерігаємо, що у нашого підприємства взагалі нема довгострокових зобов'язань та забезпечення.

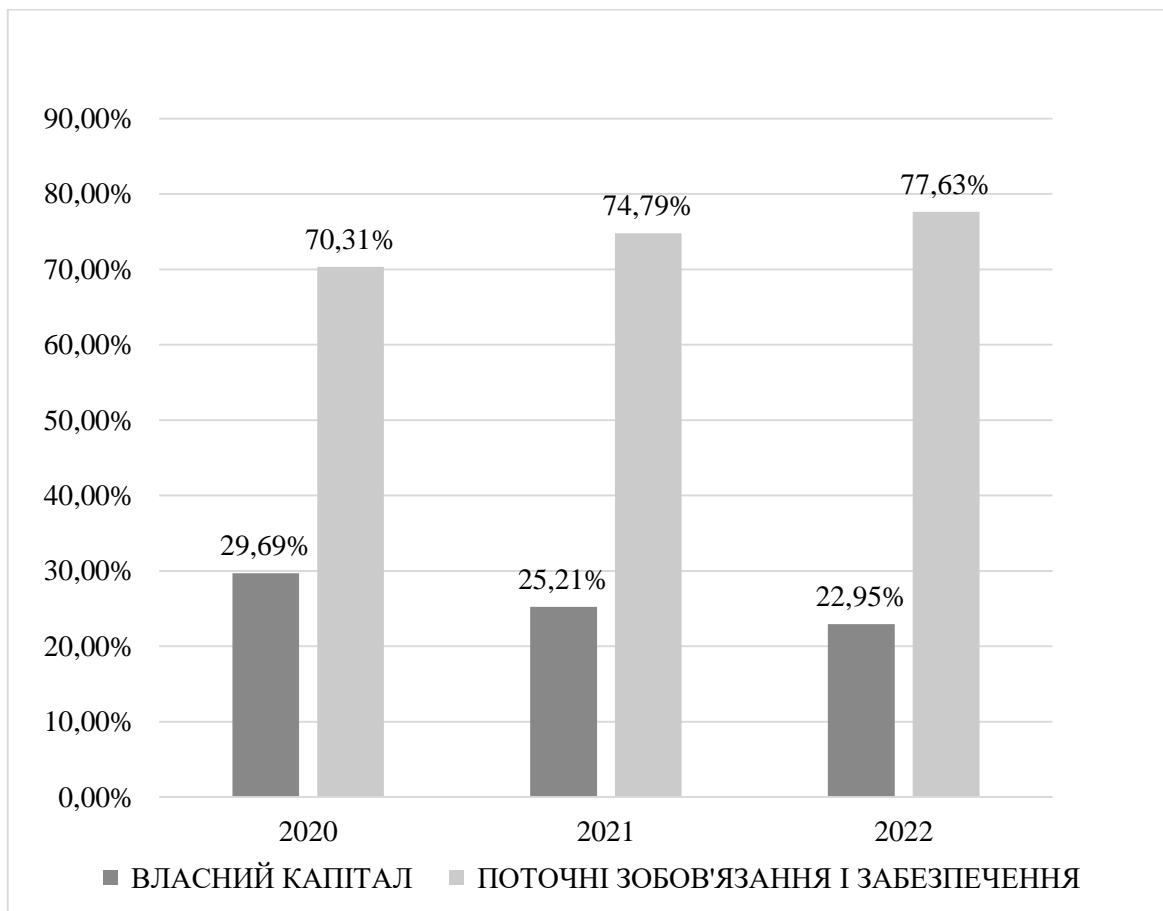

Рис. 2.6 – Структура пасиву балансу ПП «Профгруп АД»

Аналіз структури власних капіталів показав, що значну частку займає нерозподілений прибуток. Майже 100% за всі роки.

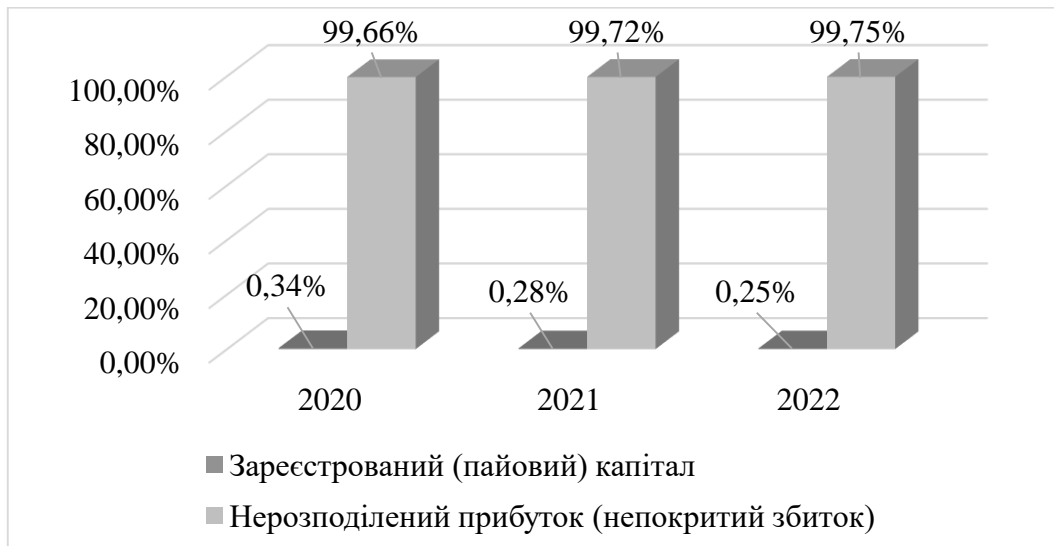

Рис. 2.7 – Структура власного капіталу ПП «Профгруп АД» у 2020-2022 роках

Велику частку у третьому розділі пасиву займають інші поточні зобов'язання. У порівнянні з 2020 роком, їх частка зросла з 70,31% на 7,3% та у 2022 році склала 77,63%.

Таким чином, проведений аналіз горизонтальний та вертикальний аналіз балансу підприємства свідчить, що повинні бути вжиті певні заходи для підвищення фінансової стійкості та ліквідності приватного підприємства «Профгруп АД».

2.3. Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства за 2020-2022 рр.

Ліквідність і платоспроможність як економічні категорії не тотожні, але на практиці вони тісно пов'язані між собою.

Різні автори трактують поняття ліквідності так:

Таблиця 2.6 - Поняття ліквідності

Автор	Поняття
1	2
І. П. Ткаченко [31]	Здатність підприємства перетворювати свої активи в гроші для покриття необхідних платежів

Продовження табл. 2.6

1	2
О. Я. Базилінська [32]	Показник, що характеризує можливість надходження грошових коштів не лише за рахунок реалізації активів, але й за рахунок залучення додаткових зовнішніх коштів
А. П. Дорошенко [33]	Показник, що характеризує спроможність суб'єкта господарювання проводити розрахунки за своїми зобов'язаннями як за рахунок наявних грошових коштів, так і за рахунок грошових коштів, отриманих від реалізації окремих елементів майна підприємства

Отже, ефективність ліквідності підприємства відображає його здатність вчасно виконувати зобов'язання перед постачальниками та іншими кредиторами шляхом оперативного перетворення оборотних ресурсів у грошові кошти. З іншого боку, платоспроможність підприємства показує його здатність виконувати зобов'язання перед кредиторами лише за допомогою наявних грошових коштів та їх еквівалентів. Отже, поняття ліквідності включає в себе поняття платоспроможності, але є більш широким і охоплює також швидкість перетворення ресурсів у грошові засоби.

Для здійснення аналізу ліквідності балансу, статті активів, які відносяться до оборотних ресурсів, групуються за рівнем їх ліквідності і розташовуються у порядку спадання цієї ліквідності. Поруч з цим, статті пасивів, що характеризують зобов'язання підприємства, групуються за строками погашення та розташовуються у порядку збільшення цих строків. Завдяки цьому порівнянню можна з'ясувати, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для вчасного погашення зобов'язань перед кредиторами та іншими сторонами [34].

Залежно від ступеня ліквідності активи підприємства розділяються на такі групи:

A1 – високоліквідні – «грошові кошти і поточні фінансові інвестиції»;

A2 – швидколіквідні – уся дебіторська заборгованість, що буде погашена за умовами договорів;

A3 – повільноліквідні – запаси, поточні біологічні активи, інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів;

A4 – важколіквідні необоротні активи та необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття.

Пасиви балансу групуються за терміновістю їхньої оплати:

П1 – найтерміновіші – поточна кредиторська заборгованість;

П2 – короткострокові – короткострокові кредити банків;

П3 – довгострокові – довгострокові зобов'язання і забезпечення;

П4 – постійні – зобов'язання перед власниками, формування власного капіталу та зобов'язання пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття.

Проаналізуємо ліквідність та платоспроможність підприємства ПП «Профгруп АД» за 2020-2022 роки. Розглянемо табл. 2.7 та 2.8.

Таблиця 2.7- Групування активів підприємства, тис грн

Групи	Умовне позначення	Сума рядків балансу		
		2020	2021	2022
Високоліквідні	A1	49,1	52,8	45,9
Швидколіквідні	A2	553,6	777,7	1087,4
Повільноліквідні	A3	352,4	563,3	560,9
Важколіквідні	A4	26,8	26,8	26,8

Таблиця 2.8 - Групування пасивів підприємства, тис грн

Групи	Умовне позначення	Сума рядків балансу		
		2020	2021	2022
Найбільш термінові	П1	697,7	1077	1334,1
Короткострокові	П2	0	0	0
Довгострокові	П3	0	0	0
Постійні	П4	291,5	358,2	395

Баланс буде вважатися ліквідним за умови дотримання таких співвідношень між групами активів і зобов'язань, тобто:

$$A1 \geq П1$$

$$A2 \geq П2$$

$$A3 \geq П3$$

$$A4 \leq П4$$

За даними підприємства ПП «Профгруп АД» за 2020 рік:

$$A1=49,1 \leq П1=697,7$$

$$A2=553,6 \geq П2=0$$

$$A3= 352,4 \geq П3=0$$

$$A4=26,8 \leq П4=291,5$$

За даними 2021 року:

$$A1=52,8 \leq П1=1077$$

$$A2=777,7 \geq П2=0$$

$$A3= 563,3 \geq П3=0$$

$$A4=26,8 \leq П4=358,2$$

За даними 2022 року:

$$A1=45,9 \leq П1=1334,1$$

$$A2=1087,4 \geq П2=0$$

$$A3= 560,9 \geq П3=0$$

$$A4=26,8 \leq П4=395$$

Зіставивши розрахунки за групами активів і зобов'язань, зможемо зробити висновок, що баланс підприємства не можна вважати ліквідним у повній мірі, так як за всі три роки $A1 \leq П1$. Це свідчить про порушення ліквідності балансу, оскільки підприємство не здатне покрити найбільш термінові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів.

Ліквідною є друга група активів протягом усього аналізованого періоду. Також, позитивним моментом є виконання третьої умови ліквідності балансу. Повільно ліквідні активи повністю покривають довгострокові зобов'язання.

Бачимо, що за 2020 - 2022 роки $A4 \leq П4$ (розмір постійних пасивів перевищує активи), що означає дотримання мінімальної умови фінансової стійкості підприємства.

Розглянемо основні показники ліквідності. Основними показниками, що визначають ліквідність підприємства, є коефіцієнт абсолютної, швидкої, маневреності робочого капіталу та загальної ліквідності. Розрахункові значення

цих коефіцієнтів дають змогу виявляти, яка частка поточних боргів підприємства покривається різними активами (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 - Показники аналізу платоспроможності підприємства

Назва	Формула	Нормативне значення
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт покриття) (Кзаг)	$K_{заг} = \text{Оборотні активи} / \text{Поточні зобов'язання і забезпечення}$	> 1
Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшв)	$K_{шв} = (\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}) / \text{Поточні зобов'язання і забезпечення}$	> 0,5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кабс)	$K_{абс} = (\text{Гроші та їх еквіваленти} + \text{Поточні фінансові інвестиції}) / \text{Поточні зобов'язання і забезпечення}$	0,2-0,5
Маневреність робочого капіталу (Км)	$K_{м} = (\text{Гроші та їх еквіваленти} + \text{Поточні фінансові інвестиції}) / (\text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання і забезпечення})$	

Проаналізуємо платоспроможність та ліквідність за даними приватного підприємства «Профгруп АД» за 2020-2022 рр. (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 - Показники ліквідності та платоспроможності

	Відносні показники ліквідності				Абсолютне відхилення	
	2020	2021	2022	Нормативне значення	2021-2020	2022-2020
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт покриття)	1,38	1,31	1,27	> 1	-0,071	-0,044
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,88	0,79	0,86	> 0,5	-0,090	0,066
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,07	0,05	0,03	0,2-0,5	-0,021	-0,015
Маневреність робочого капіталу	0,19	0,16	0,13		-0,026	-0,031

Аналіз показників ліквідності необхідний не лише для керівників підприємства, але й для інших користувачів інформації: коефіцієнт абсолютної

ліквідності – для постачальників сировини і матеріалів, коефіцієнт швидкої ліквідності – для банків, коефіцієнт поточної ліквідності – для покупців і власників акцій підприємства (рис. 2.8).

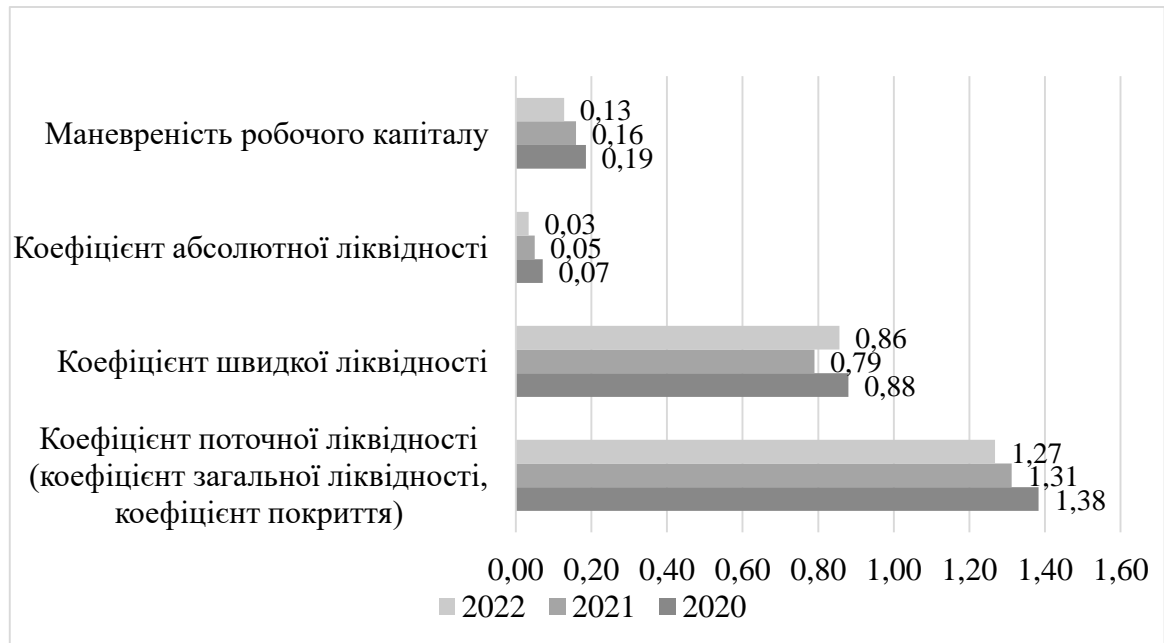

Рис. 2.8 – Динаміка коефіцієнтів ліквідності за 2020-2022 роки

Коефіцієнт поточної ліквідності за 2020-2022 роки більший за нормативне значення, що показує наскільки добре активи перекривають короткострокові зобов'язання. Їх значення у 2020 році склали- 1,38, у 2021 році – 1,31, а у 2022 році – 1,27.

Аналізуючи коефіцієнт швидкої ліквідності, можемо побачити, що цей показник у 2021 році, впав на 0,9 порівняно з 2020 роком. Але у 2022 році цей коефіцієнт зріс до 0,86. Нормативне значення цього показника має дорівнювати $> 0,5$, це говорить про те, що за 2020-2022 роки, він досяг норми. Цей коефіцієнт показав нам, що підприємство вчасно погашало свої короткострокові зобов'язання за допомогою високоліквідних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує на те, наскільки здатне підприємство задовольнити свої поточні зобов'язання шляхом використання своїх найбільш ліквідних активів, таких як грошові кошти та еквіваленти грошових коштів. Бачимо, що за досліджуєми роки «Профгруп АД» не досяг

свого нормативного значення. Підприємство не готове до негайного погашення своїх зобов'язань в разі необхідності.

Важливу роль при аналізі платоспроможності відіграють показники довгострокового фінансового забезпечення. Коефіцієнти довгострокового фінансового забезпечення першого та другого ступенів Ці коефіцієнти свідчать про покриття необоротних активів довгостроковим капіталом та характеризують рівень дотримання фінансової рівноваги підприємства у коротко та довгостроковому періодах.

Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення першого ступеня (Д1):

$$Д1 = \text{Власний капітал} / \text{Необоротні активи} \quad (2.1)$$

Вважається, що цей показник повинен бути більшим ніж 0,5—0,7.

Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення другого ступеня (Д2):

$$Д2 = (\text{ВК} + \text{Довгострокові зобов'язання}) / \text{Необоротні активи} \quad (2.2)$$

Нормативне значення цього показника має дорівнювати > 1 .

Проаналізуємо ці коефіцієнти на підприємстві ПП «Профгруп АД» (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 - Аналіз показників довгострокової платоспроможності

Показник	2020	2021	2022	Нормативне значення	Абсолютне відхилення	
					2021-2020	2022-2021
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення першого ступеня (Д1)	10,88	13,37	14,74	$> 0,5-0,7$	2,49	1,37
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення другого ступеня (Д2)	10,88	13,37	14,74	> 1	2,49	1,37

Проаналізувавши коефіцієнти довгострокового фінансового забезпечення першого та другого ступеня, можемо наглядати, що їх значення за 2020-2022 роки дорівнюють однаковим сумах. Це сталося через те, що підприємство не має довгострокових зобов'язань та забезпечень.

У 2020 році коефіцієнт фінансового забезпечення першого та другого ступеня склали 10,88, у 2021 році – 13,37, а у 2022 році – 14,74. Зростання їх у тенденції є позитивним станом для підприємства. Його можна вважати потенційно платоспроможним.

Отже, можемо зробити висновок про порушення ліквідності балансу приватне підприємство «Профгруп АД», оскільки воно не здатне покрити найбільш термінові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів.

Для підприємства доцільно застосовувати якісне та ефективне планування грошових потоків, оскільки від спроможності своєчасно та в необхідному обсязі їх генерувати залежать платоспроможність підприємства та ліквідність його активів.

2.4. Аналіз фінансової стійкості ПП «Профгруп АД» за 2020-2022 рр.

Фінансова стійкість підприємства – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх пасивів і активів у внутрішньому й зовнішньому середовищах, які постійно змінюються, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість.

Фінансова стійкість підприємства (Financial Stability) залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами і визначається оптимальною структурою активів, оптимальним співвідношенням власних і позикових коштів, оптимальним співвідношенням активів та джерел їх фінансування.

Проаналізуємо відносні показники фінансової незалежності ПП «Профгруп АД» (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 - Аналіз відносних показників фінансової стійкості

Показник	Формула	2020	2021	2022	Нормативне значення	Відхилення	
						2021-2020	2022-2021
Коефіцієнт фінансової незалежності	Власний капітал/(Власний капітал + довгострокові зобов'язання)	0,30	0,25	0,23	0,5-0,6	-0,04	-0,02
Коефіцієнт фінансової залежності	Капітал/Власний капітал	3,37	3,97	4,36	< 2	0,60	0,39
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власні оборотні кошти/Власний капітал	5,64	6,86	7,67	збільшення	1,21	0,81
Коефіцієнт фінансового ризику	Залучений капітал/Власний капітал	2,37	2,97	3,38	< 1	0,60	0,42
Коефіцієнт покриття запасів	(Оборотні активи- Поточні зобов'язання)/Запаси	0,76	0,60	0,65	більше 0,6-0,8	-0,16	0,05

Графічно динаміка зміни показників фінансової стійкості ПП «Профгруп АД» наведено на рис. 2.9.

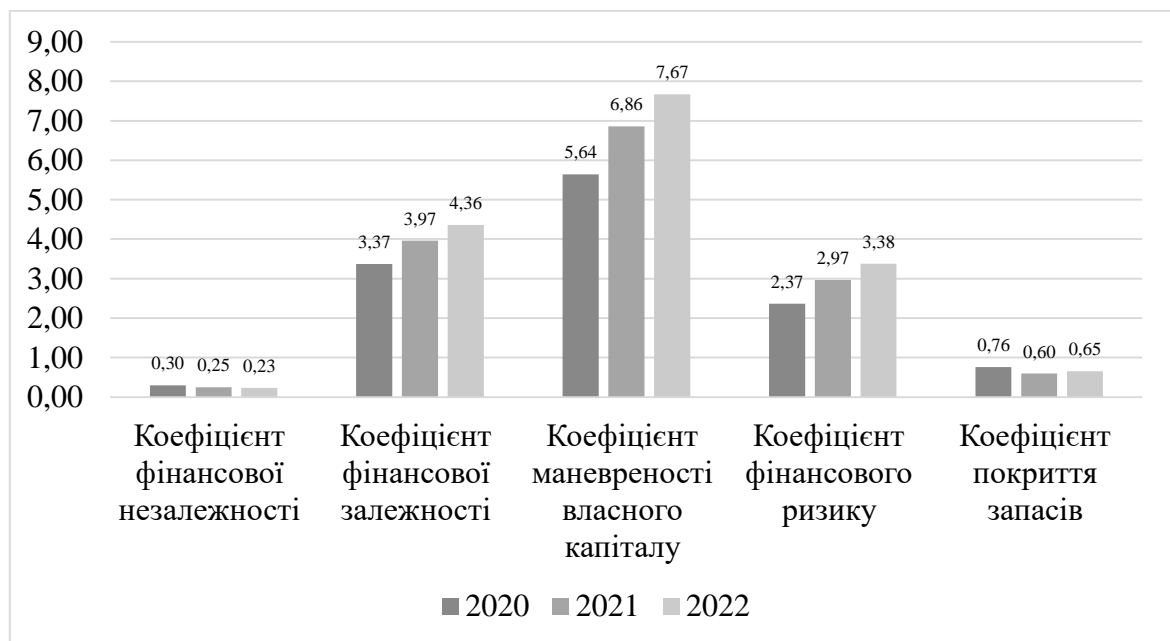

Рис. 2.9 – Аналіз відносних показників фінансової стійкості у динаміці

З проведених розрахунків, можемо побачити, що коефіцієнт фінансової незалежності у 2020, 2021 та 2022 роках складає 0,3, 0,25 та 0,23 відповідно. Це менше за нормативне значення, що означає зниження фінансової стійкості підприємства.

Щодо коефіцієнта фінансової залежності за всі роки більше ніж його нормативне значення (< 2). У 2020 році його значення складає 3,37. У 2021 році зріс до 3,97, а у 2022 році склав 4,36. В тенденції ми бачимо збільшення цього показника, що характеризує збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства, тобто набуття ним фінансової залежності.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показав тенденцію до збільшення, що є позитивним показником для підприємства. У 2020 році його значення склало 5,64, у 2021 – 6,86 та у 2022 році - 7,67. Це говорить про те, що підприємство збільшило свою можливість вільно маневрувати власними коштами.

Проаналізувавши коефіцієнт фінансового ризику, можемо зробити висновок, що за 2020-2022 роки, цей показник перевищив свого критичного значення (< 1). Зростання показника в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів та кредиторів.

Розглянувши коефіцієнт покриття запасів, бачимо, що у 2020 році показник склав - 0,76, у 2021 - 0,6, а у 2022 - 0,65. Нормативне значення цього показника повинно бути більше за 0,6 – 0,8. Розрахунки показують, що значення коефіцієнтів покриття запасів за 2020 – 2022 роки знаходяться саме в цьому діапазоні. Це говорить про те, що запаси підприємства все менше перекриті робочим капіталом.

Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники, що характеризують міру забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування. Співвідношення окремих запасів та джерел їх фінансування дає можливість охарактеризувати тип фінансової стійкості.

При визначенні типу фінансової стійкості до запасів (Reserves) відносять виробничі запаси, готову продукцію, незавершене виробництво, товари, витрати майбутніх періодів, строк погашення яких менший ніж 12 місяців.

До загальних (нормальних) джерел фінансування запасів (ЗД) відносять робочий капітал та короткострокові кредити банків.

Робочий капітал – різниця між оборотними активами підприємства та його короткостроковими зобов'язаннями.

Для характеристики наявності джерел фінансування запасів виділяють три основних показники.

1. Наявність власних коштів (В) – визначається як різниця між власним капіталом та необоротними активами підприємства:

$$В = ВК - НА \quad (2.3)$$

2. Наявність власних та довгострокових позикових коштів (робочий капітал) (ВД) – визначається збільшенням попереднього показника на суму довгострокових зобов'язань (ДЗ):

$$ВД = В + ДЗ \quad (2.4)$$

3. Наявність загальних коштів (ЗК) – фінансування запасів визначається збільшенням попереднього показника на суму короткострокових кредитів банків (КК):

$$ЗК = ВД + КК \quad (2.5)$$

Розрахунки цих даних наведені у табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Розрахунки показників фінансування запасів

Показник	2020	2021	2022
1	2	3	4
Наявність власних коштів (В)	264,7	331,4	368,2

Продовження табл. 2.13

1	2	3	4
Наявність власних та довгострокових позикових коштів(ВД)	264,7	331,4	368,2
Наявність загальних коштів (ЗК)	264,7	331,4	264,7

Трьом показникам наявності джерел фінансування запасів відповідають три показники забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування (табл. 2.14).

Таблиця 2.14 - Показники забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування

Показник	Алгоритм розрахунку	2020	2021	2022
Надлишок або дефіцит власних коштів	$\Phi_{в} = В - З$	-82,9	-222,9	-182,3
Надлишок або дефіцит власних та довгострокових позикових коштів	$\Phi_{вд} = ВД - З$	-82,9	-222,9	-182,3
Надлишок або дефіцит загальних коштів	$\Phi_{зк} = ЗК - З$	-82,9	-222,9	-285,8

Для характеристики фінансового стану на підприємстві розглядають чотири типи фінансової стійкості.

Перший – абсолютна фінансова стійкість.

Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має такий вигляд:

$$S = \{1,1,1\};$$

$$В > Зп$$

Такий тип фінансової стійкості характеризується тим, що всі запаси підприємства покриваються власними коштами, тобто підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів, що трапляється вкрай рідко. Більше того, абсолютна фінансова стійкість навряд може розглядатись як ідеальна, оскільки означає, що керівництво підприємства не використовує зовнішні джерел фінансування для основної діяльності.

Другий – нормальна фінансова стійкість.

Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має вигляд:

$$S = \{0,1,1\};$$

$$B < 3п < B + ДЗ$$

У цій ситуації підприємство використовує для покриття запасів, крім власних коштів також і довгострокові позикові кошти. Такий тип фінансування запасів є «нормальним» з точки зору фінансового менеджменту. Нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною для підприємства.

Третій – нестійке (передкризове) фінансове становище.

Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має такий вигляд:

$$S = \{0,0,1\};$$

$$B + ДЗ < 3п < B + ДЗ + КК$$

Спостерігається порушення платоспроможності, але зберігається можливість відновлення рівноваги внаслідок поповнення джерел власних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів. Фінансова нестійкість вважається нормальною (допустимою), якщо величина залучених для фінансування запасів короткострокових кредитів та запозичених коштів не перевищує сумарної вартості сировини, матеріалів та готової продукції.

Четвертий – кризовий фінансовий стан.

Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має такий вигляд:

$$S = \{0,0,0\};$$

$$3п > B + ДЗ + КК$$

Підприємство перебуває на межі банкрутства, оскільки грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не покривають навіть кредиторської заборгованості та прострочених позик.

Проаналізуємо критерії оцінки фінансової стійкості на наших даних.

Таблиця 2.15 - Критерії оцінки фінансової стійкості підприємства

Показники	Тип фінансової стійкості				Роки		
	абсолютна	нормальна	нестійка	кризова	2020	2021	2022
$\Phi^B = B - З$	$\Phi^B \geq 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$	-82,9	-222,9	-182,3
$\Phi^{ВД} = ВД - З$	$\Phi^{ВД} \geq 0$	$\Phi^{ВД} \geq 0$	$\Phi^{ВД} < 0$	$\Phi^{ВД} < 0$	-82,9	-222,9	-182,3
$\Phi^{ЗК} = ЗК - З$	$\Phi^{ЗК} \geq 0$	$\Phi^{ЗК} \geq 0$	$\Phi^{ЗК} \geq 0$	$\Phi^{ЗК} < 0$	-82,9	-222,9	-285,8

Проаналізувавши критерії оцінки фінансової стійкості приватного підприємства «Профгруп АД» за 2020 - 2022 роки, можемо зробити висновок, що підприємство знаходиться в кризовому стані. Така ситуація свідчить про нездатність підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Вона стає причиною неприпустимого фінансового стану в поточному періоді, що призводить до втрати фінансової рівноваги в довгостроковій перспективі. Керівництву підприємства необхідно терміново з'ясувати причини такого стану, розробити заходи щодо відновлення фінансової стійкості. Необхідно спрямовувати дії на обґрунтування зменшення запасів і витрат, поповнення власних оборотних коштів, прискорення обертання капіталу в поточних активах.

2.5. Аналіз ймовірності банкрутства приватного підприємства «Профгруп АД» за допомогою існуючих економіко-математичних моделей

Воєнний та кризовий стан в країні призводить до нестабільності та швидких змін на фінансових ринках. Тому є дуже важливим оцінити рівень фінансового потенціалу ПП «Профгруп АД» у післявоєнний час та довоєнний час, коли підприємство працювало у звичайних умовах. Таким чином ми зможемо проаналізувати чи взагалі було підприємство конкурентоспроможним та інвестиційно привабливим, або ризик виникнення банкрутства спостерігався ще до початку воєнних дій.

Найбільш використовуваним інструментом для вирішення цього завдання є дискримінантні моделі оцінки ймовірності банкрутства. Надання переваги даній методиці пояснюється відносно високою частотою передбачення, яка складає 86% . Таку точність може надати п'ятифакторна модель Альтмана. [35]

П'ятифакторна модель Альтмана виражається формулою (2.6).

$$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3 X_3 + 0,6 X_4 + 1,0 X_5, \quad (2.6)$$

де X_1 = Власний оборотний капітал / Загальна вартість активів;

X_2 = Нерозподілений прибуток / Загальна вартість активів;

X_3 = Прибуток до виплати процентів / Загальна вартість активів

X_4 = Власний капітал (ринкова вартість)/ Зобов'язання;

X_5 = Чиста виручка / Загальна вартість майна активів [36]

Таблиця 2.16 - Методика розрахунку проміжних показників моделі Е. Альтмана

Показник	Формула розрахунку
X_1 = Власний оборотний капітал / Загальна вартість активів;	$X_1 = (\text{ф. 1, р. 1195} - \text{р. 1695}) / \text{ф. 1, р. 1300}$
X_2 = Нерозподілений прибуток / Загальна вартість активів;	$X_2 = \text{ф. 2, р. 2350 (2355)} / \text{ф. 1, р. 1300}$
X_3 = Прибуток до виплати процентів / Загальна вартість активів	$X_3 = \text{ф. 2, р. 2290 (2295)} / \text{ф. 1, р. 1300}$
X_4 = Власний капітал (ринкова вартість)/ Зобов'язання;	$X_4 = \text{ф. 1, р. 1495} / (\text{ф. 1, р. 1595} + \text{р. 1695})$
X_5 = Чиста виручка / Загальна вартість майна активів	$X_5 = \text{ф. 2, р. 2000} / \text{ф. 1, р. 1300}$

Для визначення ймовірності виникнення банкрутства на підприємства скористаємось спеціальною шкалою (табл. 2.17).

Таблиця 2.17 - Шкала визначення ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Е. Альтмана

Ймовірність банкрутства	Значення розрахованого індексу
Дуже висока	$Z < 1,8$
Висока	$1,81 < Z < 2,70$
Низька	$2,71 < Z < 2,99$
Дуже низька	$Z > 3,00$

Зіставляємо отримане значення із шкалою та робимо відповідні висновки про ймовірність банкрутства на досліджуваному підприємстві. Для визначення рівня фінансового потенціалу, пропонуємо скористатися наступною матрицею (табл. 2.18).

Таблиця 2.18 - Матриця оцінок фінансової стійкості та фінансового потенціалу за розрахованою моделлю Е. Альтмана

Ймовірність банкрутства	Фінансова стійкість	Рівень фінансового потенціалу
Дуже висока	Відсутність фінансової стійкості. Підприємство фінансово нестабільне	Низький
Висока		
Низька	Діяльність підприємства прибуткова, проте фінансова стійкість багато в чому залежить від змін, як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищі.	Середній
Дуже низька	Діяльність підприємства прибуткова. Фінансове становище є стабільним. Підприємство є фінансово стійким.	Високий

Застосуємо п'ятифакторну модель Альтмана на нашому приватному підприємстві «Профгруп АД».

Таблиця 2.19 - Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана з 2020 року по 2022 рік.

Коефіцієнт	Роки		
	2020	2021	2022
X1	0,26	0,23	0,21
X2	0,03	0,04	0,02
X3	0,04	0,05	0,02
X4	0,42	0,33	0,29
X5	0,82	1,11	0,67
Z	$1,2*0,26+1,4*0,03+3,3*0,04+0,6*0,42+1*0,82$	$1,2*0,23+1,4*0,04+3,3*0,05+0,6*0,33+1*1,11$	$1,2*0,21+1,4*0,02+3,3*0,02+0,6*0,29+1*0,67$
	1,558	1,805	1,19

Проаналізувавши основні показники моделі банкрутства Альтмана, можемо зазначити, що у 2021 році в порівнянні з 2020 роком підприємство потроху стало виходити з «Дуже високої» ймовірності банкрутства. Його показник навіть трохи перевищив позначку 1,8. Але вже у 2022 році «Профгруп АД» знов опинилося у дуже нестабільному становищі.

Розглянемо, також, універсальну дискримінантну модель Терещенка.

Модель О. Терещенка визначається за формулою (2.7).

$$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6, \quad (2.7)$$

де X_1 = чистий дохід від реалізації / Зобов'язання;

X_2 = Валюта балансу / Зобов'язання;

X_3 = Чистий прибуток / Валюта балансу;

X_4 = Чистий прибуток / Виручка від реалізації;

X_5 = Запаси / Виручка від реалізації;

X_6 = Виручка від реалізації / основний капітал (необоротні активи + довгострокові зобов'язання і забезпечення)

Таблиця 2.20 - Методика розрахунку проміжних показників моделі О. Терещенка

Показник	Формула розрахунку
X_1 = чистий дохід від реалізації / Зобов'язання	$X_1 = p. 2000$ (ф. 2) / $p. 1695$ (ф. 1)
X_2 = Валюта балансу / Зобов'язання;	$X_2 = p. 1900$ (ф. 1) / $p. 1695$ (ф. 1)
X_3 = Чистий прибуток / Валюта балансу;	$X_3 = p. 2350$ (ф. 2) / $p. 1900$ (ф. 1)
X_4 = Чистий прибуток / Виручка від реалізації;	$X_4 = p. 2350$ (ф. 2) / $p. 2000$ (ф. 2)
X_5 = Запаси / Виручка від реалізації;	$X_5 = p. 1100$ (ф. 1) / $p. 2000$ (ф. 2)
X_6 = Виручка від реалізації / основний капітал (необоротні активи + довгострокові зобов'язання і забезпечення)	$X_6 = p. 2000$ (ф. 2) / $p. 1900$ (ф. 1)

Для інтерпретації отриманих даних необхідно скористатися відповідною шкалою (табл. 2.21).

Таблиця 2.21 - Шкала визначення стану підприємства за моделлю О. Терещенка

Граничне значення коефіцієнта	Стан підприємства
$0 < Z < 1$	Існує загроза банкрутства
$1 < Z < 2$	Фінансова стійкість порушена
$Z > 2$	Банкрутство не загрожує

Для визначення фінансової стійкості та рівня фінансового потенціалу, пропонуємо наступну матрицю оцінок вищезазначених параметрів (табл. 2.22).

Таблиця 2.22 - Матриця оцінок фінансової стійкості та фінансового потенціалу за розрахованою моделлю О. Терещенка

Стан підприємства	Фінансова стійкість	Рівень фінансового потенціалу
Існує загроза банкрутства	Фінансова стійкість відсутня. Підприємство фінансово нестабільне.	Низький
Фінансова стійкість порушена	Діяльність підприємства прибуткова, проте фінансова стійкість багато в чому залежить від змін, як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищі.	Середній
Банкрутство не загрожує	Діяльність підприємства прибуткова. Фінансове становище є стабільним. Фінансова стійкість є високою.	Високий

Таблиця 2.23 - Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю О. Терещенка з 2020 року по 2022 рік

Коефіцієнт	Роки		
	2020	2021	2022
X1	1,16	1,48	0,87
X2	1,42	1,34	1,30
X3	0,03	0,05	0,02
X4	0,04	0,04	0,03
X5	0,43	0,35	0,48
X6	0,81	1,10	0,67
Z	$1,5 \cdot 1,16 + 0,08 \cdot 1,42 + 10 \cdot 0,03 + 5 \cdot 0,04 + 0,3 \cdot 0,43 + 0,1 \cdot 0,81$	$1,5 \cdot 1,48 + 0,08 \cdot 1,34 + 10 \cdot 0,05 + 5 \cdot 0,04 + 0,3 \cdot 0,35 + 0,1 \cdot 1,1$	$1,5 \cdot 0,87 + 0,08 \cdot 1,3 + 10 \cdot 0,02 + 5 \cdot 0,03 + 0,3 \cdot 0,48 + 0,1 \cdot 0,67$
	0,81	*1,1	,67
	2,56	3,24	1,97

Проаналізувавши дані розрахунків за моделлю О. Терещенка, можемо сказати, що результати значно різняться в порівнянні зі зробленими висновками по моделі Альтмана. Протягом 2020-2021 років ПП «Профгруп АД» не загрожує банкрутство. Лише у 2022 році спостерігається порушення фінансової стійкості, але за умови переходу підприємства на антикризове управління ризик банкрутства мінімізується.

Однак важко зробити точні висновки, бо в моделі Терещенка спостерігається відсутність поглибленої класифікації і ми можемо

ідентифікувати лише задовільний та незадовільний фінансовий стан підприємства, що зобов'язує проводити додатковий аналіз звітності [37].

Додатково проведемо аналіз вірогідності банкрутства за моделлю Ліса, адже отримані раніше результати різняться між собою. Дана модель базується переважно на показниках ділової активності та рентабельності.

Модель Ліса виражена формулою (2.8).

$$Z = 0,063 X1 + 0,092 X2 + 0,057 X3 + 0,001 X4, \quad (2.8)$$

де $X1$ – оборотні активи / загальна вартість активів;

$X2$ – операційний прибуток / загальна вартість активів;

$X3$ – нерозподілений прибуток / загальна вартість активів;

$X4$ – власний капітал / позиковий капітал .

Таблиця 2.24 - Порядок розрахунку показників моделі Р. Ліса

Показник	Формула розрахунку
$X1$ – оборотні активи / загальна вартість активів;	р. 1195 ф.1 / р. 1300 ф.1
$X2$ – операційний прибуток / загальна вартість активів;	р. 2190 ф.1 / р. 1300 ф.1
$X3$ – нерозподілений прибуток / загальна вартість активів	р. 1420 ф.1 / р. 1300 ф.1
$X4$ – власний капітал / позиковий капітал	р. 1495 ф.1 / (р. 1595 + р.1695 + р.1700) ф.1

Використавши модель Ліса, було розраховані коефіцієнти. Зробимо відповідний висновок щодо загрози виникнення банкрутства на підприємстві (табл. 2.25).

Таблиця 2.25 - Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Ліса з 2020 року по 2022 рік

Коефіцієнт	Роки		
	2020	2021	2022
$X1$	0,97	0,98	0,98
$X2$	0	0	0
$X3$	0,30	0,25	0,23
$X4$	0,42	0,34	0,30
Z	$0,063*0,97+0,092*0+0,057*0,3+0,001*0,42$	$0,063*0,98+0,092*0+0,057*0,25+0,001*0,34$	$0,063*0,98+0,092*0+0,057*0,23+0,001*0,3$
	0,08	0,076	0,075

Якщо $Z < 0,037$ – висока ймовірність банкрутства;

$Z = 0,037$ – граничне значення;

$Z > 0,037$ – низька ймовірність банкрутства.

За моделлю Ліса, за всі 3 роки підприємство не має високої ймовірності банкрутства.

Розглянемо ще одну модель – модель Спрінгейта. Точність моделі Спрінгейта є достатньо високою і становить понад 90%.

Модель Спрінгейта виражена формулою (2.9).

$$Z = 1,03 * X1 + 3,07 * X2 + 0,66 * X3 + 0,4 * X4, \quad (2.9)$$

де $X1$ = робочий капітал / актив балансу;

$X2$ = фінансовий результат до оподаткування / актив балансу;

$X3$ = валовий прибуток / поточні зобов'язання і забезпечення;

$X4$ = собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)/ актив балансу.

Таблиця 2.26 - Порядок розрахунку показників моделі Спрінгейта

Показник	Формула розрахунку
$X1$ – робочий капітал / актив балансу	(р. 1195 – р. 1695) ф.1 / р. 1300 ф.1
$X2$ – фінансовий результат до оподаткування / актив балансу	(р. 2290 + р.2250) ф.2 / р. 1300 ф.1
$X3$ – валовий прибуток / поточні зобов'язання і забезпечення	р. 2290 ф.2 / р. 1695 ф.1
$X4$ – собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)/ актив балансу	р. 2000 ф.2 / ф. 1300 ф.1

Критичні значення моделі: якщо для підприємства критерій $Z < 0,862$, то підприємство – потенційний банкрут, якщо $Z > 2,451$, то загроза банкрутства мінімальна і підприємство є фінансово стійким.

Розглянувши модель Спрінгейта, підприємство у 2020 та у 2022 рока є потенційним банкрутом. Врахувавши всю отриману інформацію в розрізі дослідження ймовірності банкрутства ПП «Профгруп АД», узагальнимо отримані результати за використаними моделями у порівняльну табл. 2.28.

Таблиця 2.27 - Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта з 2020 року по 2022 рік

Коефіцієнт	Роки		
	2020	2021	2022
X1	0,27	0,23	0,21
X2	0,04	0,06	0,03
X3	0,06	0,08	0,03
X4	0,8	1,1	0,67
Z	1,03*0,27+	1,03*0,23+	1,03*0,21+
	3,07*0,04+	3,07*0,06+	3,07*0,03+
	0,66*0,06+	0,66*0,08+	0,66*0,03+
	0,4*0,8	0,4*1,1	0,4*0,67
	0,76	0,91	0,60

Таблиця 2.28 - Порівняльний аналіз оцінки ймовірності банкрутства підприємства

Назва моделі	Результат
Модель Альтмана	Проаналізувавши основні показники моделі банкрутства Альтмана, можемо зазначити, що у 2021 році в порівнянні з 2020 роком підприємство потроху стало виходити з «Дуже високої» ймовірності банкрутства. Його показник навіть трохи перевищив позначку 1,8. Але вже у 2022 році «Профгруп АД» знов опинилося у дуже нестабільному становищі.
Модель Терещенка	Проаналізувавши дані розрахунків за моделлю О. Терещенка, можемо сказати, що результати значно різняться в порівнянні зі зробленими висновками по моделі Альтмана. Протягом 2020-2021 років ПП «Профгруп АД» не загрожує банкрутство. Лише у 2022 році спостерігається порушення фінансової стійкості, але за умови переходу підприємства на антикризове управління ризик банкрутства мінімізується
Модель Ліса	За моделлю Ліса, за всі 3 роки підприємство не має високої ймовірності банкрутства.
Модель Спрінгейта	Розглянувши модель Спрінгейта, підприємство у 2020 та у 2022 рока є потенційним банкрутом.

Дані порівняльного аналізу, свідчать про те, що результати розрахунків щодо ймовірності банкрутства значно різняться.

Не всі моделі можуть адекватно оцінити ризик банкрутства підприємства, адже багато з них побудовані на основі даних зарубіжних компаній та не враховують особливостей української економіки. Найбільш актуальними у роботі є модель О. Терещенка, яка побудована на основі даних вітчизняних компаній.

Порівнявши отримані результати розрахунків за дискримінантними моделями, можемо зробити висновок, що реальна загроза банкрутства виникає у 2022 році. Ця ситуація характеризується дуже нестійким фінансовим станом підприємства. Причиною цього можуть бути не лише внутрішні фінансові труднощі, але й зовнішні фактори, зокрема, воєнний стан у країні.

За таких умов підприємство може стикатися з великими труднощами, оскільки воєнний стан часто призводить до непередбачуваних економічних коливань і змін у фінансових потоках. Це може позначитися на платоспроможності підприємства та його загальній стійкості. Тому керівництво підприємства повинно докладати максимум зусиль для підвищення фінансової стабільності та готовності до можливих негативних впливів зовнішнього середовища.

Висновки до розділу 2

Приватне підприємство «Профгруп АД» проводить свою діяльність з 11 квітня 2008 року. Основний вид економічної діяльності — 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля.

Проаналізувавши фінансову звітність приватного підприємства «Профгруп АД» за 2020 – 2022 роки, можемо зробити висновок про порушення ліквідності балансу, оскільки воно не здатне покрити найбільш термінові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів.

Для підприємства доцільно застосовувати якісне та ефективне планування грошових потоків, оскільки від спроможності своєчасно та в необхідному обсязі їх генерувати залежать платоспроможність підприємства та ліквідність його активів.

Після проведеного аналізу критеріїв оцінки фінансової стійкості приватного підприємства "Профгруп АД" за період 2020-2022 років, можна зробити висновок, що компанія знаходиться у стані кризи. Цей стан свідчить про нездатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання. Така ситуація

стала причиною недоцільного фінансового положення у поточному періоді і призвела до втрати фінансової стійкості в довгостроковій перспективі. Керівництву підприємства необхідно негайно виявити причини цього стану та розробити заходи для відновлення фінансової стійкості. Важливо сконцентрувати увагу на обґрунтуванні зменшення обсягів запасів і витрат, поповненні власних оборотних коштів та прискоренні обороту капіталу в межах поточних активів.

В 2022 році підприємство опиняється на межі банкрутства через його дуже нестійкий фінансовий стан. Це може бути наслідком не лише проблем у внутрішній фінансовій сфері компанії, але й впливу зовнішніх факторів, зокрема воєнного стану в країні.

У таких умовах підприємство може стикнутися з серйозними труднощами, оскільки воєнний стан часто призводить до неочікуваних коливань в економіці та змін у фінансових потоках. Це може вплинути на здатність підприємства вчасно виконувати фінансові зобов'язання та його загальну стійкість. Тому керівництво підприємства повинно вкласти всі можливі зусилля в підвищення фінансової стабільності та готовності до можливих негативних впливів зовнішнього середовища.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Традиційні підходи до підвищення фінансової стійкості підприємства

Фінансова стійкість підприємства — це його здатність впоратися з економічними труднощами та забезпечити стабільність у фінансовій сфері.

У сучасних умовах конкурентного бізнес-середовища, питання фінансової стійкості підприємств набувають особливого значення. Забезпечення фінансової стійкості вимагає від підприємств використання різноманітних стратегій та підходів.

Розглянемо традиційні підходи, які допомагають підприємствам зміцнити свою фінансову позицію та вижити в умовах конкуренції.

1. Диверсифікація портфеля продукції

Цей підхід включає в себе розширення асортименту товарів або послуг, які надає підприємство. Базується на ідеї, що маючи різноманітні продукти чи послуги, підприємство може зменшити ризики, пов'язані з економічними або ринковими коливаннями в конкретному секторі чи ринку.

Таблиця 3.1 - Переваги та недоліки стратегії диверсифікації портфеля продукції

Переваги	Недоліки
Зменшення ризиків	Специфічні витрати на розширення асортименту
Гнучкість у непередбачених ситуаціях	Вимоги до управління та координації різноманітності
Розширення клієнтської бази	Важкість консолідації ресурсів для нових напрямків
Збільшення конкурентоспроможності	Ризик втрати спеціалізації у виробництві

Розглянемо приклад диверсифікації портфеля продукції для компанії «Профгруп АД», яка спеціалізується на оптовій торгівлі електроприладами.

Давайте розглянемо приклад диверсифікації портфеля продукції для компанії, яка спеціалізується на оптовій торгівлі електроприладами:

- Домашні електроприлади: Підприємство може розширити свій асортимент, додаючи до свого портфеля домашні електроприлади, такі як холодильники, плити, пральні машини тощо.
- Енергоефективна техніка: Включення в асортимент продукції, яка відповідає сучасним стандартам енергоефективності, може знайти попит серед споживачів, які прагнуть зменшити витрати електроенергії.
- Електроніка та гаджети: Компанія може розглядати можливість включення до свого портфеля різноманітних електронних товарів, таких як смартфони, планшети, навушники та інші гаджети.
- Сонячні електростанції або вітрові генератори: Введення продукції, пов'язаної з відновлювальною енергією, може відобразити високотехнологічний та екологічний підхід компанії.

Ці додаткові напрямки можуть не тільки розширити клієнтську базу підприємства, але й зменшити залежність від певного сегменту ринку, забезпечуючи більшу стійкість у змінливих умовах бізнесу.

2. Ефективне управління оборотним капіталом є важливою стратегією для забезпечення фінансової стійкості підприємства. Розглянемо цей традиційний підхід докладніше у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 - Управління оборотним капіталом

Аспекти ефективного управління оборотним капіталом	Опис
Управління запасами	Оптимізація рівня запасів для уникнення зайвих витрат на утримання запасів.
Управління рахунками	Контроль за рахунками покупців і постачальників для вчасного стягнення коштів та відстрочки платежів.
Управління платежами	Раціональне планування та контроль власних витрат для уникнення зайвих витрат.
Оптимізація оборотних коштів	Стратегічне використання оборотних коштів для максимізації їхньої ефективності.
Системи інвентаризації	Впровадження сучасних систем ведення обліку інвентаризації для уникнення помилок та забезпечення точності обліку оборотних активів.

- Переваги цього підходу включають зменшення фінансового тиску, покращення ліквідності та збільшення загальної фінансової ефективності підприємства. Однак необхідно також враховувати можливі ризики, такі як можливість втрати клієнтів через строгі умови платежів або нестача запасів під час підвищеного попиту [38].

Застосуємо стратегію ефективного управління оборотним капіталом для підвищення фінансової стійкості та оптимізації ділових процесів ПП «Профгруп АД».

1) Управління запасами:

- Ретельне аналізування попиту на різні види електроприладів та систематичне оновлення асортименту, враховуючи сезонні коливання та нові технологічні тенденції.

- Ефективне прогнозування попиту дозволить уникати надмірних запасів, забезпечуючи оптимальну кількість товарів на складі.

2) Управління рахунками:

- Встановлення оптимальних термінів платежів з постачальниками та врахування потреби своїх клієнтів при формуванні умов співпраці.

- Систематичний моніторинг рахунків допоможе уникати прострочень та забезпечує стабільні грошові потоки.

3) Управління платежами:

- Взаємодія з клієнтами для забезпечення своєчасної оплати рахунків.

- Система автоматизації сприятиме швидкому обробленню платежів та зниженню заборгованості.

4) Оптимізація оборотних коштів:

- Використання сучасних технологій та систем сканування дозволить підприємству точно відстежувати обіг товарів та уникати затримок у постачанні.

- Автоматизовані процеси сприяють мінімізації часу обороту коштів.

Всі ці заходи спрямовані на оптимізацію оборотного капіталу, забезпечуючи ефективне функціонування підприємства в умовах оптової торгівлі електроприладами та збереження фінансової стійкості.

3. Фінансове планування і бюджетування в контексті підвищення фінансової стійкості підприємства представлена у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 - Переваги та недоліки застосування методів фінансового планування і бюджетування для забезпечення фінансової стійкості підприємства

Підходи	Переваги	Недоліки
Детальне прогнозування	Комплексне аналізування інформації дозволяє розробити детальний прогноз фінансових результатів	Вимагає значних ресурсів та часу для збору та обробки інформації
	Можливість виявлення слабких місць та резервів для покращення фінансової ефективності	Ризик втрати актуальності прогнозів у змінюваних економічних умовах
Контроль над витратами	Створення бюджету дозволяє точно визначити очікувані витрати та уникнути їх перевищення	Вимагає систематичного моніторингу та внесення коректив при не співвідношенні реальних та планових показників
	Забезпечення ефективного використання ресурсів та запобігання необґрунтованим витратам	Ризик недооцінки деяких витрат, що може вплинути на реальні фінансові результати
Аналіз ризиків та сценаріїв	Включення аналізу ризиків дозволяє підготуватися до можливих негативних змін у фінансовому середовищі	Може вимагати значних зусиль для ідентифікації всіх можливих ризиків та їх належного врахування
	Розробка альтернативних сценаріїв плану допомагає приймати обґрунтовані рішення	Непередбачені обставини можуть вплинути на достовірність розглянутих сценаріїв
Створення резервів та фінансової стабільності	Формування фінансових резервів дозволяє забезпечити підприємство фінансовою стійкістю в умовах невизначеності	Потребує балансування між утриманням достатнього рівня резервів та їх використанням для розвитку
	Зменшення ризиків фінансових труднощів та забезпечення гнучкості в управлінні фінансами	

Давайте розглянемо приклад застосування методу фінансового планування і бюджетування на приватному підприємстві «Профгруп АД».

1) Ефективний контроль над фінансами: Підприємство ретельно розробляє фінансові плани та бюджети для кожного фінансового періоду. Це дозволяє вчасно виявляти та контролювати фінансові витрати та доходи.

2) Планування та визначення стратегічних цілей: Шляхом розробки докладних фінансових планів, підприємство визначає свої стратегічні цілі, такі як розширення асортименту товарів чи входження на нові ринки.

3) Оптимізація витрат та раціоналізація процесів: Завдяки бюджетуванню, «Профгруп АД» може ефективно управляти своїми витратами та оптимізувати внутрішні процеси для збільшення ефективності.

4) Забезпечення фінансової дисципліни: Використання фінансових планів допомагає забезпечити дисципліну у фінансовому управлінні, що є особливо важливим у сфері оптової торгівлі [39].

Приватне підприємство «Профгруп АД» може успішно використовувати метод фінансового планування і бюджетування для підвищення своєї фінансової стійкості та досягнень.

4. Забезпечення ефективного управління ризиками.

У сучасному бізнес-середовищі, що постійно змінюється, ефективне управління ризиками стає важливим компонентом стратегічного планування та діяльності підприємства. Забезпечення стійкості та збереження конкурентоспроможності вимагає комплексного підходу до ідентифікації, оцінки та управління різноманітними ризиками, які можуть впливати на успішність бізнесу.

Основні аспекти управління ризиками:

1) Ідентифікація ризиків: Спеціалізовані команди аналізують бізнес-процеси, визначаючи можливі небезпеки та вразливості.

2) Оцінка ймовірності та впливу: Компанії визначають ймовірність виникнення ризиків та оцінюють їхній вплив на фінансовий стан та репутацію.

3) Розробка стратегій управління ризиками: Вироблення конкретних планів для управління та зменшення ризиків, включаючи застосування страхових продуктів та інших фінансових інструментів.

4) Моніторинг та корекція: Постійний моніторинг ризикових факторів і вжиття заходів для корекції стратегій управління відповідно до змін у бізнес-середовищі.

Переваги та недоліки забезпечення ефективного управління ризиками наведені у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Переваги та недоліки ефективного управління ризиками

Переваги	Недоліки
Стабільність фінансового стану: Ефективне управління ризиками дозволяє уникати фінансових труднощів та підтримує стабільність компанії.	Витрати та ресурсозатрати: Розробка та впровадження системи управління ризиками може вимагати значних фінансових та часових витрат.
Збереження репутації: Мінімізація негативного впливу ризиків допомагає уникнути пошкоджень репутації підприємства.	Невизначеність: Напередодні непередбачуваних подій неможливо повністю усунути всі ризики.
Стимулювання інновацій: Управління ризиками сприяє інноваційному підходу та розвитку нових стратегій.	Необхідність кваліфікованих кадрів: Ефективне управління ризиками вимагає наявності кваліфікованих фахівців та аналітичних здібностей.

Застосування ефективного управління ризиками на прикладі «Профгруп АД».

1) Ідентифікація ризиків:

- Ризик зміни цін на сировину: Ретельний аналіз ринку та укладення довгострокових угод з постачальниками для стабільності цінової політики.

- Ризик кредитної неплатоспроможності клієнтів: Використання систем автоматизованого кредитного аналізу та створення гнучких фінансових умов.

2) Оцінка ймовірності та впливу:

- Зміна валютних курсів: Постійний моніторинг валютних ринків та застосування хеджування для зниження впливу коливань.

- Технологічні ризики: Інвестування в дослідження та розвиток для вдосконалення технічного обладнання та виробничих процесів.

3) Розробка стратегій управління ризиками:

- Страхування: Укладення страхових полісів для покриття можливих втрат від стихійних лих, пожеж та інших подій.

- Диверсифікація інвестицій: Розподіл інвестицій між різними класами активів для зменшення ризику фінансових втрат.

4) Моніторинг та корекція:

- Аналіз звітності: Регулярний аудит фінансової звітності для виявлення можливих невідповідностей та ризикових зон.

- Апгрейд систем управління: Впровадження сучасних інформаційних систем для автоматизації контролю та оперативного реагування на зміни.

Загальною метою є створення адаптивної системи, яка дозволить ПП «Профгруп АД» ефективно управляти ризиками та досягати стабільності у вимогливому бізнес-середовищі.

5. Раціоналізація витрат. Метод «Раціоналізація витрат» означає аналіз та оптимізацію внутрішніх процесів та витрат на підприємстві з метою збільшення ефективності та економії ресурсів. Цей підхід спрямований на зменшення непродуктивних витрат та підвищення продуктивності праці.

Розглянемо недоліки та переваги цього методу у табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Переваги та недоліки методу реалізації витрат

Переваги	Недоліки
Збільшення продуктивності праці	Вартість впровадження нових технологій
Економія ресурсів та зниження витрат	Опір персоналу перед змінами
Підвищення конкурентоспроможності підприємства	Необхідність оновлення ІТ-інфраструктури

Застосування методу «Раціоналізація витрат» на прикладі підприємства «Профгруп АД»:

1) Аналіз виробничих процесів:

- застосування сучасних технологій: впровадження передових технологій виробництва для підвищення продуктивності та якості виробів.

- оптимізація ланцюга постачання: покращення взаємодії з постачальниками та зменшення часу на отримання сировини.

2) Управління запасами:

- точний прогноз попиту: використання аналітичних інструментів для точного прогнозу попиту та оптимізації рівня запасів.

- автоматизований контроль запасів: впровадження систем автоматизованого контролю за обсягами запасів.

3) Автоматизація та інновації:

- використання роботизованих систем: автоматизація монотонних робіт за допомогою роботизованих систем для підвищення ефективності та зменшення витрат.

- впровадження нових технологій: використання новітніх матеріалів та технологій для покращення властивостей продукції.

4) Оптимізація адміністративних процесів:

- ефективне управління персоналом: застосування програм для ефективного обліку та управління персоналом.

- впровадження електронних систем: заміна паперової документації електронними системами для поліпшення обліку та звітності.

Метод «Раціоналізація витрат» на прикладі «Профгруп АД» дозволяє підприємству досягти оптимальної ефективності та фінансової стійкості через оптимізацію всіх аспектів виробництва та управління.

6. Залучення фінансування. Метод «Залучення фінансування» відкриває перед підприємством можливості для розвитку та вирішення фінансових завдань.

- 1) розумне використання фінансових інструментів;

- 2) ретельне фінансове планування;

- 3) вибір оптимальних фінансових рішень;

- 4) фінансовий менеджмент.

Переваги цього методу:

- розширення можливостей: Залучення фінансування дозволяє підприємству реалізовувати амбіційні проекти та розширювати бізнес.

- забезпечення ліквідності: Додаткові фінансові ресурси забезпечують ліквідність та готовність до вирішення фінансових труднощів.

Недоліки:

- фінансові зобов'язання: Зростання обсягів боргових зобов'язань може призвести до збільшення фінансового тиску.

- витрати на фінансування: Необхідно обережно оцінювати вартість фінансування та його вплив на фінансові результати [40].

Застосування методу залучення фінансування на ПП «Профгруп АД», включає наступні кроки:

1) Аналіз розвитку бізнесу: Оцінка потреб у фінансуванні для розвитку нових напрямків або розширення існуючого асортименту продукції.

2) Вибір фінансових інструментів: Розгляд різних варіантів фінансування, таких як банківські кредити, емісія корпоративних облігацій, приватне розміщення акцій або залучення інвесторів.

3) Оцінка вартості фінансування: Розрахунок вартості фінансування, включаючи відсоткові ставки, комісії, сплату дивідендів та інші можливі витрати.

4) Розробка бізнес-плану: Створення детального бізнес-плану, в якому виправдовується потреба у фінансуванні та визначається використання залучених коштів.

5) Пошук партнерів та інвесторів: Взаємодія з банками, інвестиційними фондами або приватними інвесторами для отримання необхідних коштів.

6) Врахування ризиків та умов: Аналіз ризиків, пов'язаних із залученням фінансування, і врахування цих ризиків у контрактах та угодах.

7) Ефективне використання фінансування: Забезпечення ефективного розподілу залучених коштів для максимізації результатів та досягнення стратегічних цілей.

8) Співпраця з фінансовими установами: Підписання угод з фінансовими установами та визначення умов використання фінансування.

Застосування цього методу дозволить підприємству забезпечити необхідні фінансові ресурси для ефективного розвитку та конкурентоспроможності на ринку електроприладів.

Отже, традиційні підходи до підвищення фінансової стійкості підприємства виявляються ефективними стратегіями, спрямованими на забезпечення стійкої та ефективної фінансової діяльності. Диверсифікація портфеля продукції, ефективне управління оборотним капіталом, фінансове

планування і бюджетування, управління ризиками, раціоналізація витрат та залучення фінансування є ключовими аспектами цих підходів.

Усі ці підходи мають за мету не лише підвищення фінансової стійкості, але й забезпечення довгострокового успіху підприємства в змінних умовах ринкової конкуренції. Таким чином, застосування традиційних підходів стає важливим елементом стратегічного управління фінансами підприємства.

3.2. Обґрунтування вибору стратегії забезпечення фінансової стійкості ПП «Профгруп АД» на основі SWOT та SPACE-аналізів

Враховуючи сучасну ситуацію в країні, для підвищення ефективності стратегічного планування буде доцільно провести SWOT-аналіз підприємства.

Проведемо SWOT-аналіз приватного підприємства «Профгруп АД» до 2022 року (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 - SWOT - аналіз приватного підприємства «Профгруп АД» до впровадження воєнного стану (до 24.02.22)

	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Внутрішнє середовище	1) Наявність достатньої ресурсної бази 2) Імідж надійного партнера 3) Зростання числа постійних клієнтів/партнерів 4) Орієнтація на задоволення потреб клієнтів/партнерів 5) Репутація виробника якісної продукції (високе співвідношення ціна/якість) 6) Можливість доставки товару по всій території України.	1) Недостатньо ефективна робота служб маркетингових досліджень 2) Недостатньо високий прибуток 3) Відсутність чітко вираженої стратегії підприємства 4) Не повне використання наявних потужностей 5) Не стабільний фінансовий стан
	Можливості (O)	Загрози (T)
Зовнішнє середовище	1) Можливість розширення асортименту товару. 2) Розширення ринків збуту, вихід на експорт товару. 3) Використання сучасних схем автоматизації, нововведень, заснованих на досягненнях сучасних технологій 4) Можливість залучення інвестицій 5) Пошук шляхів зниження собівартості продукції і послуг	1) Підвищення собівартості товару 2) Поява нових конкурентів 3) Загроза пандемії 4) Зниження репутації. 5) Кризовий стан підприємства 6) Погіршення платоспроможності клієнтів

Таким чином, робимо висновок, що до кризового фінансового стану підприємства призвели: недостатньо ефективна робота маркетингового відділу, недостатньо високий прибуток підприємства, відсутність чутко вираженої стратегії підприємства, не стабільний фінансовий стан та не повне використання наявних потужностей. Також, на таке становище вплинули і зовнішні фактори: поява нових конкурентів, та зниження репутації через це. Загроза пандемії COVID-19, яка заповонила весь світ та підвищення собівартості товарів для реалізації.

Для виходу з кризового стану підприємству потрібно б було:

- 1) підвищити якість товару, та знизити його ціну, шляхом залучення додаткових інвестицій;
- 2) провести додатковий аналіз конкурентів, задля того, щоб виявити їх слабкі та сильні сторони;
- 3) розширити ринок збуту (вихід на експорт товару);
- 4) налагодити роботу служб маркетингових досліджень, щоб виявити потреби клієнтів;
- 5) розробити стратегію, щодо подальшого розвитку підприємства.

Враховуючи форс-мажорні обставини, у яких працює бізнес в Україні з лютого 2022 року, було повторно оцінено перспективи розвитку підприємства за допомогою SWOT-аналізу.

Таблиця 3.7 - SWOT - аналіз підприємства ПП «Профгруп АД» після впровадження воєнного стану

	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
	1	2
Внутрішнє середовище	1) Імідж надійного партнера 2) Орієнтація на задоволення потреб клієнтів/партнерів 3) Високе співвідношення ціна/якість	1) Недостатньо ефективна робота служб маркетингових досліджень 2) Недостатньо високий прибуток 3) Відсутність чітко вираженої стратегії підприємства 4) Не повне використання наявних потужностей 5) Не стабільний фінансовий стан

Продовження табл. 3.7

Зовнішнє середовище	1	2
	Можливості (О)	Загрози (Т)
	1) Можливість розширення асортименту товару. 2) Використання сучасних схем автоматизації, нововведень, заснованих на досягненнях сучасних технологій 3) Пошук шляхів зниження собівартості продукції і послуг	1) Підвищення собівартості товару 2) Кризові ситуації в країні 3) Зміна процесів логістики 4) Поява конкурентів 5) Загроза пандемії 6) Загроза війни (ворожі дії з боку РФ, втрата ринку) 7) Зниження репутації. 8) Кризовий стан підприємства 9) Погіршення платоспроможності клієнтів

SWOT-аналіз ПП «Профгруп АД» після оголошення воєнного стану наведений у табл. 3.7.

Як видно з табл. 3.6 та 3.7, кількість сильних сторін та можливостей підприємства значно зменшилася на відміну від слабких сторін та загроз, що з'явилися після впровадження воєнного стану, що погіршує перспективу виходу підприємства з кризового стану.

Так, підприємство не має змоги вплинути на зміну процесів логістики, які з'явилися в результаті війни та кризової ситуації в країні. Оскільки ПП «Профгруп АД» – торгівельне, то проблеми зв'язані з логістикою мають значний вплив на його фінансове становище.

SPACE-аналіз (Strategic Position and Action Evaluation) - це інструмент стратегічного аналізу, який дозволяє оцінити стратегічне положення підприємства в чотирьох аспектах: стабільність (Stability), можливості (Potential), активи (Asset), конкурентність (Competitive Advantage). Просторова матриця показує стратегічні можливості та загрози, які виникають внаслідок внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства.

Основні етапи SPACE-аналізу включають визначення чотирьох факторів, що впливають на стратегічне положення підприємства, і розташування їх на SPACE-матриці. Потім визначається стратегічний квадрант, який вказує на рекомендовані стратегії для підприємства.

Для вибору стратегії забезпечення фінансової стійкості підприємства на основі SPACE-аналізу, слід врахувати розташування факторів у просторовій матриці і визначити оптимальний квадрант. Ось кілька загальних рекомендацій для стратегій, що можуть виникнути з різних зон SPACE-матриці:

1. Aggressive (Агресивні стратегії):

- Якщо підприємство розташоване в квадранті I (можливості та конкурентоспроможність), можна розглядати агресивні стратегії, такі як розширення ринків, розвиток нових продуктів чи здобуття нових технологій.

2. Competitive (Конкурентні стратегії):

- Якщо підприємство знаходиться в квадранті II (висока конкурентоспроможність, але обмежені можливості), воно має концентрувати свою увагу на оптимізації операцій, підвищенні ефективності та удосконаленні існуючого продукту.

3. Defensive (Захисні стратегії):

- Якщо підприємство знаходиться в квадранті III (обмежені можливості та низька конкурентоспроможність), можна розглядати оборонні стратегії, такі як зменшення витрат, виведення застарілих продуктів з асортименту.

4. Conservative (Консервативні стратегії):

- Якщо підприємство розташоване в квадранті IV (низька конкурентоспроможність та обмежені можливості), важливо розглядати консервативні стратегії, такі як диверсифікація ризиків, вдосконалення внутрішніх процесів чи відкриття нових ринків.

У SPACE-аналізі виокремлюють чотири групи системних критеріїв оцінювання підприємства:

- 1) фінансова сила підприємства (ФС) або економічний потенціал;
- 2) конкурентоспроможність підприємства (КП);
- 3) привабливість галузі (ПГ) (бізнес-напряму);
- 4) стабільність галузі (СГ) (зовнішні умови бізнесу).

Використаємо метод SPACE-аналізу для оцінки стратегічного положення та напрямків дій приватного підприємства «Профгруп АД». Результати бальної

(10-бальна шкала) оцінки показників за ключовими критеріями наведені у табл. 3.8.

Таблиця 3.8 - Результати бальної оцінки критеріїв за методом SPACE-аналізу ПП «Профгруп АД»

Критерії	Оцінка	Вага	Зважена оцінка
Фінансова сила підприємства (ФС)			
Коефіцієнт фінансової залежності	2-3	0,4	0,8-1,2
Ліквідність	2-4	0,3	0,6-1,2
Коефіцієнт фінансової стійкості	2-3	0,3	0,6-0,9
Загальна оцінка критерію	2-3,3		
Конкурентоспроможність підприємства (КП)			
Характеристика конкурентів	3-4	0,3	0,9-1,2
Асортимент продукції	3-4	0,5	1,5-2
Маркетингові заходи	2-3	0,2	0,4-0,6
Загальна оцінка критерію	2,8-3,8		
Привабливість галузі (ПГ)			
Кількість конкурентів	2-4	0,4	0,8-1,6
Міра інноваційної діяльності	2-3	0,4	0,8-1,2
Застосування галузі в інших секторах	0-1	0,2	0-0,2
Загальна оцінка критерію	1,6-3		
Стабільність галузі (СГ)			
Ступінь інноваційності галузі	2-3	0,3	0,6-0,9
Стабільність прибутку (рентабельності)	2-3	0,5	1-1,5
Ступінь залежності галузі від іноземних ринків	0-1	0,2	0-0,2
Загальна оцінка критерію	1,6-2,6		

Для того, щоб представити прогнозу стратегію (запланований напрям розвитку), потрібно в визначеній системі координат створити трикутник, вершинами є початок координат і точки P1 (x1, y2), P2 (x2, y1).

Координати розраховується за формулами:

$$(x1, x2) = (ПГ1, ПГ2) - (КП1, КП2) \quad (3.1)$$

$$(y1, y2) = (ФС1, ФС2) - (СГ1, СГ2) \quad (3.2)$$

Розрахуємо значення координат точок P1 і P2:

$$(x1, x2) = (1,6; 3,0) - (2,8; 3,8) = (-1,2; -0,8)$$

$$(y1, y2) = (2; 3,3) - (1,6; 2,6) = (0,4; 0,7)$$

Маємо точки $P1(-1,2; 0,7)$ і $P2(-0,8; 0,4)$.

Побудуємо трикутник рекомендованої стратегії розвитку на координатній площині, яка поділяє поле стратегій на 4 типи стратегічних дій, що плануються: консервативна стратегія, агресивна стратегія, захисна стратегія та конкурентна стратегія (рис. 3.1).

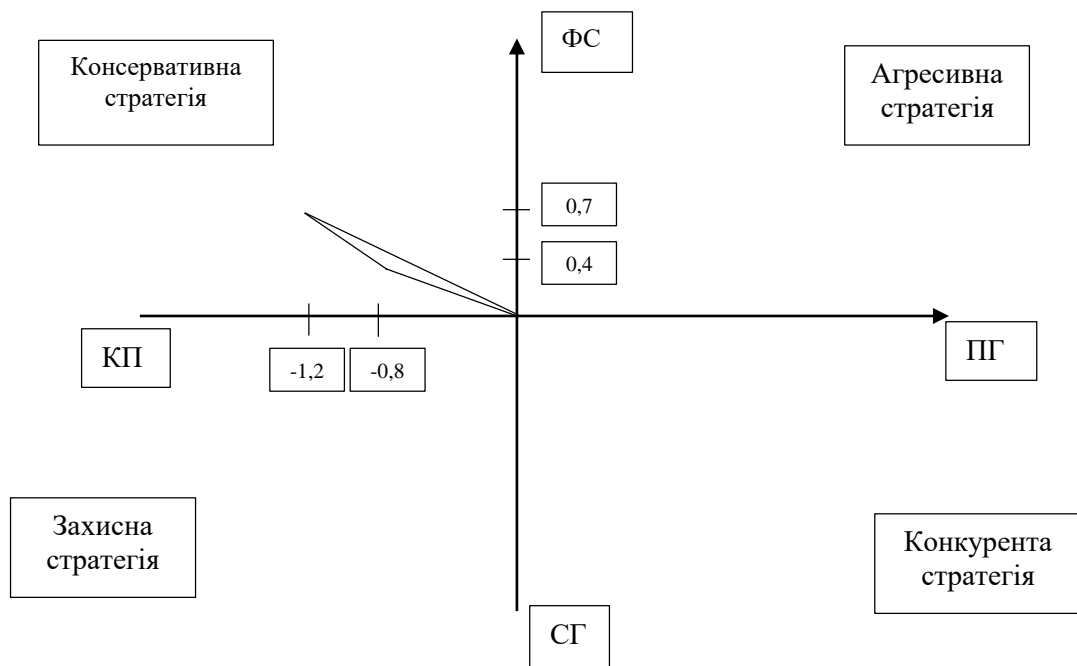

Рис. 3.1 - Результат SPACE-аналізу для ПП «Профгруп АД»

Результат аналізу побудованої SPACE- матриці показав, що ПП «Профгруп АД» повинно використовувати консервативну стратегію.

Дана стратегія передбачає:

- 1) направлення основних сил підприємства на забезпечення та утримання фінансової стабільності та платоспроможності;
- 2) підвищення конкурентоспроможності послуг;
- 3) зниження собівартості послуг;
- 4) вихід на більш перспективні ринки.

3.3. Підходи до підвищення фінансової стійкості підприємства на основі використання принципів «зеленої» економіки

Сталий розвиток та стійке економічне зростання будь-якої країни вимагають підвищення її конкурентоспроможності через ефективне використання та продуктивність природних ресурсів. Це передбачає своєчасну модернізацію національного господарства, створення сприятливих умов для підприємництва та інші заходи з метою поліпшення економічного середовища.

Стратегія сталого розвитку втілюється через такий практичний механізм, як «зелена» економіка. Її основна ідея - зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Це досягається шляхом створення нових екологічно чистих галузей, удосконалення існуючих, перетворення системи обліку та оподаткування з урахуванням цінності природного капіталу, а також справедливого розподілу природних ресурсів.

«Зелена» економіка має довгострокову перспективу. Бізнес фокусується на тому, щоб розумно використовувати ресурси, щоб приносити користь суспільству, це допомагає підприємствам досягати сталого розвитку. Перехід до «зеленої» економіки є необхідним для компаній з метою досягнення цілей сталого розвитку [41].

Підвищення фінансової стійкості підприємства на основі принципів «зеленої» економіки може бути ефективним кроком для забезпечення сталого розвитку. Наведемо деякі поради щодо впровадження «зелених» принципів табл. 3.9.

Таблиця 3.9 – Стратегії впровадження принципів «зеленої» економіки в діяльність підприємства

Стратегії		Сутність
1	2	3
Ефективне використання ресурсів	Енергозбереження	Встановлення системи для моніторингу та зменшення витрат енергії, використання енергоефективного обладнання та процесів

Продовження табл. 3.9

1	2	3
	Використання відновлювальних джерел енергії	Можливість використання сонячних, вітрових або гідроенергетичних систем для забезпечення власних потреб у енергії
Екологічно чисті технології та матеріали	Вибір екологічно чистих матеріалів	Використання матеріалів, які мають менший екологічний відбиток та можуть бути вторинно використані або перероблені.
	Впровадження «зелених» технологій	Використання технологій, які мінімізують викиди та негативний вплив на довкілля
Відновлення ресурсів та відходів	Відновлювання водних ресурсів	Раціонально використання води та впровадження системи її очищення та відновлення
	Управління відходами	Максимальне використання переробку та вторинну переробку для мінімізації відходів
«Зелена» маркетингова стратегія	Виділення екологічних аспектів продукції	Звернути увагу на екологічні характеристики товарів та послуг, щоб привернути увагу «зелених» споживачів
	Інформування споживачів	Забезпечте інформацію споживачам щодо ваших зусиль у сфері екології та сталості
Фінансова стратегія	Інвестування в «зелені» проекти	Можливість інвестування в екологічно чисті технології, проекти енергоефективності та інші ініціативи, що сприяють зменшенню впливу на довкілля
	Отримання фінансування «зелених» ініціатив	Можливості отримання фінансової підтримки від урядових органів, банків чи інших фінансових установ для «зелених» проектів
Облік та звітність	«Зелений» облік та звітність	Впровадження системи «зеленого» обліку для вимірювання і контролю екологічних показників. «Зелені» фінансові звіти можуть підсилити внутрішню та зовнішню довіру до вашого підприємства
Страховання та ризик-менеджмент	«Зелене» страхування	Можливість включення «зелених» аспектів у ваші страхові поліси для захисту від можливих збитків, пов'язаних з екологічними ризиками
	Ризик-менеджмент	Аналізування потенційних екологічних ризиків та розробка стратегії їх управління для запобігання можливим проблемам
Інвестування в управління сталістю	Навчання та розвиток персоналу	Навчання та розвиток персоналу в галузі сталості, щоб забезпечити правильне впровадження та використання «зелених» ініціатив
	Сталий розвиток	Стратегії для досягнення сталого розвитку та управління підприємством з урахуванням його соціальних, економічних та екологічних вимог

«Зелена» економіка - це новий етап у розвитку світової економіки, який пов'язаний із зверненням уваги людства на екологічну безпеку життєдіяльності, яка стосується сьогоденних і майбутніх поколінь. Поточна економічна модель

втрачає актуальність і ефективність, оскільки відсутні важелі, які могли б запобігти погіршенню екологічного стану і наближенню екологічних катастроф [42].

Сучасні економічні моделі не можуть забезпечити сталий розвиток та екологічну безпеку, лише провокують фінансово-економічні кризи та витрати природних ресурсів. Концепція «зеленої» економіки знаходиться на етапі розвитку, і є важливою для сталого розвитку людства. Існуючі економічні моделі неспроможні вирішити проблеми і регулярні кризи, пов'язані з екологією та ресурсами. Впровадження «зеленої» концепції в стратегію підприємств є альтернативним шляхом розвитку, здатним відповідати викликам сучасності.

Для успішного впровадження «зеленої» економіки в Україні необхідно враховувати наступні принципи та підходи:

1) одним із ключових принципів «зеленої» економіки є поетапне зменшення використання сировини, води, матеріалів та викопних джерел палива;

2.) стимулювання створення нових підприємств «зеленого» бізнесу та перехід діючих підприємств до більш «зелених». Це можна зробити шляхом впровадження відповідної податкової, цінової, фінансової та інвестиційної політики;

3) потрібно залучати державні та приватні інвестиції в «зелену» економіку, а також важливо розробляти та впроваджувати нові законодавчі та регуляторні ініціативи тощо [43].

У сфері підприємств, що займаються торгівлею, впровадження принципів «зеленості» може стати ключовим елементом сталого розвитку та екологічної відповідальності.

Розглянемо певні аспекти принципів, що дозволять підприємствам бути екологічно відповідальними у табл. 3.10.

Ці заходи допоможуть підприємствам покращити екологічну відповідальність, зменшити витрати та підвищити фінансову стійкість, що може мати позитивний вплив на його конкурентоспроможність та відносини зі споживачами.

«Зелена» економіка допомагає підприємствам не лише виконувати свою екологічну відповідальність, але й створювати позитивний імідж в очах споживачів, які все більше цінують сталість та екологічну свідомість. Такі ініціативи можуть привертати нових клієнтів та підтримувати вірність тих, хто дбає про екологію.

Шлях до успішного впровадження «зеленої» концепції в стратегію бізнесу не позбавлений труднощів та ризиків, але поєднання економічної ефективності та сталого розвитку може створити процвітаюче майбутнє для підприємств та суспільства. Сектор «зеленого» бізнесу - це не просто тренд, а майбутнє бізнесу, що зберігає навколишнє середовище для майбутніх поколінь.

Таблиця 3.10 - Принципи екологічно відповідального бізнесу: Конкретні заходи та складові

Принципи	Заходи
Екологічно чисті упаковки	Застосування упаковок, які є біорозкладними або можуть бути вторинно використані
	Зменшення використання шкідливих для навколишнього середовища матеріалів
Використання відновлювальних ресурсів	Виготовлення товарів із застосуванням матеріалів, які можна відновити або є біорозкладними
	Активне просування використання відновлювальних джерел енергії для виробництва та операцій
Енергоефективність	Впровадження енергоефективних технологій та систем у торгових приміщеннях
	Використання транспортних засобів з низьким рівнем викидів та підтримка «зелених» ініціатив у сфері логістики
Утилізація та переробка відходів	Впровадження системи відокремленого збору відходів та їхньої подальшої переробки
	Сприяння вторинній утилізації матеріалів та виготовленню товарів з використанням відходів
«Зелені» ініціативи та програми	Активна участь у «зелених» ініціативах, таких як програми перероблення або власні ініціативи зі збереження навколишнього середовища
	Продаж товарів, які відповідають стандартам екологічної чистоти та відповідальності

3.4. Напрямки управління фінансовою стійкістю ПП «Профгруп АД» під час війни, з урахуванням впровадження «зеленої» економіки

Управління фінансовою стійкістю приватного підприємства «Профгруп АД» в умовах війни вимагає комплексного підходу та стратегій, спрямованих на забезпечення життєво важливих функцій та довгострокової стійкості. Розглянемо напрями управління фінансовою стійкістю в умовах війни для приватного підприємства «Профгруп АД» у табл. 3.11.

Таблиця 3.11 - Напрями управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах війни

Напрями управління фінансовою стійкістю в умовах війни		
→	Кризове фінансове планування	- розробка кризового плану фінансового управління, враховуючи ризики та можливості в умовах війни. - проведення стрес-тестування фінансових моделей для оцінки стійкості підприємства до змін у фінансових показниках.
→	Забезпечення ліквідності	- збільшення резервів ліквідності для можливого використання в умовах непередбачених обставин. - розробка механізмів оперативного збору та збереження грошових коштів.
→	Залучення фінансування	- пошук альтернативних джерел фінансування, включаючи можливість отримання додаткових кредитів або інвестицій. - встановлення стратегічних партнерств для забезпечення доступу до додаткових фінансових ресурсів
→	Мінімізація витрат	- проведення ретельного аналізу всіх витрат та впровадження програми зменшення витрат. - припинення або перегляд нестратегічних проектів та витрат.
→	Управління ризиками	- розробка системи управління ризиками, враховуючи геополітичні та економічні ризики війни. - створення механізмів страхування для захисту від фінансових втрат внаслідок військових подій.
→	Комунікації та репутація	- активна комунікація з клієнтами, постачальниками та іншими зацікавленими сторонами для збереження довіри та репутації. - розвиток стратегії відкритої інформації та взаємодії з громадськістю.
→	Етичне бізнес-управління	- дотримання етичних стандартів у веденні бізнесу під час воєнного стану.

Умови воєнного стану ставлять підприємства перед численними викликами, і управління фінансовою стійкістю в цих умовах вимагає стратегічного та гнучкого підходу. Важливо не лише забезпечити фінансову

стійкість, але й враховувати екологічні аспекти, щоб підтримувати сталість та позитивне сприйняття бренду.

Враховуючи те, що аналізуюче підприємство займається оптовою торгівлею електроприладами то буде доцільно розглянути тему логістики для нашого підприємства більш детально.

В сучасному світі, де сталість та екологічна відповідальність стають ключовими поняттями, екологічна логістика стає необхідною складовою для підприємств, що домагаються успіху в умовах зростаючого екологічного тиску. Здатність оптимізувати логістичні процеси, зменшити викиди та використовувати екологічно чисті технології стає важливим фактором конкурентоспроможності. Розглянемо ключові аспекти екологічної логістики у табл. 3.12.

Таблиця 3.12 - Основні аспекти екологічної логістики для ПП «Профгруп АД»

Аспект	Роз'яснення
Транспорт та викиди	Використання транспорту з низьким рівнем викидів є важливим кроком для зменшення негативного впливу на довкілля. Впровадження електротранспорту, гібридних авто та використання альтернативних палив може значно знизити викиди CO ₂ та інших забруднюючих речовин.
Ефективне управління маршрутами	Оптимізація маршрутів та використання технологій GPS дозволяють не лише скорочувати час доставки, але й зменшувати витрати пального та викиди. Ефективне управління маршрутами дозволяє уникати зайвих витрат та сприяє сталому розвитку.
Співпраця із «зеленими» постачальниками	Вибір «зелених» постачальників та партнерів, які дотримуються екологічних стандартів, допомагає побудувати ланцюг постачання, спрямований на зниження відходів та підтримку сталого розвитку.

Вплив «зеленої» логістики на фінансові результати підприємства «Профгруп АД» може бути значний і виявитися в різних аспектах діяльності. Розглянемо, як «зелена» логістика може вплинути на фінансові результати:

1. Зниження витрат на пальне та викиди:

- Інші операційні витрати: заміна транспортних засобів на електромобілі чи використання транспорту з низьким рівнем викидів може зменшити витрати на пальне та інші операційні витрати.

2. Збільшення ефективності маршрутів та витрати на збут:

- Інші операційні витрати: оптимізація маршрутів та ефективне управління логістикою можуть зменшити витрати на транспорт та збут.

3. Зменшення витрат на утилізацію та вторинну обробку:

- Інші операційні витрати: «зелена» логістика сприяє використанню вторинних ресурсів, що може зменшити витрати на утилізацію та обробку відходів.

Екологічна логістика не тільки сприяє заощадженню коштів та оптимізації логістичних процесів, але й робить важливий внесок у збереження навколишнього середовища. Підприємства, що активно впроваджують «зелені» практики, можуть розраховувати на підвищення конкурентоспроможності, позитивний імідж та сталість у довгостроковій перспективі.

Також доцільно буде впровадити на приватному підприємстві енергоефективні рішення на складах. Це є ключовим кроком для зменшення витрат енергії та впливу на довкілля. Наведемо деякі ідеї та практики, які можна впровадити для збереження енергії на складських приміщеннях підприємства «Профгруп АД» в табл. 3.13.

Таблиця 3.13 – Ідеї впровадження «зеленої» економіки в складських приміщеннях ПП «Профгруп АД»

Ідея	Роз'яснення
1	2
Енергоефективне освітлення	- LED-освітлення: заміна стандартних ламп на світлодіодні (LED) може значно зменшити споживання електроенергії та підвищити тривалість служби освітлення. - Датчики руху: встановлення датчиків руху дозволяє автоматично вимикати світло в тих зонах складу, де немає активності, що веде до подальших економії.
Оптимізація систем опалення та охолодження	- Енергоефективні системи опалення та охолодження: встановлення систем, які регулюють температуру в зоні зберігання товарів, дозволяє зменшити витрати енергії. - Теплоізоляція: забезпечення гарної теплоізоляції складських приміщень знижує необхідність використання енергії на опалення в холодний період року.
Використання відновлювальних джерел енергії	Встановлення сонячних батарей: використання сонячних батарей для генерації електроенергії може бути ефективним способом забезпечення складу «зеленими» джерелами енергії.

Продовження табл. 3.13

1	2
Енергоефективні технології зберігання	Енергоефективні системи охолодження для зберігання: використання технологій, що дозволяють зберігати товари при оптимальних температурах з меншим використанням енергії.

Впровадження заходів з енергоефективності на складі може значно позитивно вплинути на підприємство, забезпечуючи ряд переваг і покращень. Ось деякі ключові впливи, які можна очікувати:

1. Зменшення витрат. Впровадження енергоефективних заходів дозволить значно знизити витрати на комунальні послуги, зокрема електроенергію та опалення. Це може призвести до значного збільшення прибутковості підприємства, особливо в довгостроковій перспективі.

2. Покращення сприйняття бренду. Звернення до енергоефективних технологій та «зелених» практик може поліпшити репутацію підприємства в очах споживачів. Споживачі стають все більше уважними до екологічних аспектів та можуть вибирати продукти та послуги компаній, які прагнуть до сталості.

3. Відповідність нормативам та стандартам. Багато країн та регіонів встановлюють нормативи та стандарти щодо споживання енергії та викидів. Впровадження енергоефективних заходів дозволяє підприємству відповідати цим вимогам, уникати штрафів та інших санкцій, а також позитивно впливати на сприйняття підприємства з боку регуляторів та громадськості.

4. Збільшення конкурентоспроможності. Енергоефективність може стати джерелом конкурентної переваги. Підприємства, які впроваджують інновації у сфері енергоефективності, мають можливість представити себе як екологічно відповідальні, економічно стійкі та передові на ринку.

5. Залучення інвестицій. Багато інвесторів та фондів сьогодні віддають перевагу компаніям, які працюють над зменшенням свого екологічного впливу. Впровадження енергоефективних заходів може збільшити інтерес інвесторів та сприяти привабленню інвестицій.

Розуміючи, що впровадження таких стратегій може вимагати певних витрат, важливо також розглядати це як інвестиції у майбутнє стійкості та успішності підприємства. Правильно розроблені та ефективно впроваджені стратегії можуть стати основою для подолання труднощів та забезпечення довгострокового успіху. Впровадження «зелених» ініціатив та перехід до «зеленої» економіки може вимагати певних витрат на початковому етапі, але на довгострокову перспективу це може призвести до значних економічних, екологічних та соціальних вигід.

Висновки до розділу 3

Виходячи з розділу 3, можемо зробити висновок, що традиційні підходи до підвищення фінансової стійкості підприємства виявляються ефективними стратегіями, спрямованими на забезпечення стійкої та ефективної фінансової діяльності. Диверсифікація портфеля продукції, ефективне управління оборотним капіталом, фінансове планування і бюджетування, управління ризиками, раціоналізація витрат та залучення фінансування є ключовими аспектами цих підходів. Впровадження класичних методів стає суттєвою складовою стратегічного фінансового управління підприємством.

Враховуючи ситуацію в країні, було проведено SWOT-аналіз приватного підприємства «Профгруп АД» до та після впровадження воєнного стану. Робимо висновок, що до кризового фінансового стану підприємства призвели: недостатньо ефективна робота маркетингового відділу, недостатньо високий прибуток підприємства, відсутність чутко вираженої стратегії підприємства, не стабільний фінансовий стан та не повне використання наявних потужностей. Також, на таке становище вплинули і зовнішні фактори: поява нових конкурентів, та зниження репутації через це. Війна тільки посилила не стійке фінансове становище підприємства. Кількість сильних сторін та можливостей підприємства значно зменшилася на відміну від слабких сторін та загроз. Після

проведення SPACE-аналізу, було виявлено, що підприємство потребує «Консервативної стратегії». Дана стратегія передбачає:

- 1) направлення основних сил підприємства на забезпечення та утримання фінансової стабільності та платоспроможності;
- 2) підвищення конкурентоспроможності послуг;
- 3) зниження собівартості послуг;
- 4) вихід на більш перспективні ринки.

«Зелена» економіка - це новий етап у розвитку світової економіки. Її основна ідея - зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Це досягається шляхом створення нових екологічно чистих галузей, удосконалення існуючих, перетворення системи обліку та оподаткування з урахуванням цінності природного капіталу, а також справедливого розподілу природних ресурсів. «Зелена» економіка має довгострокову перспективу. Бізнес фокусується на тому, щоб розумно використовувати ресурси, щоб приносити користь суспільству, це допомагає підприємствам досягати сталого розвитку. Перехід до «зеленої» економіки є необхідним для компаній з метою досягнення цілей сталого розвитку. Сектор «зеленого» бізнесу - це не просто тренд, а майбутнє бізнесу, що зберігає навколишнє середовище для майбутніх поколінь.

Враховуючи те, що підприємство «Профгруп АД» займається оптовою торгівлею електроприладами то буде доцільно розглянути тему логістики та тему енергоефективних рішень на складах більш детально.

Екологічна логістика не тільки сприяє заощадженню коштів та оптимізації логістичних процесів, але й робить важливий внесок у збереження навколишнього середовища.

Вплив «зеленої» логістики на фінансові результати підприємства «Профгруп АД» може проявлятися у :

1. Зниження витрат на паливо та викиди;
2. Збільшення ефективності маршрутів та витрати на збут;
3. Зменшення витрат на утилізацію та вторинну обробку.

Головна ідея, яку можна впровадити для збереження енергії на складських приміщеннях підприємства «Профгруп АД» - енергоефективне освітлення. Використання LED-освітлення: заміна стандартних ламп на світлодіодні (LED) може значно зменшити споживання електроенергії та підвищити тривалість служби освітлення.

Впровадження «зелених» ініціатив та перехід до «зеленої» економіки може вимагати певних витрат на початковому етапі, але на довгострокову перспективу це може призвести до значних економічних, екологічних та соціальних вигід.

РОЗДІЛ 4

УДОСКОНАЛЕННЯ НАПРЯМІВ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

4.1. Застосування «зелених» технологій на приватному підприємстві «Профгруп АД»

Світлодіодне освітлення стало справжнім проривом у світі освітлювальної техніки. LED-лампи за всіма показниками обходять своїх попередників і стрімко витісняють їх із рейтингу популярності та затребуваності. Сьогодні саме LED освітлення вважається найбільш безпечним, комфортним та вигідним і для домашнього використання, і для встановлення в офісах, адміністративних та комерційних закладах та ін.

Світлодіодні лампи – це безпечно. Вони не містять токсичних речовин, тому не забруднюють довкілля. Вони не транслюють небезпечних здоров'ю людини хвиль. Такі світильники майже не виділяють при горінні тепло. До того ж світлодіоди можуть працювати на низьковольтних мережах.

Пропонуємо впровадити таке освітлення у приватне підприємство «Профгруп АД» з такими змінними (табл. 4.1).

Таблиця 4.1 – Показники та їх змінні

Показник	Змінна
Загальна кількість годин	$K_{\text{ЗагГод}}$
Дні	D
Робочі години	$РГ$
Потужність 1 лампи за рік	$P_{\text{лампа/рік}}$
Потужність 1 лампи	$P_{\text{лампа}}$
Загальна кількість ламп	$K_{\text{ЗагЛамп}}$
Потужність всіх ламп	P_i
Витрати на рік за електроенергію	V_i
Ціна за МВт*год	$C_{\text{МВт*год}}$
Ціна 1 лампи	$C_{\text{лампа}}$
Витрати на лампи	C_i

Загальна модель бути мати вигляд:

$$\begin{aligned}
 K_{\text{ЗагГод}} &= D * P\Gamma \\
 P_{\text{лампа/рік}} &= P_{\text{лампа}} * K_{\text{ЗагГод}} \\
 P_{\text{лампа/рік}} &= P_{\text{лампа}} * D * P\Gamma \\
 P_i &= P_{\text{лампа/рік}} * K_{\text{ЗагЛамп}} \\
 P_i &= P_{\text{лампа}} * D * P\Gamma * K_{\text{ЗагЛамп}} \\
 V_i &= P_i * C_{\text{МВт*год}} \\
 V_i &= P_{\text{лампа}} * D * P\Gamma * K_{\text{ЗагЛамп}} * C_{\text{МВт*год}} \\
 V_i &\rightarrow \min \\
 C_i &= C_{\text{лампа}} * K_{\text{ЗагЛамп}} \\
 C_2 + V_2 &\ll C_1 + V_1 \\
 C_2 + V_2 &\rightarrow \min
 \end{aligned}$$

Зробимо порівняльні розрахунки використання звичайних та LED-ламп на підприємстві «Профгруп АД» у табл. 4.2.

Таблиця 4.2 – Порівняльна таблиця використання звичайних та LED-ламп на ПП «Профгруп АД»

	Потужність	Дні	Години	Кількість ламп	Ціна	Загальна кількість годин	Потужність за рік однієї лампи	Потужність за рік всіх ламп	Витрати за рік
	Вт			шт	Грн за МВт*год		МВт*год	МВт*год	грн
Лампи розжарювання	100	260	8	35	4000	2080	0,208	7,28	29120
LED-лампи	30	260	8	35	4000	2080	0,0624	2,184	8736

Розрахуємо витрати на 1 звичайну лампу потужністю 100 Вт. Припустимо, що підприємство працює 2080 робочих годин на рік. За один рік така лампа споживає 0,208 МВт*год. Підприємство має 35 ламп, отже загалом було спожито 7,28 МВт*год. Ціна 1 МВт*год дорівнює 4000 грн. Загальні витрати на електроенергію підприємства у 2022 році склали 29120 грн, що склало 16% від усіх операційних витрат.

Розрахуємо цей показник за використанням LED-лампи. Одна LED-лампа споживає 30 Вт. А отже за такий самий час та з такою ж кількістю ламп було б спожито 2,184 МВт*год, що склало б 8736 грн на рік. Економія, в порівнянні з звичайними лампами розжарювання, LED-лампи складає 70%.

Ціна однієї лампи розжарювання на 100 Вт – 20 грн. А LED-лампи на 30 Вт -160 грн. Розрахуємо витрати на лампи у табл. 4.3.

Таблиця 4.3 – Розрахунок грошових витрат ПП «Профгруп АД» на лампи розжарювання та LED-ламп

	Ціна 1 лампи	Кількість ламп	Витрати на всі лампи
Лампи розжарювання	20	35	700
LED-лампи	160	35	5600

Виходячи з цих даних, можемо побачити, що витрати на LED-лампи перевищують витрати на звичайні лампи майже на 88 % (4900 грн). Але враховуючи затрати на електроенергію на рік з таблиці 4.2, бачимо що витрати на лампи розжарювання набагато більші.

Розглянемо різницю витрат та переваги LED-ламп у табл. 4.4 більш детально.

Таблиця 4.4 – Порівняння таблиця витрат

	Затрачено при купівлі	Затрачено на електроенергію за рік	Переваги за рік користування
Лампа розжарювання	700	29120	
LED-лампа	5600	8736	
Різниця	4900	-20384	-15484

Таким чином можемо побачити, що не дивлячись на те, що LED-лампи є дорожчими, вони все одно заощаджують підприємству 15484 грн на рік. Тривалість служб використання цих ламп набагато довша ніж звичайних, а отже подальша економія буде ще більша. Свою ціну вони окуплять приблизно через 3 місяці використання.

Розрахуємо, скільки грошей приватне підприємство «Профгруп АД» зможе щорічно зекономити, якщо у 2022 році встановить LED-лампи.

Виходячи з даних, що лампи розжарювання можуть пропрацювати до 10000 годин, а LED-лампи – до 50000 годин. Врахуємо, що з часом ціна електроенергії та ціна на лампи зростає.

Припустимо, що вже у 2024 році ціна на електроенергію зросла на 10%, а з 2030 року зросла на 50% порівняно з 2022. Ціна на лампи зросла на 15% у 2025 році, а у 2030 – на 30% в порівнянні з 2022 роком.

Зробимо розрахунки, та проаналізуємо на скільки вигідніше користування LED-лампами в порівнянні з лампами розжарювання (табл. 4.5).

Таблиця 4.5 – Порівняльна затрати на LED-лампи та лампи розжарювання на 10 років.

	2023 рік	2024 рік	2025 рік	2026 рік	2027 рік	2028 рік	2029 рік	2030 рік	2031 рік	2032 рік
Лампа розжарювання	29820	32032	32032	32032	32837	32032	32032	43680	43680	44590
LED-лампа	14336	9609,6	9609,6	9609,6	9609,6	9609,6	9609,6	13104	13104	13104
Економія	15484	22422,4	22422,4	22422,4	23227,4	22422,4	22422,4	30576	30576	31486

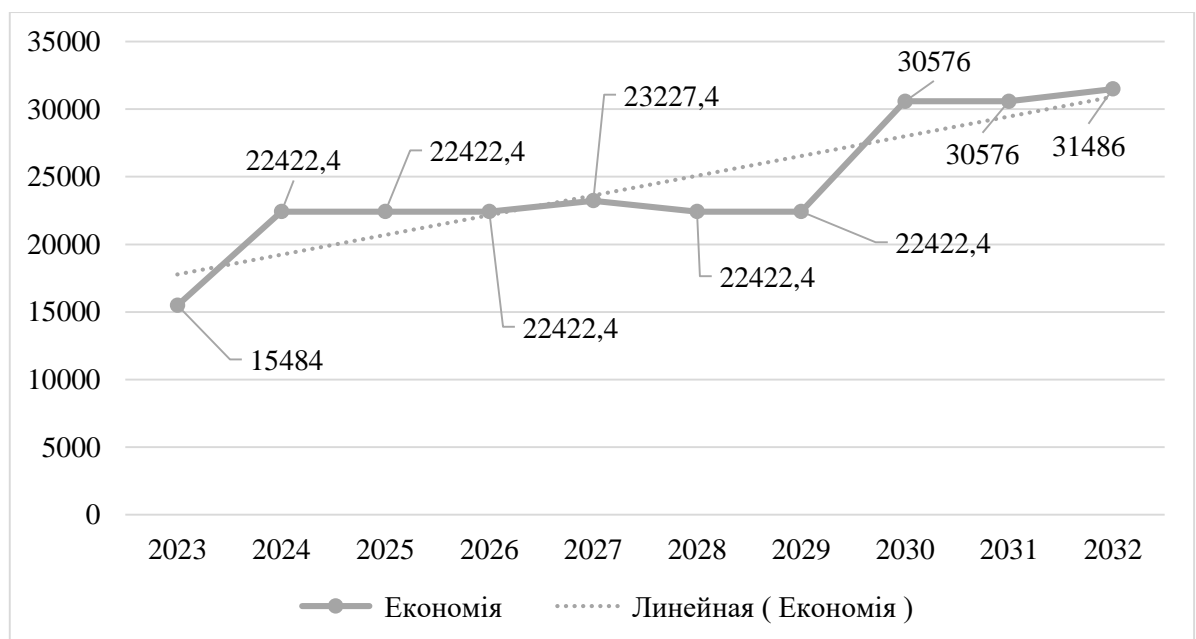

Рис. 4.1 – Економія підприємства

З рис. 4.1 бачимо, що з кожним роком, підприємство витрачає менше грошей на освітлення.

Можемо зробити висновок, що використання LED-ламп мають дуже багато переваг, а саме:

- LED-лампи відзначаються високою енергоефективністю, споживаючи значно менше електроенергії порівняно з традиційними лампами. Це дозволяє значно зменшити витрати на електроенергію та підвищити стійкість до коливань цін на енергоресурси.

- LED-лампи мають надзвичайно довгий термін служби порівняно з іншими типами ламп. Вони можуть працювати до 25 тисяч і більше годин, що зменшує необхідність у регулярній заміні та обслуговуванні.

- LED-лампи не містять шкідливих ртутних пар, свинцю та інших токсичних речовин, що робить їх екологічно чистими та безпечними для використання.

- LED-лампи включаються миттєво, без затримок та миготіння, що забезпечує комфортне та стабільне освітлення.

- LED-лампи не пошкоджуються від частого ввімкнення та вимикання, що є частою проблемою для інших видів ламп і може значно продовжити їхній термін служби.

- У порівнянні з традиційними лампами, LED-лампи генерують менше тепла, що робить їх безпечнішими та сприяє зниженню навантаження на кондиціонування приміщень.

Враховуючи ці переваги, впровадження LED-ламп не лише поліпшить ефективність використання електроенергії, але й призведе до численних позитивних наслідків у сфері економії та фінансової стійкості приватного підприємства «Профгруп АД». Зменшення витрат на електроенергію, тривалий термін служби LED-ламп, а також їхній менший вплив на навколишнє середовище роблять їх привабливим та вигідним рішенням для підприємства, сприяючи ефективному управлінню ресурсами та підвищенню фінансової стабільності.

4.2. Підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства шляхом зростання рівня їх оборотності

Проаналізувавши показники фінансового стану підприємства «Профгруп АД» за 2020-2022 роки і порівнюючи їх з нормативними показниками, робимо висновок, що підприємству необхідно запровадити систему заходів щодо підвищення його фінансової стійкості та платоспроможності.

Одним з вагомих факторів, що впливає на платоспроможність підприємства, а, отже, і на його фінансовий стан в цілому, є стан управління дебіторською заборгованістю.

Дебіторська заборгованість, яка представляє собою кошти, які покупці зобов'язані сплатити, важлива для майбутнього повернення коштів. У сучасних умовах ринкової економіки, наявність невеликого обсягу заборгованості вважається прийнятним. Головною причиною збільшення дебіторської заборгованості є те, що покупець-контрагент не може одразу сплатити всю суму за отриманий товар.

Зростання дебіторської заборгованості та затримка з її поверненням можуть призвести до зниження ліквідності активів підприємства, погіршення його фінансового стану, невідповідальності за фінансові зобов'язання і недостачі оборотних коштів, що негативно впливає на результати діяльності.

За допомогою системного підходу можна підвищити фінансову стійкість та платоспроможність ПП «Профгруп АД». Заплануємо ряд заходів.

Сутність запланованих заходів щодо підвищення фінансової стійкості підприємства повинна ґрунтуватись на покращенні управління оборотними коштами підприємства і збільшенні виручки від реалізації.

Розглянемо, по-перше, захід щодо більш ефективного використання оборотних коштів. Зростання ефективності використання оборотних коштів підприємства буде проявлятися у прискоренні оборотності обігових коштів. Одним із методів прискорення оборотності активів є ефективне управління

дебіторською заборгованістю. У процесі діяльності у підприємства виникла дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги.

Дебіторська заборгованість за продукції, товари, роботи та послуги ПП «Профгруп АД» на кінець 2021 року склала 200 тис. грн, а на кінець 2022 – 493,5 тис грн. Можемо помітити, що сума дебіторської заборгованості суттєво збільшилася. Це можна пояснити передусім загостренням кризи, війною та зниженням рівня розрахунків за надані послуги.

Розрахуємо втрати підприємства від інфляції у зв'язку з дебіторською заборгованістю за 2022 р.:

1. Визначимо середньорічну дебіторську заборгованість.

$$ДЗ = (Дз.п. + Дз.к.) / 2 \quad (4.1)$$

де Дз.п. - дебіторська заборгованість на початок року;

Дз.к. - дебіторська заборгованість на кінець року.

$$ДЗ = (200 + 493,5) / 2 = 346,75 \text{ тис грн}$$

2. Визначимо коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості:

$$K_o = ЧД / ДЗ \quad (4.2)$$

де ЧД - Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції

$$K_o = 493,5 / 346,75 = 1,4 \text{ об}$$

3. Період обороту дебіторської заборгованості:

$$T_{об} = 360 / K_o \quad (4.3)$$

$$T_{об} = 258 \text{ дні}$$

4. Визначимо темп інфляції за період обороту:

$$T_{i \text{ за } T_{об}} = I_p / 360 \times T_{об}. \quad (4.4)$$

де I_p - індекс інфляції за 2022 рік.

$$I_{2022} = 115 \%$$

$$T_i \text{ за 258 днів} = 1,15 / 360 \times 258 = 0,82 \text{ або } 82 \%$$

5. Визначимо зниження купівельної спроможності грошей, тобто втрати підприємства за 258 днів обороту дебіторської заборгованості:

$$З \text{ к.с} = T_i\% / (100 + T_i\%) \quad (4.5)$$

де T_i - темп інфляції за період обороту.

$$З \text{ к.с} = 82 / (100 + 82) = 0,45$$

6. Втрати коштів за оборот дебіторської заборгованості ПП «Профгруп АД» склали:

$$В_{тр} = З \text{ к.с.} * ДЗ \quad (4.6)$$

$$В_{тр} = 0,45 * 346,75 = 156,04 \text{ тис грн}$$

7. Визначимо втрати ПП «Профгруп АД» від інфляції в наслідок дебіторської заборгованості за 1 рік:

$$В_{тр} \text{ за 2022 рік} = K_o * В_{тр} \quad (4.7)$$

$$В_{тр} \text{ за 2022 рік} = 1,4 * 156,04 = 218,46 \text{ тис грн}$$

Отже, за 2022 рік приватне підприємство «Профгруп АД» внаслідок інфляції у зв'язку з наявністю дебіторської заборгованості втратило 218,46 тис. грн.

Під час управління дебіторською заборгованістю для швидкого проведення розрахунків доцільно використовувати сучасні методи її рефінансування. Термін «рефінансування» в даному випадку означає конвертацію дебіторської заборгованості в інші види оборотних активів підприємства, такі як готівкові

кошти або високоліквідні цінні папери, з метою прискорення процесу розрахунків. Серед основних форм рефінансування дебіторської заборгованості можна виділити фінансування та факторинг.

Незалежно від виду операції рефінансування її використання базується на єдиних принципах:

- загальні витрати на рефінансування не повинні перевищувати очікуваний прибуток від використання вивільнених з обороту коштів;
- витрати на рефінансування не повинні перевищувати вартості короткострокових кредитів для підтримки платоспроможності підприємства до інкасації дебіторської заборгованості;
- витрати, на рефінансування не повинні перевищувати інфляційні втрати у випадку затримки платежів.

Факторинг полягає у переуступленні банку або факторинговій компанії права на отримання грошових коштів за платіжними документами за поставлену продукцію. В подальшому борги з покупців стягує вже банк або факторингова компанія, але якщо з боку продавця порушені договірні зобов'язання (наприклад, якість не відповідає умовам договору), весь ризик, пов'язаний зі стягненням боргів знову переходить на саме підприємство.

Визначимо ціну рефінансування дебіторської заборгованості за допомогою факторингу на основі варіативного підходу. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги ПП «Профгруп АД» за 2022 рік склала 493,5 тис. грн. Припустимо, що підприємство може продати банку право на стягнення певної величини дебіторської заборгованості. Визначимо оптимальну величину обсягу дебіторської заборгованості, яку підприємство продає банку, виходячи з того, що підприємство може продавати банку право на стягнення від 10% до 100% обсягу дебіторської заборгованості.

У табл. 4.6 представлені варіанти частки дебіторської заборгованості для продажу банку. Розглянемо розрахунок для 50%.

Якщо підприємство надасть банку право на стягнення 50% дебіторської заборгованості на суму 246,75 тис. грн. Припустимо, що розмір встановленої

банком комісійної винагороди становитиме 3% від суми боргу. Банк надасть підприємству кредит у формі попередньої оплати 80 % від загальної суми боргу під 17 % річних.

Комісійна винагорода: $246,75 \times 0,03 = 7,4$ тис. грн.

Плата за кредит: $(246,75 \times 0,80) \times 0,17 = 33,56$ тис. грн.

Загальні витрати на рефінансування: $7,4 + 33,56 = 40,96$ тис. грн.

З урахуванням розрахованої суми додаткових витрат визначимо суму коштів, додатково отримуваних підприємством:

$$A \text{ дод} = 246,75 - 40,96 = 205,79 \text{ тис. грн}$$

Таблиця 4.6 - Визначення оптимальної частки дебіторської заборгованості ПП «Профгруп АД» для продажу банку

Показник	Частка дебіторської заборгованості до продажу банку, %									
	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
Сума дебіторської заборгованості, відповідно вказаній частці, тис. грн.	49,35	98,70	148,05	197,40	246,75	296,10	345,45	394,80	444,15	493,50
Встановлена банком винагорода (3% від суми), тис. грн.	1,48	2,96	4,44	5,92	7,40	8,88	10,36	11,84	13,32	14,81
Плата за кредит, тис. грн.	6,71	13,42	20,13	26,85	33,56	40,27	46,98	53,69	60,40	67,12
Загальні витрати на рефінансування, тис. грн.	8,19	16,38	24,58	32,77	40,96	49,15	57,34	65,54	73,73	81,92
Додаткові грошові кошти, які отримає підприємство, тис. грн.	41,16	82,32	123,47	164,63	205,79	246,95	288,11	329,26	370,42	411,58

Рис. 4.2 – Динаміка додаткових грошові кошти, які отримує підприємство після рефінансування, тис. грн

Як видно з рис. 4.2 сума додатково отримуваних коштів підприємства внаслідок рефінансування дебіторської заборгованості за допомогою факторингу найвища за варіантом у 100% і вона складає 411,58 тис. грн. тому для реалізації в якості заходу для підвищення фінансової стійкості обираємо саме цей варіант.

Хоча рентабельність активів підприємства не дасть можливості покрити втрати підприємства у зв'язку з рефінансуванням дебіторської заборгованості за рахунок факторингу, але дасть можливість залучити 411,58 тис. грн. грошових активів і тим самим підвищити рівень платоспроможності підприємства.

Отже, впровадження операції рефінансування дебіторської заборгованості через факторинг є ефективним заходом. Цей крок дозволить знизити обсяг дебіторської заборгованості та збільшити дохід на суму 411,58 тис. грн. Як результат, ця ініціатива призведе до скорочення обсягу поточних зобов'язань приватного підприємства «Профгруп АД». Зменшення дебіторської заборгованості сприятиме покращенню ліквідності та оптимізації фінансового стану підприємства, а отже, може мати позитивний вплив на його фінансову стійкість та ефективність управління ресурсами.

4.3. Визначення фінансового стану приватного підприємства «Профгруп АД» після застосування відповідних заходів щодо його підвищення фінансової стійкості та платоспроможності

Проведемо порівняльний аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості та платоспроможності підприємства та дізнаємося, як запропоновані заходи вплинуть на фінансову стійкість та платоспроможність приватного підприємства «Профгруп АД» у табл. 4.7.

Таблиця 4.7 – Розрахунок коефіцієнтів

Коефіцієнт	Факт 2022	Прогноз	Нормативне значення
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт покриття)	1,27	1,39	> 1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,05	0,2-0,5
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,23	0,30	0,5-0,6
Коефіцієнт фінансової залежності	4,36	3,31	< 2
Коефіцієнт фінансового ризику	3,38	2,34	< 1

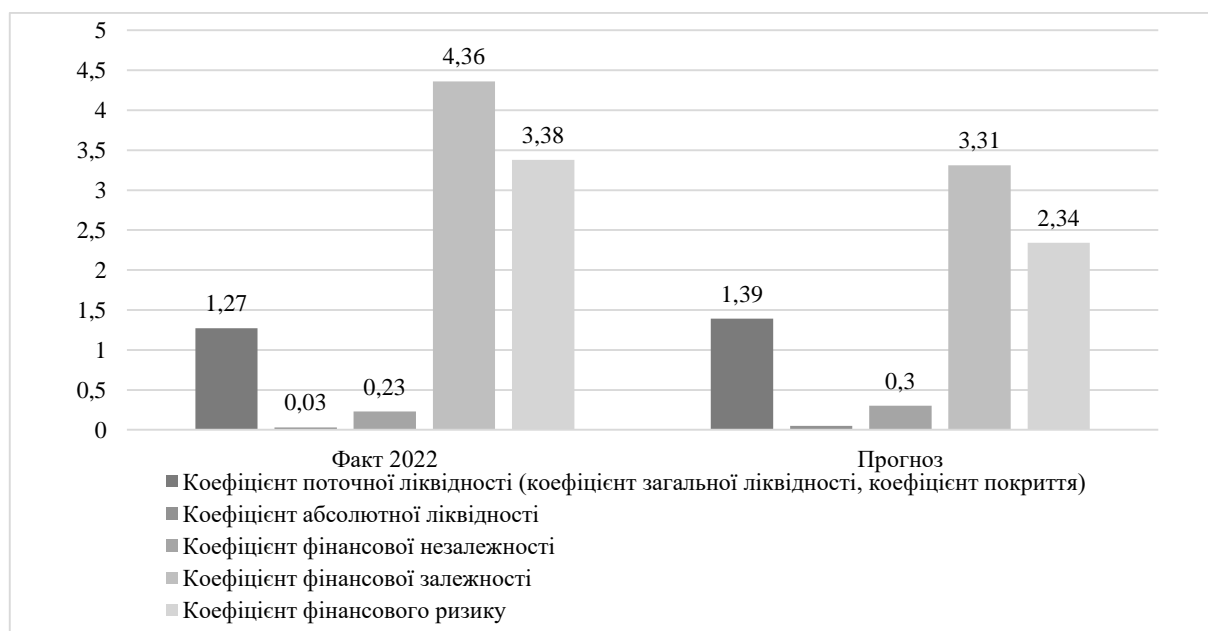

Рис. 4.3 – Порівняння коефіцієнтів фінансової стійкості та платоспроможності ПП «Профгруп АД»

Підвищення коефіцієнта поточної ліквідності з 1,27 до 1,39, що свідчить про поліпшення ліквідності підприємства. Коефіцієнт поточної ліквідності вказує на здатність компанії виплатити свої поточні зобов'язання з оборотним капіталом. Збільшення коефіцієнта поточної ліквідності свідчить про зростання фінансової стійкості підприємства, зменшення ризику неплатоспроможності. Збільшення ліквідності може створити сприятливі умови для розвитку бізнесу та інвестицій у нові можливості.

Збільшення коефіцієнта абсолютної ліквідності з 0,03 до 0,05 вказує на поліпшення можливостей підприємства з виплати своїх зобов'язань за допомогою найбільш ліквідних активів, таких як готівка, еквіваленти готівки та короткострокові інвестиції. Збільшення ліквідності може також служити додатковим резервом для вирішення несподіваних витрат або економічних труднощів. Це є позитивним сигналом щодо здатності компанії ефективно управляти готівкою та іншими найбільш ліквідними активами. Важливо продовжувати спостерігати за цим показником та дотримуватися стратегій, спрямованих на збереження ліквідності та стабільності фінансового стану.

Збільшення коефіцієнта фінансової незалежності, свідчить про збільшення відсотка власних коштів компанії у загальній структурі її капіталу. Це свідчить про зменшення залежності компанії від зовнішніх джерел фінансування та більшу автономію у вирішенні стратегічних питань. Зменшення частки зовнішнього фінансування може знизити витрати на обслуговування боргів та зменшити фінансовий тиск на компанію.

Зниження коефіцієнта фінансової залежності з 4,36 до 3,31 є позитивною тенденцією і свідчить про зменшення використання зовнішнього фінансування в структурі капіталу підприємства. Це говорить про зменшення фінансової залежності та може поліпшити фінансову стійкість підприємства, особливо в умовах економічної нестабільності. Зменшення зовнішніх зобов'язань надасть більше контролю та гнучкості у фінансовому управлінні.

Зменшення коефіцієнта фінансового ризику є позитивним сигналом і свідчить про зниження рівня фінансового ризику, який підприємство понесло від свого фінансового обліку та використання різних джерел фінансування.

Цей коефіцієнт вказує на менші зобов'язання, а отже, менше витрат на обслуговування боргів. Вказує на поліпшення стійкості підприємства до змін в економічному та фінансовому середовищі.

Отже, виходячи з вище сказаним, можемо зробити висновок, що запропоновані заходи гарно вплинуть на фінансовий стан підприємства та зроблять його фінансово стійким та платоспроможним. Однак важливо продовжувати моніторити та аналізувати фінансові показники в динаміці, оскільки ринкові та економічні зовнішні та внутрішні умови можуть змінюватися.

Застосуємо п'ятифакторну модель Альтмана, яка використовується для оцінки фінансової стійкості підприємства та передбачення можливості її банкрутства. Розглянемо розрахунки в табл. 4.8.

Таблиця 4.8 - Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана

Показник	Формула розрахунку	Факт 2022	Прогноз
X1 = Власний оборотний капітал / Загальна вартість активів;	$X1 = (\text{ф. 1, р. 1195} - \text{р. 1695}) / \text{ф. 1, р. 1300}$	0,208	0,27
X2 = Нерозподілений прибуток / Загальна вартість активів;	$X2 = \text{ф. 2, р. 2350 (2355)} / \text{ф. 1, р. 1300}$	0,021	0,03
X3 = Прибуток до виплати процентів / Загальна вартість активів	$X3 = \text{ф. 2, р. 2290 (2295)} / \text{ф. 1, р. 1300}$	0,026	0,03
X4 = Власний капітал (ринкова вартість) / Зобов'язання;	$X4 = \text{ф. 1, р. 1495} / (\text{ф. 1, р. 1595} + \text{р. 1695})$	0,296	0,43
X5 = Чиста виручка / Загальна вартість майна активів	$X5 = \text{ф. 2, р. 2000} / \text{ф. 1, р. 1300}$	0,670	0,88
П'ятифакторна модель Альтмана	$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3 X3 + 0,6 X4 + 1,0 X5$	1,213	1,618

Згідно з П'ятифакторною моделлю Альтмана, значення Z менше 1,8 свідчить про високу ймовірність банкрутства. У нашому випадку, обидва значення знаходяться нижче порогового значення, що вказує на високий ризик банкрутства. Але зростання моделі Альтмана з 1,21 до 1,61 говорить про

позитивну динаміку. Отже можна сказати про ефективну стратегію управління фінансовою стійкістю підприємства.

Якщо підприємство продовжить вдосконалювати свій фінансовий стан, це може позитивно вплинути на його конкурентоспроможність та довгостроковий успіх. Важливо продовжувати розглядати додаткові аспекти та вживати заходів для зменшення ризику банкрутства. Розглядати та впроваджувати стратегії управління ризиками для покращення фінансової стійкості та забезпечення стабільності підприємства.

Висновки до розділу 4

У четвертому розділі кваліфікаційної роботи було запропоновано застосування «зеленої» економіки на підприємстві. А саме була побудована модель використання LED-освітлення та його переваги в порівнянні з лампами розжарювання. Виходячи з результатів, було виявлено, що LED-лампи перевищують витрати на звичайні лампи майже на 88 % (4900 грн). Але враховуючи затрати на електроенергію на рік, бачимо що витрати на лампи розжарювання набагато більші. LED-освітлення заощаджує підприємству 15484 грн на рік. Свою ціну вони окуплять приблизно через 3 місяці використання. Тривалість служб використання цих ламп набагато довша ніж звичайних, а отже подальша економія буде тільки зростати. Провівши аналіз було виявлено, що через 10 років економія на використанні електроенергії складе вже 31486 грн. LED-лампи не лише покращить ефективність використання електроенергії, а й призведе до численних переваг у сфері економії та фінансової стійкості приватного підприємства «Профгруп АД».

Одним з вагомих факторів, що впливає на платоспроможність підприємства, а, отже, і на його фінансовий стан в цілому, є стан управління дебіторською заборгованістю. Дебіторська заборгованість, яка представляє собою кошти, які покупці зобов'язані сплатити, важлива для майбутнього повернення коштів. Зростання дебіторської заборгованості та затримка з її

поверненням можуть призвести до зниження ліквідності активів підприємства, погіршення його фінансового стану, невідповідальності за фінансові зобов'язання і недостачі оборотних коштів, що негативно впливає на результати діяльності. Під час управління дебіторською заборгованістю для швидкого проведення розрахунків доцільно використовувати сучасні методи її рефінансування. Серед основних форм рефінансування дебіторської заборгованості можна виділити фінансування та факторинг. Факторинг полягає у переуступленні банку або факторинговій компанії права на отримання грошових коштів за платіжними документами за поставлену продукцію. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги ПП «Профгруп АД» за 2022 рік склала 493,5 тис. грн. Після використання факторингу, можемо побачити, що сума додатково отримуваних коштів підприємства внаслідок рефінансування дебіторської заборгованості за допомогою факторингу найвища за варіантом у 100% і вона складає 411,58 тис. грн.. Таким чином, операція рефінансування дебіторської заборгованості за допомогою факторингу ефективна. Даний захід дозволить зменшити обсяг дебіторської заборгованості на суму 411,58 тис. грн. і за рахунок цього зменшити обсяг поточних зобов'язань приватного підприємства «Профгруп АД».

Після впровадження запропонованих заходів на приватному підприємстві було доцільно зробити порівняльний аналіз того, як змінилася його фінансова стійкість. Запропоновані заходи гарно вплинуть на фінансовий стан підприємства та зроблять його фінансово стійким та платоспроможним. Якщо підприємство продовжить удосконалювати свою фінансову ситуацію, це може позитивно сказатися на її конкурентоспроможності та забезпечити довгостроковий успіх.

ВИСНОВКИ

Фінансова стійкість є ключовим аспектом фінансового стану підприємства, відображаючи його здатність витримувати внутрішні та зовнішні фінансові труднощі, ефективно управляти фінансовими ресурсами. Існує багато різних способів розуміти фінансову стійкість, але загалом вона означає, наскільки міцними є фінансові відносини компанії.

Оцінка фінансової стійкості включає розгляд абсолютних та відносних показників, а також урахування ліквідності та платоспроможності підприємства. Українські бізнеси, знаходячись в нестабільних умовах через війну та політичну нестабільність, мають низькі інвестиції та високий рівень боргу, що негативно впливає на їхню фінансову стійкість.

Кризові явища загрожують фінансовій стабільності підприємств, але це є невід'ємною частиною економічного циклу. Управління фінансовою стійкістю вимагає ретельного виявлення економічних криз та вчасних заходів для їхнього подолання.

Планування в умовах кризи допомагає уникнути серйозних помилок у визначенні ринкових тенденцій та відповідних дій конкурентів та партнерів на внутрішньому та зовнішньому ринку. З метою підвищення фінансової стабільності, підприємствам слід збільшити фінансові резерви та використовувати їх для оборотного капіталу, а також розумно розподіляти кошти для підтримки виробництва та ефективного ведення бізнесу.

Приватне підприємство «Профгруп АД» розпочало свою діяльність 11 квітня 2008 року та спеціалізується у неспеціалізованій оптовій торгівлі (46.90) згідно з основним видом економічної діяльності. Аналізуючи фінансову звітність за період 2020-2022 років, стає очевидним, що баланс підприємства має проблеми з ліквідністю, оскільки він не здатний покрити найбільш термінові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів.

Для подолання цієї ситуації, підприємству рекомендується використовувати ефективне планування грошових потоків, оскільки його

спроможність генерувати гроші вчасно і в необхідному обсязі безпосередньо впливає на його платоспроможність та ліквідність.

Після аналізу критеріїв фінансової стійкості протягом 2020-2022 років можна зробити висновок, що компанія перебуває у стані кризи, про що свідчить нездатність виконувати фінансові зобов'язання. Керівництву необхідно негайно виявити причини цього стану та прийняти заходи для відновлення фінансової стійкості. Особливу увагу слід приділити зменшенню запасів і витрат, поповненню власних оборотних коштів та прискоренню обороту капіталу в межах поточних активів.

У 2022 році підприємство опинилося на межі банкрутства через його нестабільний фінансовий стан. Це може бути результатом не тільки внутрішніх проблем, але й впливу зовнішніх факторів, зокрема воєнного стану в країні.

У таких умовах підприємство може стикнутися з серйозними труднощами через неочікувані зміни в економіці та фінансових потоках, спричиненими воєнним станом. Керівництво повинно зосередити зусилля на підвищенні фінансової стабільності та готовності до негативних впливів зовнішнього середовища.

Традиційні стратегії для підвищення фінансової стійкості підприємства, такі як диверсифікація портфеля продукції, управління оборотним капіталом, фінансове планування і бюджетування, управління ризиками, раціоналізація витрат та привласнення фінансування, є ефективними. Впровадження класичних методів стає важливою частиною стратегічного фінансового управління підприємством.

Аналізуючи ситуацію в країні, було проведено SWOT-аналіз приватного підприємства «Профгруп АД» до та після введення воєнного стану. Висновок полягає в тому, що недостатня ефективність маркетингу, низький прибуток, відсутність чіткої стратегії, нестабільний фінансовий стан та неповне використання потенціалу спричинили кризовий фінансовий стан підприємства.

Також, на таке становище вплинули і зовнішні фактори: поява нових конкурентів, та зниження репутації через це. Війна тільки посилила не стійке

фінансове становище підприємства. Кількість сильних сторін та можливостей підприємства значно зменшилася на відміну від слабких сторін та загроз. Після проведення SPACE-аналізу, було виявлено, що підприємство потребує «Консервативної стратегії», спрямованої на забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності, підвищення конкурентоспроможності та зменшення витрат.

Перехід до «зеленої» економіки, нового етапу у світовому розвитку, може принести вигоди для підприємства. Використання «зеленої» логістики та енергоефективного освітлення може сприяти зменшенню витрат, оптимізації процесів та збереженню енергії.

Головна ідея, яку можна впровадити для збереження енергії на складських приміщеннях підприємства «Профгруп АД» - енергоефективне освітлення. Використання LED-освітлення: заміна стандартних ламп на світлодіодні (LED) може значно зменшити споживання електроенергії та підвищити тривалість служби освітлення.

Загалом, впровадження «зелених» ініціатив та стратегій на підприємстві може вимагати витрат на початковому етапі, але на довгострокову перспективу це призведе до значних економічних, екологічних та соціальних вигід.

В останньому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуто можливість впровадження «зеленої» економіки на підприємстві. Конкретно, була розроблена модель використання LED-освітлення та його переваги порівняно з лампами розжарювання. За отриманими результатами стало відомо, що LED-лампи зменшують витрати на освітлення майже на 88% (4900 грн) в порівнянні з традиційними лампами. Однак, при врахуванні витрат на електроенергію щорічно, можна визначити, що витрати на лампи розжарювання значно перевищують їхні вартості. За рік LED-освітлення забезпечить економію в розмірі 15484 грн, а витрати на нього окупляться протягом приблизно 3 місяців використання. Тривалість служби LED-ламп значно перевищує традиційні, що призводить до подальшої зростаючої економії. З аналізу стало відомо, що через 10 років економія на витратах електроенергії складе вже 31486 грн.

Використання LED-ламп не лише поліпшить результативність використання електроенергії, але й призведе до численних переваг у сфері економії та фінансової стійкості приватного підприємства «Профгруп АД».

Однією з важливих складових, що впливає на платоспроможність підприємства і, отже, на його фінансовий стан в цілому, є управління дебіторською заборгованістю. Дебіторська заборгованість, яка визначає суму коштів, яку клієнти зобов'язані виплатити, відіграє ключову роль у майбутньому отриманні фінансових ресурсів. Збільшення дебіторської заборгованості та затримка у її погашенні можуть призвести до зменшення ліквідності активів підприємства, погіршення фінансового стану, невідповідальності за фінансові зобов'язання та дефіциту оборотних коштів, що має негативний вплив на фінансові результати.

Управління дебіторською заборгованістю може бути здійснене за допомогою сучасних методів рефінансування. Серед них основними є фінансування та факторинг. Факторинг передбачає передачу права на отримання грошових коштів за платіжними документами за поставлену продукцію банку або факторинговій компанії. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги ПП «Профгруп АД» за 2022 рік становить 493,5 тис. грн. Після використання факторингу виділяється, що сума додатково отриманих коштів підприємства через рефінансування дебіторської заборгованості факторингом становить 411,58 тис. грн. Таким чином, операція рефінансування дебіторської заборгованості за допомогою факторингу є ефективною. Цей захід дозволить зменшити обсяг дебіторської заборгованості та відповідно, зменшити обсяг поточних зобов'язань приватного підприємства «Профгруп АД».

Після впровадження наведених заходів на приватному підприємстві було проведено порівняльний аналіз того, як змінилася його фінансова стійкість. Запропоновані заходи позитивно вплинули на фінансовий стан підприємства, зробивши його фінансово стійким та платоспроможним. Якщо підприємство буде продовжувати удосконалювати свою фінансову ситуацію, це може позитивно відобразитися на його конкурентоспроможності та забезпечити

довгостроковий успіх. Заходи спрямовані на оптимізацію фінансових показників і можуть служити основою для стабільного та ефективного розвитку підприємства в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В.Г. Теоретико-методологічне обґрунтування ефективності виробництва. Економіка АПК. 2018. № 5. С. 52 – 63 5. Базілінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 328 с

2. Алексеенко Н.В. Устойчивое развитие предприятия как фактор экономического роста //Економіка і організація управління: зб. наук. пр. – Вип. №3 / під. заг. ред. П.В. Єгорова. - Донецьк: ДонНУ, Каштан, 2008. - С. 59-65. <https://docplayer.ru/60460641-Ustoychivoe-razvitie-predpriyatiya-kak-faktorekonomicheskogo-rosta-regiona.html>

3. Зайцев О.Н. Оценка экономической устойчивости промышленных предприятий (на примере промышленности строительных материалов): автореф. дисс. ... канд. экон. наук: 08.00.05 „Экономика и управление народным хозяйством" / О.Н. Зайцев. - Хабаровск, 2007. - 23 с. <http://www.dissercat.com/content/otsenka-ekonomicheskoi-ustoichivostipromyshlennykh-predpriyatii-na-primere-promyshlennosti-0>

4. Сімех Ю. А. Визначення поняття конкурентостійкості підприємства // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. Серія «Економічні науки». - Т. X. - 2007. -№ 1. - С. 12-16. <http://masters.donntu.org/2009/fem/makovska/library/article6.htm>

5. Чикина Е.Д. Совершенствование методов оценки и управления устойчивым развитием предприятия: Автореф. дис. к.э.н. – Белгород, 2007. 179 с.<http://www.dissercat.com/content/sovershenstvovanie-metodov-otsenki-iupravleniya-ustoichivym-razvitiem-predpriyatiya>

6. Езерская С.Г. Экономическая устойчивость промышленного предприятия: методологические аспекты и методы оценки [Текст]/ Езерская С.Г // Автореф. на соиск. уч. ст. канд. экон.наук. - Иваново, 2004. - 20с. <http://www.dslib.net/economika-hoziajstva/jekonomicheskaja-ustojchivostpromyshlennogo-predpriyatija-metodologicheskie-aspekty-i.html>

7. Зеткина О.В. Об управлении устойчивостью предприятия / О.В. Зеткина — М. : Аудит, ЮНИТИ, 2003. — 134 с.
<http://www.electro.niznv.rU/papers/2/00209.htm>

8. Ареф'єва О.В., Городянська Д.М. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення //Актуальні проблеми економіки. - 2008. - №8. - С. 83-90.

9. Гросул В.А. Соціально-економічна стійкість підприємства: теоретикометодологічні засади та практичний інструментарій: [монографія] / В.А. Гросул. - Харків: Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі, 2007. - 303 с.

10. Либа В. А., Ревенко Д. С. Экономическая устойчивость предприятия: основные понятия и составляющие системы. Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. 2013. Вип. 1 (21). С. 56–64

11. Заюкова М.С. Теорія фінансової стійкості підприємства: [монографія] / М.С. Заюкова. – Вінниця: Вид-во «Універсум», 2009. – 155с.

12. Москалець К.М. Визначення поняття та функцій категорії «фінансова стійкість» як критерію ефективності фінансової діяльності підприємства / К.М. Москалець // *Materialy Vi Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Nauka I wyksztaicenie bez granic – 2010»*. – 2010. – С. 81-88.

13. Кремень В.М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства / В.М. Кремень, С.Я. Щепетков // *Актуальні проблеми економіки*. – 2011. – №1 (115). – С. 107-115.

14. Юрій Е.О. Дослідження фінансової стійкості в системі оцінки фінансового стану підприємства / Е.О. Юрій, Л.А. Бербєка // *Молодий вчений*. – 2018. – № 10(50). – С. 1112-1117

15. Безуглова Т.В. «Економічна стійкість» та «фінансова стійкість» - «Молодий вчений» №3 (06) / 32-34 с. – 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/molv_2_014_3\(06\)__8.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/molv_2_014_3(06)__8.pdf)

16. Щербань О.Д. Види та методи фінансового планування на підприємстві. Молодий вчений. 2017. № 6(46). С. 530–534.
17. Білик М.Д., Білик Т.О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування. Монографія. Київ: ТОВ «ПанТот», 2016. 280 с.
18. Schinasi G.J. Safeguarding financial stability: theory and practice / G.J. Schinasi. – Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2005. 60.
19. Кремень В. М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства / В. М. Кремень, С. Я. Шепетков // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 1 (115). – С. 107–115
20. Павловська О.В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємств / О.В. Павловська // Фінанси України. – 2015. – № 11. – С. 54-62.
21. . Ганущак Т. В. Оцінка фінансової стійкості підприємства / Т. В. Ганущак // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – С. 104–110.
22. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств [Текст]: навчальний посібник / Л.А. Лахтіонова, Київський національний економічний університет – К.: КНЕУ. – 2004. – 368 с
23. Солотва В. Сутність платоспроможності підприємства / В.Солотва // Фінанси України. - 2010. - №1. - С.116-120
24. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства. – К.: КНЕУ, 2008 – с. 88 – 91
25. Косарева І. П. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємств / І. П. Косарева, Є. М. Удовика // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – Випуск 23. – С. 246-251.
26. Козлова О.С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства / О.С. Козлова // Молодий вчений. –2017 – № 10 (50). – С. 914-918.

27. Ізюмська В., Нікульшина А. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Економіка та суспільство. 2021. № 34. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-26>
28. Патута О. С., Пришко К. Є. Вплив структури капіталу на фінансову стійкість підприємства. Економіка і суспільство. 2016. Вип. 2. С. 323–327.
29. Косарева І.П., Бут А.С. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Молодий вчений. 2017. №4. С.678-682. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_4_160.
30. Економічна правда. Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/28/684801/>
- 31.Ткаченко І. П. Фінансовий аналіз: консп. лекц.для студ. усіх форм навч. Кам'янське: ДДТУ, 2018. 223 с. URL:<http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/36/7-36-k192.pdf>.
32. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 328 с.
33. Дорошенко А. П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства. Ефективна економіка. 2010. № 3. URL: www.economy.nauka.com.ua.
34. Мних Є. В. Фінансовий аналіз : підручник. Київ:КНТУ, 2014. 536 с.
35. Хринюк О. С. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. Ефективна економіка. 2018. С. 3-4. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/2_2018/46.pdf
36. Добровольська О., Дуброва Н. MDA-аналіз для оцінювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі АВ ТОВ «Агроцентр К»). Проблеми системного підходу в економіці. 2021. С. 55–56. URL: http://psaejrnl.nau.in.ua/journal/1_81_2021_ukr/9.pdf
37. Лазоренко В. Методи оцінки банкрутства в аналізі фінансової стійкості підприємств сфери послуг. Економіка та управління підприємствами. 2018. № 1(06). С. 63-64. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2018/1_06_uk/13.pdf

38. Шепелюк Н.П. Управління фінансовою стійкістю підприємства: теоретичний аспект. Нотатки сучасної науки. 2022. № 3. 30-31.

39. Масюк Ю. Оцінка фінансової стійкості підприємства і напрями її забезпечення. Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер.: Економіка АПК. 2021. № 28. 67-73.

40. Пожар Є.П. Шляхи оптимізації фінансової стійкості підприємства в період кризи. Наукові записки Національного університету Острозька академія. Сер.: Економіка. 2021. № 21. 88-93.

41. Боровик Ю. Т., Єлагін Ю. В., Полякова О. М. «Зелена економіка»: сутність, принципи, перспективи для України. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2020. № 69. С. 75-83.

42. Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication. UNEP. URL: <https://www.greengrowthknowledge.org/research/towards-green-economy-pathways-sustainable-development-andpoverty-eradication>.

43. Сич, К., Бугайчук, В., & Грабчук, І. Тенденції та перспективи розвитку зеленої економіки в Україні. Економіка та суспільство, 2021. №30. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-48>

